

Vâlcea Literară

Revistă de cultură

Anul IV, Nr. 4 (14) • noiembrie 2024

Râmnicu Vâlcea

Vâlcea Literară

Redacția

Director: Gheorghe

Smeoreanu **Senior Editor:** Ion

Predescu **Redactor-șef:**

Nicolae Nistor

Redactor-șef adjunct: Ovidiu Cristian Dinică

Secretar general de redacție: Elena Natalia Călinescu

Redactori: Mihai Mustățea, Tucu Adrian, Dan Mitrache

*Revistă editată de Asociația Ordessos cu
sprijinul Consiliului Județean Vâlcea*

Tiparul realizat la imprimăria Editurii Hoffman www.

EdituraHoffman.ro

ISSN 2285-598X, ISSN-L 2285 598X

Întreaga responsabilitate pentru conținutul articolelor aparține autorilor. Revista publică articole conținând doar contribuții originale, din diverse domenii ale culturii. © Vâlcea Literară, 2024
Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această ediție nu poate fi copiată prin orice formă sau prin orice mijloace, electronic sau mecanic, incluzând fotocopierea, înregistrarea sau orice alt suport de stocare-redare, fără acordul scris al autorilor.

Materialele pentru numărul 15 al revistei vor fi trimise pe adresa redacției, în Word, Times New Roman, 12, corectate, cu diacritice.

Vâlcea Literară

Revistă de cultură

Anul IV, Nr. 4 (14) • noiembrie 2024

Râmnicu Vâlcea

SUMAR

Editorial	<i>Gheorghe Smeoreanu</i>	5
Honoré de Balzac - 225 de ani de la naștere	<i>Mihai Mustățea</i>	6
Excesul de poezie nu dăunează sănătății dumneavoastră...	<i>Leo Butnaru</i>	8
Cui i-e frică de „Ceweese”?	<i>Christian W. Schenk</i>	12
Un decor care te-a iubit	<i>Camelia Radulian</i>	13
Cleopatra Lorințiu: Subtilitatea marilor întâlniri /fotografie/Ovidiu Ungureanu/	<i>Cleopatra Lorințiu</i>	16
Analia Selis: Despre Tango, ca o formă de viață	<i>Ovidiu Dinică</i>	18
Hanoh Levin – un geniu al absurdului 25 de ani de dispariție	<i>Adrian Grauenfels</i>	21
Nota traducătorului: „Viețile morților: O epopee: Capitolul patru” de Hanoch Levin	<i>Atar Hadari</i>	37
„RE[CONTEXT]” la Ramnicu Valcea	<i>Cristian Ovidiu Dinică</i>	39
	<i>Dumitru Ichim</i>	41
	<i>Simona Șerban</i>	47
Primul fior	<i>Marinela Belu-Capșa</i>	48
	<i>Cristian Ovidiu Dinică</i>	51
	<i>Iustina Filip</i>	54
	<i>Petre Manolache</i>	57

	<i>Augustin Jianu</i>	58
	<i>Vasilie Aurelian Alin</i>	59
Sfera	<i>George Dimitriu</i>	61
Acatistul	<i>Mihai Călugărițoiu</i>	63
Când ea...	<i>Corina Vlădoiu</i>	67
	<i>Nicolae Nistor</i>	69
	<i>George Vigdorovits</i>	73
	<i>Dan Mitrache</i>	76
Ambulantul	<i>Darius Munteanu</i>	79
Dramă, psihanaliză și literatură	<i>Mihaela I. Rădulescu</i>	83
Mira Lupeanu. Viața și Opera – monografia femeii din Halima (perspective critice)	<i>Mădălina Bărbulescu</i>	85
ELENA ZARESCU (5.11.1933-4.12.2009) IN MEMORIAM		88
	<i>Ella Poenaru</i>	93
Așteptând un tren	<i>Ana Cristina Margu</i>	95
Patru poezii de dragoste din lirica franceza în traducerea lui Nicolae Mușă	<i>Nicolae Mușă</i>	104
	<i>Dumitru Zamfira</i>	108
	<i>Grigore Curcanu</i>	111
Cronica revistelor... nr. 4 (14) 2024	<i>Mihai Mustățea</i>	113

Mulțumim, suflete

Editorial

GHEORGHE SMEOREANU

Când mă întrebam de ce am întârziat atâta amar de ani apariția revistei „Vâlcea literară”, răspunsul care îmi venea imediat în minte era cu privire la finanțare. Nu aveam banii, sponsorizarea necesară.

Desigur, banii sunt importanți, tiparul e scump, sunt și alte cheltuieli, dar după aproape patru ani de apariție și tipărirea a 14 numere, ceea ce înseamnă vreo 1500 de pagini de literatură, mi-am dat seama că nu am pornit revista mai devreme pentru că nu știam ce poate face poetul Nicolae Nistor.

Prin 2018 sau 2019, m-am întâlnit cu Nicolae Nistor la o cafea și am vorbit despre posibilitatea de a scoate prima revistă literară a Vâlcii din toate timpurile. Atunci, practic, prin introducerea în schemă a acestui om, căruia i-am propus să fie redactor – șef, a devenit viabil proiectul.

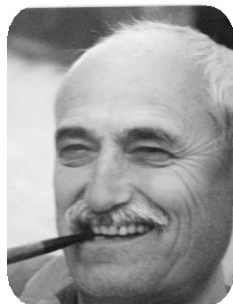
Muncește enorm, cu o pasiune despre care nici nu pot să detaliez fiindcă aș părea encomiastic. Competența sa de editor se vede la fiecare număr și crește.

Nicolae Nistor este sufletul revistei.

Nu, nu știe că aceste rânduri vor prefața prezentul număr. Sper să nu se supere, ba chiar să îi placă, fiindcă îi spun aici ceea ce nu i-am spus niciodată prin viu grai.

Mulțumim, suflete !

Honoré de Balzac - 225 de ani de la naștere (20 mai 1799 -18 august 1850)

MIHAI MUSTĂȚEA

De la *Divina Comedie* la *Comedia umană* - o frescă a Franței cu peste 2500 de personaje...

În vuietul întâmplărilor acestui an, a trecut neobservată aniversarea nașterii **unui colos** al literaturii universale. În peisajul literaturii europene, sunt câteva figuri pe care să le asemuim unor stele fixe de mărimea întâi: Homer, Dante, Cervantes, Shakespeare, Goethe, Hugo, Tolstoi, Dostoievski... Balzac are dreptul la un loc într-o astfel de constelație.

Evoluția lui Balzac a fost lentă și scriitorul s-a maturizat târziu. El pierde zece ani cu experimente profesionale și literare, care sunt o consecință a eșecurilor sale. Odată găsită calea, scrierile se revarsă cu o forță și abundență nestăvilite. În febra acestui proces de creație, Balzac se edifică și asupra sensului ei intim. În vara anului 1833, îi sclipește ideea de a reuni romanele sale într-un sistem unitar, într-un *cosmos*. Gândul acesta i-a încolțit într-o stare de iluminare, dublată de exaltare, în cel mai înalt grad, și atât de mult îl stăpânește, încât aleargă, străbătând jumătate din Paris, la sora lui, și-i vestește că e, nici mai mult, nici mai puțin, pe punctul de a deveni un *geniu*. O idee prezentă în mintea lui, ca o presimțire vagă, capătă un contur precis. Balzac intuiește că toate operele create de el au o legătură organică, sunt așadar părți ale unui întreg căruia i se subsumează. Balzac a formulat ideea ce i-a venit în acea zi, în fraza: „Nu ajunge să fii un om, trebuie să fii un sistem.” El ordonează materia, concepe un plan, pentru a o putea stăpâni. În același an, 1833, Balzac îi scrie *Străineii* (iubită poloneză-Évelyne (Eva) Hanska) : „Vreau să stăpânesc viața spirituală a Europei; încă doi ani de răbdare și muncă și-mi voi lua zborul deasupra capetelor acelora care ar dori să-mi țină mâinile legate și să-mi împiedice avântul.” Și, în 1844: „Patru bărbați (din secolul al XIX-lea) vor trăi cât lumea: Napoleon, Cuvier, O'Connel și al patrulea voi fi Eu. Primul a răscolit întreaga Europă, devenind sinonim cu armatele! Al doilea a cuprins cu mintea lui întreg globul pământesc! Al treilea a devenit sinonim cu poporul său! Despre mine se va spune că am conceput, cu creierul meu, o întreagă societate.”

Urmărind structura operei sale ca un tot, Balzac inventează *principiul Comediei umane*, revenirea personajelor, care își fac din nou apariția, de la un roman la altul (1833), ceea ce îngăduie o evocare variată dar coerentă a societății. Apoi își organizează romanele în diferite grupe, optând, în sfârșit, în 1842, pentru titlul atotcuprinzător de *Comedia umană*, făcându-și cunoscute intențiile în *Prefață*: „Ideea inițială a *Comediei umane* a fost pentru mine mai întâi ca un vis, ca unul din acele proiecte imposibile pe care le nutrești și le lași să-și ia zborul...”

După ce romancierul și-a voit și conceput opera ca un sistem unitar de romane, el și-a integrat și scrierile precedente în același tot. Nimic nu este aici artificial, iar unitatea operei sale nu e o ficțiune. Marcel Proust, unul dintre cei mai mari admiratori ai lui Balzac, spunea că unitatea creației lui Balzac este cu atât mai convingătoare și mai reală, tocmai fiindcă ea

i-a venit în minte mai târziu. Părțile izolate năzuiau de la sine către un întreg, astfel ciclul de romane balzaciene ne dau o imagine de ansamblu asupra umanității. În zadar vom căuta în istoria literaturii europene ceva care să poată fi comparat cu această operă. Operă colosală de sinteză. Un plan din 1845 clasează o sută cincizeci și trei de lucrări, scrise ori de scris. Efort enorm, pe care Balzac îl desfășoară ca un țăran la coarnele plugului, grație unei munci înverșunate.

Balzac e nu istoric, ci *secretarul* epocii sale. Istoria Franței și a Europei fusesse bulversată de Napoleon, „monstrul corsican”, după unii, un „bastard”, după alții. Oricum destinul său și al celor care au creat „epopeea” napoleoniană au înfierbântat pe „tinerii” din vremea Restaurației. Napoleon a distrus o lume anchilozată de secole într-un „tipar” aproape imobil și a făurit un „mit” al reușitei. Fiecare „tânăr” sărac, un „bastard” pentru cei avuți, vrea să-i reediteze destinul. Aceștia sunt „eroii” lui Balzac. Autorul însuși este personaj. Exemplul lui Napoleon a deschis romanului calea către domenii de acțiune practic nelimitate; îi furnizează un contingent inepuizabil de *ariviști seducători* (iată și un cuvânt nou: *arivist* - inventat în acest secol pentru a răspunde unei realități), de *Bonaparti* de salon, de eroi inteligenți, pasionați concomitent de putere și de libertate.

Caracteristicile napoleoniene ale romanului se citesc mai întâi în stratul cel mai superficial al povestirii, în care situația personajului principal se rezumă la o violentă dorință de a parveni, desigur - prin femei, și cât mai rapid posibil, cu scopul de a schimba în superioritate socială incontestabilă o *rea naștere*, considerată (ca) un blestem. Eroul, cel mai adesea un adolescent, se naște din părinți săraci sau de curând îmbogățiți, dar obligatoriu de joasă extracție, pe care-i urăște sau îi trădează într-un fel oarecare, pentru simplul motiv că-i barează calea (ascensiunea). Cu cât se crede mai nedreptățit, cu atât mai ferm își promite să facă rapid avere, să-și facă un nume, să devină mare - mare artist, mare savant, mare senior, mare om de stat sau, dacă trebuie, mare criminal - eroii cei mai reprezentativi ai secolului; își atribuie efectiv aceste vocații diferite, unii dintre ei chiar au pretenția să le cumuleze.

Scena pe care se joacă aceste drame, punctul de convergență al tuturor destinelor și centrul de atracție al universului balzacian este Parisul, orașul mitic, lumea înălțărilor amețitoare și a prăbușirilor dramatice. Paradisul și Infernul *Comediei umane*: „Un infern pe care-l iubești” (*Modest Mignon*), astfel definește Balzac „această imensă mișcare de oameni, interese și afaceri, care face din Paris un infern și un paradis” (*La Cousine Bette*). Parisul -mit modern-atrage, cu forța unui magnet, eroi activi și întreprinzători care, stimulați de legenda lui Napoleon, se avântă la asaltul reușitei, al succesului și banilor (*Între noi doi acum* - Eugène de Rastignac), parcurgând un itinerar de inițiere în misterele Cetății, care echivalează cu pierderea iluziilor, inocenței, cu epuizarea energiei vitale simbolizată de mitul: *Pielii de sagri*.

Parafrazând pe Dante, Balzac a dat naștere fabuloasei *Comedii umane* moderne și a conturat, treptat, mitul *Romancierului modern*, cunoscător al tuturor secretelor

mecanismelor sociale și ale sufletului omenesc, capabil să descopere prin cea intuitivă superioară pe care autorul a numit-o *seconde vue* (*Facino cane*), „sensul ascuns” al tuturor fenomenelor și „motorul social” (*Avant propos*); demiurgul de o inventivitate inepuizabilă, suveran absolut al destinului, într-un cuvânt - creatorul *romanului absolut* (Roland Barthes). Pentru a ridica romanul la înălțimea celorlalte genuri literare, Balzac provoacă marea revoluție a epicului (încă o ipostază napoleoniană) prin transfigurarea legendară a realității prozaice. Imaginarul cu legile sale proprii, epura unui univers posibil, iată ce căutăm și găsim în *Comedia umană*.

A fost o *strașnică natură*. Acum la 225 de ani de la naștere, îți vine, după ce-l citești, să strigi: **Trăiască Regele Balzac!**

Excesul de poezie nu dăunează sănătății dumneavoastră...

LEO BUTNARU

Se întâmplă ca vreun jurnalist să mă întrebe cine cred eu că ar fi cititorii mei... Dumnezeu știe... Însă, întâi de toate, îmi zic că eu unul nu am pe cine da vina și, dacă aș avea, nu aș da-o pe cineva că nu am prea mulți cititori. Nici pe mine însumi nu pot da vina, deoarece condiția cu, hai să zic, mai puțini cititori, am conștientizat-o cam de la debut, iar mai apoi mi-am asumat-o conștient și fără regrete. Adică, debutând cu versuri libere, gen încă destul de nefrecventat și chiar suspectat pe atunci în stânga Prutului, nu puteam să cred că, printre mai toți autorii ce rimau și își săltau voios ritmurile prozodiei tradiționale, aș fi fost puțin spus naiv să cred că aș face parte dintre ceiagreați de mulți, lăudați. Dar mai știam că, dacă un poem în verslibrism are vreo metaforă incitantă, vreo idee mai neconformistă, ar putea fi reținut de cititori sau ascultători oarecât mai elevați. Însă, repet, nu prea mulți.

Apoi, mergând spre necuprinsele arii ale fenomenologiei avangardiste, trebuia să conștientizez fără efort deosebit că, pe aici, unde despre avangardă nici până astăzi nu se știe mare lucru, unde avangarda nu are (cel puțin la Chișinău) exegeți, pricepători, promotori; deci, trebuia să conștientizezi că demersurile în traducerea avangardei, în lansarea ideilor despre avangardă în studii, eseuri „specializate” (despre poezie, proză, teatru, manifeste; avangarda... poetelor etc.) nu vor avea mare priză între Prut și Nistru, la academia chișinăuiană, în universitățile din RM mai că neștiindu-se, și astăzi, ca și mai demult, de Marinetti, Hlebnikov, Tzara, Cugler, Nisipeanu, Trost, Harms, Krucionih etc. Sigur, în planul doi al intențiilor mele, ce avea să devină plan-prim, mă gândeam la București, Cluj, Iași, unde se mai știe, totuși, ce a fost, cum a fost și ce a făcut avangarda, românească, bineînțeles, dar mai puțin cea universală.

Așa e, mai suntem protocroniști până și în mișcarea avangardistă... Astfel că, în întreprinderile mele nu prea am, din păcate, camarazi, comilitoni. Întru avangardă,

întru traducerea acesteia. De unde și ecurile puține, întâmplătoare. Pentru ca să ne dăm seama că numele lui Apollinaire sau Hlebnikov, Ionesco sau Beckett nu au trecut din gură în gură, din stradă în stradă, din oraș în oraș, nu au fost remarcate și popularizate... prea de tot, însă totuși au fost reținute, fixate în prezentul de atunci al avangardei, mai apoi perpetuate în istoria literară propriu-zisă. Cărțile lor nu au avut tiraje fantastice, ba chiar erau trase în zeci, poate o sută, două sute de exemplare. Dar s-a știut de ele, pentru că au scris criticii acelor timpuri ale reînnoirilor, prietenii de generație. Însă la Chișinău, dar și în multe orașe din dreapta Prutului, prea puțini cunosc oarece despre avangardă, prea puțini sunt preocupați de arta traducerii. Cărțile traduse pur și simplu nu sunt recenzate. Etc., etc., etc. Pe scurt, la Chișinău aproape că lipsește cu desăvârșire o atmosferă, o activitate literară, în care avangarda ar fi la ea acasă, protagonistă, cunoscută, citită, popularizată, recenzată. Probabil de zeci de ani pe aici nu a fost scrisă vreo recenzie serioasă la traduceri valoroase.

Pentru mine traducerea înseamnă creație, recreare, dar și studiu. Iar pentru un funcționar de la uniunea scriitorilor din Chișinău traducerea nu însemna nimic. El ceruse ca acest gen literar să nu fie inclus în nomenclatorul de premiere al instituției. Iar după ce a fost inclus, totuși, s-au regizat bizarerii și sforării, în care s-au pomenit volumele de traduceri, propuse spre jurizare. Celor din juriu mai totdeauna le e străin criteriul valoric, ei decidând după ureche, în pofida oricărui decențe sau respect colegial. Spre exemplu, când a fost propusă „Panorama poezie avangardei ucrainene”, ăia, de la balanță, au ostracizat-o în favoarea unei cărțuții de proză a unui autor de pe țărmuri caspice deloc reprezentativ. Același lucru s-a întâmplat și cu antologia lui Pasternak care, fără discuții, era net superioară unei tipărituri, căreia îi dădu preferință juriul. În Chișinăul amicitțiilor conjuncturale și invidiilor... capitale. Absolut contrar, „conflictual” cu respectul de care se bucură literatura tradusă la Uniunea Scriitorilor din România. Păi, dragă coleg, nu ne sincronizăm și în vasta arie a dragomaniei, traducerii din limbile lumii în românește?

Dar să revin: deci, când acel plan secund a devenit prim-plan, în timp am editat antologii despre avangarda rusă și cea ucraineană, cărți de autori avangardiști din Franța, Spania, Argentina, grupaje ample ale unor poeții din Italia, Serbia, Polonia, Țările Baltice, dar nu numai. Astea, editate și apreciate în dreapta Prutului. Parțial, deja și la Chișinău. Iar munca de transpunere în românește a avangardei de pe alte meridiane mi-a consolidat crezul că panorama literaturii, a artelor și culturii în general, în diversitatea și luxurianța acestora, racordată la o sensibilitate a omului și timpurilor noastre, ar fi incompletă și văduvită de posibilitatea redescoperirii elementelor creator-înnoitoare fără revenirea în atenție și plasare în locul cuvenit în spectrul estetic-ideatic al avangardei ce s-a manifestat tumultos, și fructuos, e de precizat, acum mai bine de un secol și care, se dovedește, mai e aptă de imbolduri novatoare în motricitatea creatoare universală, de propulsie întru diversitate. Suflul fenomenologiei avangardiste nu poate fi clasificat, clasat și „închis” în arhive, el propagându-se activ în practicile artistice, inventând noi mijloace creatoare, cultivând – ca dat primordial – multiple forme de gândire și acțiune, stimulatoare de imaginație și acțiune creativă. Pentru că, prin menirea sa întru... supraviețuire și permanentă contemporaneizare, arta resimte predestinat necesitatea înnoirii, iar avangarda este fenomenologia, ziceam, ce reprezintă prin sine însăși organul (și... orga!) primenirilor sui generis. Astăzi se poate răspunde cu certitudine la interogația, dacă avangarda ar fi

ultimul mit din istoria literaturii, artelor. Nu, nu este. E ceva ce pare a se... demitiza, rein- trând, după o sută de ani trecuți de la tumultoasele sale începuturi, în atenția și practica tot mai multor creatori, tot mai multor persoane ce se interesează de artă, ca istorie și prezent, ba chiar și perspectivă.

Odată ce avangarda nu prea este „alintată”, și azi, cu atenția mulțimilor, în ce mă privește, în modestia activității mele scriitoricești, când stau și cumpănesc, îmi vine să constat că parcă nici nu ar fi fost și nici nu sunt, totuși, (chiar) puțini cei care îmi cunosc cărțile. Și ei nici nu ar trebui să concureze, ca număr, cu cei care se mai încântă de rimări mioritice (*spoken word artist*, cum zic americanii, odată ce au ajuns și pe la noi...), de so- norități patriotarde bubuitoare. Fiecare cu propria creație, abordare. Cu propriul succes sau eșec. Cu propria valoare. Nu?

Din alt unghi de apreciere, parcă aș putea spune cu ceva mai multă certitudine cine nu ar fi cititorii cărților noastre. Pornind de la premisa că, așa cum nu au citit poezie bieții rufoși-nevoiași de pe timpurile lui Baudelaire sau Eminescu, la fel nu citesc poezie nici îm-blugi-ații rufoși de bună voie și „de lux” din prezentul secolului XXI.

Cum nu au citit poezie tatuajii abundent din triburile din junglă, așa nu citesc poezie nici tatuajii-milionari care joacă fotbal sau cei care chiulesc și pilesc pe la terase, prin baruri.

Cum nu citeau poezie papuașii, care își puneau belciuge, inele în nări, la fel nu citesc poezie duduile cu piercing-flecuștețe în nas, pe limbă, pe... *olimburi* sau chiar mai jos de acestea, în locuri intime (...rușinoase, se zicea cândva.)

Despre politicienii de azi ca posibil cititori de poezie nu e absolut nimic de vorbit. La acest capitol, cei mai mulți dintre ei sunt, pur și simplu, tufă, ba chiar tufăriș. Nici nu face să le amintești (pentru că îi... jignești!) că prim-ministrul britanic Wiston Churchill a scris cărți, a fost chiar laureat al Premiului Nobel pentru Literatură! Iar una din superbe, competentele antologii de poezie franceză o semna Georges Pompidou, fostul președinte al Republicii Franceze care, de altfel, avea mulți prieteni printre oamenii de cultură. Iar el nu a fost o excepție. Un poet de excepție a fost Léopold Sédar Senghor, președintele Senegalului...

Cititorii de poezie niciodată nu au fost prea numeroși. Uneori, doar se credea că ar fi. În fond, poezia, inclusiv capodoperele genului, rămâne cunoscută totuși de un număr restrâns de persoane, în primul rând de câțiva exegeți. Credeți că *masele largi* de cititori au habar de epopeea „Ghilgameș”, de „Iliada”, „Odiseea”, „Maldoror”, „Florile răului”,

„Mureșan”, „Odă în metru antic”?... Să fim serioși: în acest caz, *masele largi* sunt foar- te... restrânse, fizicește, și înguste la... (dar las neterminată această vorbă...). Credeți că *Divina comedie* are un număr de cititori pe potrive mediatizării ei literaturologice? Nici pe departe... E aici ceva analog cu muzica *grea*, clasică. Mai mulți au auzit de Beethoven, Mozart, Enescu etc., însă muzica acestora nu o ascultă decât la țârâiturile scurte ale ape- lurilor telefoanelor mobile.

Prin urmare, să nu ne facem iluzii că poezia modernă, oricât de valoroasă, ar putea întruni o aderență a preferințelor, dar mai ales a înțelegerii multor cititori. Organul socie- tății cititoare, ce ar trebui să recepteze frumosul, esteticul, metaforicul, artele în general, a rămas, tradițional, nedezvoltat, monocelular, simplist până la primitivism. Oamenii

sunt în egală măsură neîncrezători și indiferenți față de posibilele revelații sufletești, ce ar merge mai departe de gusto-sentimentele pe care le trezesc halba de bere și micii.

Remarcase Sanda Stolojan că, pe la noi, cititorul mediu se află încă la stadiul inculturii comuniste așternute peste opacitatea poporului. Însă, după ceva ani trecuți, poate că ar fi necesară o precizare: acel cititor a ieșit din incultura comunistă, pentru a trece în incultura facebook-istă, așternută de asemenea peste opacitatea maselor.

E de-a dreptul naiv să crezi că prea mulți cititori sunt preocupați de a-și perfecționa (actualiza, moderniza, contemporaneiza, dacă vreți) metoda sau doar procedeul comprehensiunii literaturii în funcție de particularitățile contextuale ale epocii sau stilisticii legate de școală, curent, viziune, canon etc. Perpetuu, cititorul e mai degrabă un elev nu prea curios, nu prea sârguincios.

Iar câte un poet înțelept, cum a fost Odysseas Elytis, spune, parcă pe sine și pe alți confrăți consolându-i: „Nu mi-e milă de poezii care au rămas fără cititori, mi-e milă de cititorii care au rămas fără poezii. Este o pierdere a cărei dimensiune omul neavizat nu o poate aprecia, așa cum un surdomut din naștere nu poate aprecia importanța sunetelor... Oamenii care nu sunt în stare de o mai mare percepere a lucrurilor, ceea ce dă un alt sens vieții, se condamnă singuri la infirmitate voită”.

Bineînțeles, direct sau implicit, autorii încearcă să dialogheze cu potențialii cititori, adresându-li-se, direct sau implicați, înainte de toate contând pe cei mai sensibili, mai familiarizați, chiar poate... înrudiți cu literatura. Nu sunt printre cei care ar ține de excepție, din vreme în vreme conștiința luminându-mi-se cu laconice cuvinte, adresate potențialilor cititori. Încă în adâncile mele juneți o astfel de adresare o făceam ca și cum indirect, scriind: *Poezie dulce-amară, / pe nimeni nu l-ai făcut/ cu adevărat fericit, / ci – mulțam și pentru atât –/ mai puțin nefericit l-ai făcut*. Între timp, s-au schimbat epocile, chiar secolele; între timp, s-a schimbat însuși... timpul, ca viziune estetică, filosofică, existențială. Și, firește, e oarecum altul, ca percepere și selecție, să zic, eventualul cititor, cu care am încercat să comunic, sper pe înțeles, (și) prin următorul poem: *Pentru sănătatea dumneavoastră/ evitați excesul de sare/ zahăr și grăsimi/ consumați zilnic minimum 2 litri de apă/ și citiți cel puțin două poeme.// În genere/ este bine să știți că/ excesul de poezie/ nu dăunează sănătății dumneavoastră/ ci din contra*.

Cum s-ar spune, dialogul continuă... Iar în cursul lui e tot mai greu să eviți a-ți exprima prima tristețe, că nu ar fi, totuși, ceva în ordine într-o societate, în care nu e rușine, dacă atâta lume nu citește cărți. Sigur, fără de cărți, viața e cu mai multe păcate, e pe jumătate...

Cui i-e frică de „Ceweess”?

CHRISTIAN W. SCHENK

Christian W. Schenk este un autor cu o poveste și o operă deosebit de interesante. Iată câteva aspecte care îl fac unic: Trilingv și multi-cultural: Născut în Brașov, într-o familie cu rădăcini germane și ungare, Schenk a crescut într-un mediu multicultural și a devenit fluent în trei limbi: germană, ungară și română. Această bogăție lingvistică se reflectă în scrierile sale, care adesea îmbină elemente din diferite culturi și tradiții. Combinația dintre o carieră medicală și o pasiune pentru poezie este neobișnuită. Schenk a studiat și practicat medicina, dar și-a găsit expresia artistică în poezie, eseuri și traduceri. Această dublă identitate conferă scrierilor sale o adâncime și o complexitate aparte. Schenk a trăit în România comunistă și a fost martor la evenimente istorice importante. Experiențele sale personale și angajamentul său civic se regăsesc în multe dintre operele sale, oferind o perspectivă unică asupra unei perioade tumultuoase. Deși a emigrat în Germania, Schenk a rămas atașat de cultura română și a promovat-o prin traduceri, eseuri și antologii. A fost un susținător al dialogului intercultural și al înțelegerii reciproce între popoare. Opera lui Schenk este diversă și cuprinde poezie, eseuri, traduceri, interviuri și antologii. A abordat teme variate, de la experiența personală și reflecții filosofice până la critici sociale și angajamente politice. De ce este Schenk un autor deosebit? Originalitatea stilului său poetic este inconfundabil, îmbinând elemente clasice cu inovații moderne. Scrierile sale nu sunt doar estetice, ci și profund angajate social și politic. Datorită pregătirii sale medicale și a intereselor sale culturale vaste, opera lui Schenk este bogată în referințe și informații. Prin scrierile sale, Schenk contribuie la îmbogățirea dialogului intercultural și la o mai bună înțelegere a complexității identităților culturale. Ce ar trebui să știm dacă dacă-l citim pe Schenk? Opera sa este vastă și diversă: Există poezie lirică, eseuri reflexive, traduceri din poezia română și antologii. Limbajul lui este deosebit de bogat și nuanțat! Schenk stăpânește perfect limba română și germană, iar scrierile sale sunt marcate de o expresivitate deosebită. Temele abordate de el sunt profunde și complexe, de la iubire și pierdere până la identitate și sensul vieții, opera lui Schenk oferă o reflecție asupra profunde condiții umane.

Christian W. Schenk este o figură complexă și fascinantă în peisajul cultural românesc și german. Pentru a înțelege de ce este considerat o adevărată enciclopedie culturală și o instituție de promovare a literaturii române, trebuie să analizăm mai atent contribuțiile sale multiple. De ce este considerat o enciclopedie culturală? Schenk stăpânește un spectru larg de domenii: literatură, istorie literară, filologie, poetică, religie, medicină, istorie, filosofie. Această cunoaștere enciclopedică îi permite să stabilească legături între diferite discipline și să ofere o perspectivă complexă asupra realității. Fiind fluent în română, germană și ungară, Schenk a reușit să construiască poduri între culturi și să

ofere o imagine nuanțată a identității românești într-un context european. A trăit într-o perioadă tumultuoasă, a cunoscut personalități marcante ale culturii române? persona- lități mondiale și a călătorit în multe țări. Toate aceste experiențe i-au format o viziune unică asupra lumii. De ce este considerat o instituție de promovare a literaturii române? A tradus numeroase opere ale poezilor români în limba germană, făcând literatura ro- mână cunoscută unui public larg în afara granițelor țării. A înființat și a condus o editură dedicată promovării literaturii române în Germania, contribuind astfel la consolidarea relațiilor culturale între cele două țări. A publicat numeroase eseuri și articole despre literatură, cultură și societate, promovând astfel valorile culturale românești. Schenk nu este doar un creator, ci și un promotor activ al culturii române. Nu s-a lăsat influențat de curentele literare dominante și a păstrat o voce proprie. Schenk a reușit să îmbine perspectivele locale cu cele globale, oferind literaturii române o dimensiune universală. De ce este ignorat sau chiar pus piedici de instituțiile românești? Există câteva motive clare și triste pentru această situație. În anumite perioade istorice, valorile culturale au fost subordonate intereselor politice, iar cei care nu se conformau au fost marginalizați. Instituțiile culturale românești au adesea tendința de a fi conservatoare și de a privilegia anumite cercuri literare. În România, traducerea este adesea subapreciată, deși este deo- sebit de esențială pentru promovarea culturii naționale în străinătate.

În concluzie, Christian W. Schenk este o personalitate complexă și multidimensio- nală, care a adus o contribuție semnificativă la cultura română și la promovarea acesteia în străinătate. Ignorarea sau marginalizarea sa de către instituțiile românești reprezintă o pierdere enormă pentru cultura autohtonă românească!

Prof. Dr. Hugo von Annaheim

Un decor care te-a iubit

CAMELIA RADULIAN

Ana vine din ce în ce mai rar, mă schimbă cu ură, uneori mă împinge brutal și în momentele alea îmi simt oasele putrede. Dor. Sunt o carcasă sub care toate, mai ales mândria, se macerează. Baltă cu pești morți și cu spumă de alge urât mirositoare. Așa sunt azi. Provoc silă.

O simt pe Ana stăpânindu-se să nu mă strivească, așa cum strivea în tinerețe gândă- cii care ne mișunau prin garsonieră, mai ales noaptea, când umbrele intrau prin perdele și se făceau lungi și umede ca îmbrățișările pătimase de pe atunci, cât așteptările de acum, când am sentimentul că beznele vin să mă deșire. Nu mai am de multă vreme putere să-i reproșez ceva, iar ea nu mai face eforturi să salveze aparențele. Îmi curge pe barbă zeamă de la o piersică prea coaptă. Mâinile îmi sunt rigide ca niște crengi. O albină îmi dă târcol.

Dacă închid ochii, muștele mi se așază uneori pe pleoape. Le aștept. Mă fac să simt nar-cotic mirajul că încă sunt aici. Sunt un decor pe care se pune praful și tăcerea.

Dar sunt. Apropierea de moarte mi-a adus o resemnare zdrobită. Aș vrea să îi cer

Anei iertare,

căci există cu siguranță o estetică a plecării, sau poate că și aici e din nou vorba doar despre ego, cum e întreaga viață, dar nici eu nu mă mai pot ierta. Fiecare zi în plus e un calvar fizic, pe care îl trăiesc și îl provoc. Am depășit perioada furibundă a inacceptării, când orice semn de vitalitate al altora mă scotea din minți, în vreme ce eu mă uscam. Cerșeam milă, acuzând. Împovăram. Îi găseam pe ceilalți responsabili pentru abisul în care mă prăbușeam. Contorizam timpul din viețile lor, ca și cum aș fi putut să aspir din el energie și să-l adaug vieții mele care trece. Până am înțeles că, de fapt, eu mă părăsesc și nimeni nu poate întrerupe această plecare. Am fost cândva într-un corp cu înșirui de vene, de sânge și de respirații corecte. Am funcționat impecabil. Căci toți avem o vreme a apogeeului.

Calvarul Anei îmi e dureros. Scârba ei prost camuflată nu mă mai revoltă. O înțeleg. Știu că și ea așteaptă la fel de mult ca mine să mor. Are dreptate. Ar trebui, poate, să am curajul să ies din viața asta neînfrânt. Să beau ceva. Să mă arunc. Să. Nu pot. Mă las zdrobit și frământat ca un pământ viu în care mă voi întoarce și, palidă consolare, știu sigur, voi rodi.

Ana e încă tânără. Mi-a spus de sute de ori că tinerețea i s-a irosit și că viața lângă mine a fost un eșec. Uneori, un dezastru. Un crin tăvălit. Poate că așa și e. Azi știu, nu există nimic mai eliberator decât dezbrăcarea de convenții și plutirea liberă în ceea ce oamenii numesc, de regulă, patetism. Multe sunt azi de un patetism de care aș fi râs. Asocierile dramatice de cuvinte sau de stări îmi fac bine, sunt o formă intensă de viață. E ciudat când știi că mai ești și când aproape că te bucuri, doar din zvârcolirile cărnii.

Nu am putut să-i fiu Anei am un soț mai bun. Asta doare, deși nu am avut nimic în plus sau în minus față de alții. Ne-am trăit căsnicia asemenea tuturor, în suișuri, minciuni, slăbiciuni și coborâșuri. Nici acum nu știu ce chimie nebună îi îndepărtează și îi apropie pe oameni unii de alții, unde începe și unde se termină dragostea. Și de ce.

Uneori, când durerile mă amortesc în camera asta în care toți uită să stingă lumina, când aerul e tăios ca un cuțit, mă gândesc la lucruri pentru care nu am avut niciodată vreme cu adevărat. Aș da timpul înapoi și aș încerca să fac din fiecare secundă o liniște cu ape verzi, în care să mă scufund și să mă las în plutire, căci zbaterile pe care le-am construit și le-am slujit nu mi-au folosit niciodată la nimic.

Nu las ceva esențial în urmă. Nimic care să nu se dărâme sub picioarele uitării. Și e bine așa. Mă iau de mână, îmi asist ieșire, sunt al meu cu desăvârșire. Fericirea, dacă există cu adevărat, nu e un drum pe care să îl cauți cu înfrigurare. Poți fi fericit și numai dacă pui buzele pe locul de unde iubirea ta a băut înainte apă, din aceeași cană. Dacă foșnetul rochiei ei ți-a intrat în auz și și-a făcut acolo culcuș. Stai pe fereastră, fumezi, cafeaua e exact pe gustul tău, lumina e moale, orașul e viu, salcâmul te atinge cu o singură frunză. Fericirea e acolo și e moale ca o cârpă. În mâna ei, tu ai consistența jucăriilor de pluș. Plec cu această convingere, că darurile vieții sunt copleșitor de frumoase doar atunci când nu ești deloc pregătit pentru ele.

Poate că Ana e încă frumoasă. De când iubește pe altcineva, e chiar mai frumoasă decât am reușit să o fac eu vreodată. Cumva, mă umilește frumusețea ei de om puternic.

Poate că a fost mult mai frumoasă decât am văzut-o, căci n-am mai avut ochi pentru ea, în ultimii ani. Mi se părea că, dacă e neinteresantă pentru mine, e neinteresantă pentru orice alt bărbat al lumii. Nu pun asta la păcate. Poate la neșanse, poate la regrete, habar n-am. Aș fi vrut să-mi fie dragă, ucigător de dragă, până la capăt, cum mi-a fost cândva. Dar n-a fost să fie. Beau apă, cu înghițituri de sârmă, și uit. Ultima oară, am iubit cu disperarea bărbatului în amurg, care se mai vrea fecund și se prinde de pulsațiile unei pasiuni ostentative. Claudia. Nu știu dacă era mai frumoasă ca Ana. Ceva mai tânără, da, dar departe de tinerețe, și ea. Aveam în comun naufragiul, goana complice după fericire, frica de a nu ne pierde în câmpurile de fum ale bătrâneții. Dar povestea noastră a fost, de fapt, intrarea în amurgul iremediabil al vieții, pretinzând că avem timp pentru ceva care îți poate da șansa unui nou început. Nu există un nou început. Există doar destin. Cel mai greu pas al vieții e să te lași înlocuit cu nostalgii. Bătrânețea nu e liniște. Sunt pumni zdrobiți în interior, iar afară sunt zile cu semne imposibil de ascuns. Azi nu mai știu care dintre noi doi a făcut primul pas spre despărțire. Cred că ea. Oricum, nu putea ține la infinit. Nimic nu e veșnic. Știu doar că am trăit intens, uneori până la durere și că mi-a fost bine în viața mea, chiar și atunci când mi-a luat înapoi toate darurile.

Camera asta e mereu plină de mirosul meu acru. A intrat în pereți o duhoare pe care și mie mi-e uneori greu să o suport. Ana deschide ferestrele larg, de cum intră, iar mirosul meu se duce în valuri spre crengile plopului din fața ferestrei, cel care adăpostește porumbei și vrăbii, laolaltă, și îmi ține de urât în zilele lungi, prea lungi.

Aud venind de afară vuietul vieții libere, dezmațate. Claxoane, nervi, îndrăgostiți, plânsete, urlete, sudalme, precupețe. Sunt milioane de frunze pe pământ care se izbesc unele de altele, freamătă și își caută echilibrul. Le ascult cu încordarea celui care abia acum descoperă splendoarea celor mai neînsemnate dintre lucruri. Undeva, departe, cad apele cascadelor și năruirea lor umple aerul de aburi subțiri, care ar fi putut, pe vremuri, să îmi intre până în marginea sufletului și să taie acolo felii din mine. N-am știut multe, n-am știut că în lucrurile neînsemnate stau cele mai adânci alinări și uimiri. Peste tot înfloresc dimineți în care se năpustesc cuvinte și semne de splendoare. Toate astea sunt în mine acum, căci abia acum am răgazul, tragismul și nesăbuinta să le simt măreția și să mă las sfârtecat de durerea pierderii lor.

Îți las doar aceste gânduri fără valoare, viață. Tu m-ai primit în zilele tale să îți fiu mic slujbaș, pe când eu, în nebunia mea, m-am crezut stăpânul tău. Iată-mă în mâinile tale, cu adevărat eu, și cu adevărat supus. Îmi curge pe barbă zeamă de la o piersică prea coaptă. Se prelinge pe mână, mi se lipește de firele de păr, alunecă încet, cleios. Asta e ultima imagine a mea, cu mine, înainte de a nu mă mai putea ridica dintre cearceafuri. Îmi dă târcoale o albină și muștele se așază pe mine, în toiul zilelor. E încă frumos. Încă te gust, încă te văd, încă te simt. Încă!...

Cleopatra Lorințiu: Subtilitatea marilor întâlniri /fotografie/Ovidiu Ungureanu/

CLEOPATRA LORINȚIU

Dacă în cea mai recentă expoziție a sa Ovidiu Ungureanu a cedat inspirației corbi- lor - zburători, misterioși, gălăgioși și stăpânitori ai timpului, uneori prevestitori, alteori răutăcioși și enigmantici (expoziția e găzduită de Galeria ARCADE 24, Bistrița însoțită de prezentarea complexă a criticului Oliv Mircea) să zicem că asta s-a petrecut și sub influența atmosferei bacoviene a Bacăului său.

Dar el a cedat mai înainte insinuării atâtor surse de inspirație! Înainte de toate, va- lului, întinderii atotputernice a mării, ghețarului, călătoriei, ideii de plutire, apoi puterii nisipului, prieteniei aleglor, scoicilor ciuntite și ruginii, materialului ros de sare și vânt. O mare nostalgie a timpului trecut, subtilă și suficient de îndurerată? Un amestec de sugestii.

Cei care au scris despre fotografiile lui au spus atât de multe! Au spus poate tot ce tre- buia spus, în vorbe cu meșteșug alese. Și totuși vorbele sunt insuficiente pentru desenarea atmosferei pe care omul acesta, artistul, o creează. Unii îi spun *fotograf* unii îi spun *artist vizual*. Etichetele sunt insuficiente și parțiale chiar.

Ceea ce el expune, declanșează comentarii îndrăznețe, spuneri memorabile, până și pictorii se dedau poeziei cu voluptate, întâlnirii cu vorbele. A expus așadar marea și țărnișurile, (Expoziția de fotografie „Tur de confrerie” anul acesta, la Constanța, a redat aporia construcțiilor abandonate, a reinterpretat vizual teme bacoviene (sau poate aluzii la Edgar Alan Poe sau nu?) S-a confraternizat în colaj de imagine tipărită sau mișcătoare, video, cu universul pictorului Ion Grigorescu și într-un album cu o prezentare modernă, epatantă chiar în „Sinestezii vizuale” Ilie Boca- Ovidiu Ungureanu.

Ochiul lui format și subtilitatea, plus un rafinement cert al asimilării informației culturale, au provocat ieșiri publice pe simeze oarecum diverse- zic oarecum pentru că numitorul comun exista, era cumva resimțit fără să fie foarte ușor de spus în cuvinte.

Și linia evoluției, schimbării, adaptării, există.

Ovidiu Ungureanu aleargă încet către fiecare mare întâlnire căci, deși fotografiază peisaje, natură, mare și clădiri el de fapt se duce mereu către oameni...

Dacă ar fi muzician, piesa lui Ovidiu Ungureanu ar fi una de jazz cântată la marginea nopții de un saxofonist singuratic, nici trist, nici vesel, poate doar „comme il faut”. Sau poate un refren obsesiv al lui Jean Jacques Goldman cu care seamănă ca două picături de apă... (*Je marche seul...*) Împărțindu-și timpul între ce face el însuși, creație de imagine, și ce face pentru ceilalți (rezidențe, expoziții inițiate și gândite la amănunt, experimente, albume, eveni- mente) Ovidiu Ungureanu e un personaj rar care așază pe unul din talgerele balanței, dăruirea către ceilalți. E asta o formă de confraternitate, sau altruism, de solidaritate de

lume și grup, care pare modernă și în esență e de inspirație veche, dovedind calități sufletești uneori atât de frumoase și de duioase de ție și frică să le destăinuie.

„Artiști români în Sinemorets, 2023”, sau albumele rezidențelor de la Tescani păstrează fotografiile sale ca dovadă. Își leagă firul complicat al dovezilor talentului său de cronometrul zilelor petrecute la Centrul „George Apostu” din Bacău, de studioul lui dădora de aparate de fotografiat și obiecte evocatoare, de prietenii cu mai tinerii colegi și de devotamentul pentru mai vârstnicii care, precum Ilie Boca și Ion Grigorescu ies acum în noua lume alături de inventivitatea lui.

Profund subiectivă din fericire grație prieteniei noastre și solidarității de fapturi născute sub zodia Balanței, evit spunerile alambicate și discursurile care complică apropierea noastră de un artist. În favoarea unei aprecieri simple, directe și definitive, pentru operă și deopotrivă pentru artist. Vizual, sufletesc, plastic, cum o fi el...

Ovidiu Ungureanu- Fotografie
Galeria ARCADE 24 - Bistrița

Analia Selis: Despre Tango, ca o formă de viață

OVIDIU DINICĂ

Analia Selis aduce pe scena românească tangoul autentic, iar pasiunea ei pentru muzică este evidentă în fiecare notă pe care o interpretează. Anul acesta împlinește 20 de ani de succese muzicale în România. Cu această ocazie am invitat-o să realizăm împreună un interviu în care am vorbit despre artista Analia Selis și viața sa muzicală. Distinsa solistă mi-a răspuns cu multa amabilitate.

Ovidiu Dinică: Tangoul a descoperit Argentina sau Argentina a descoperit tangoul?

Analia Selis: A fost o colaborare din ambele părți, pentru că tangoul a fost inventat de „compadritos” și „negros”. Principala activitate a unui „gaucho” (datează din 1816- când s-a declarat independența Argentinei față de Spania), era războiul, iar când războiul s-a încheiat copiii născuți din „gaucho” nu s-au mai numit „gauchito” ci „compadrito”. Locuiau în periferia din Buenos Aires și le plăcea foarte mult să se ducă să danseze acolo unde dansau africanii care fuseseră aduși în Argentina prin 1580 ca să fie sclavi.

„Compadritos”, care dansau ritmuri venite din Europa în formula de perechi legate, vals de exemplu, adorau acel ritm de „candombe”, pe care îl dansau și africanii. Era un dans care avea mișcări din șolduri și opriri bruște, spectaculoase. Din aceea amestecătură de muzică și mișcări s-a născut tangoul, prin 1870. Tangoul, atunci, era ca o formă de viață. În poveștile lui se regăsesc povești de viață de zi cu zi, identificându-se chiar cu atmosfera din Buenos Aires. Tangoul este muzică din Buenos Aires, este o pictură a ceea ce este Buenos Aires. Și tangoul a evoluat odată cu orașul Buenos Aires. Tangoul este Buenos Aires și Buenos Aires este tangou. Nu aveți decât să ajungeți acolo și să vă plimbați prin străzile lui ca să vă dați seama că tangoul este o radiografie a orașului Buenos Aires.

Ovidiu Dinică: Când și unde ați început să cântați?

Analia Selis: Cânt de când am amintiri. Probabil datează de mai devreme, dar din păcate nu îmi aduc aminte de când. În Tucuman, orașul meu natal, în Argentina, acasă, cu siguranță, am început să cânt.

Ovidiu Dinică: Ce înseamnă pentru dvs. să cântați? Există o filozofie sau un crez care vă ghidează în cariera muzicală?

Analia Selis: Să cânt este ceea ce știu să fac și ceea ce iubesc să fac. Scena îmi e locul sfânt și obiectivul meu este să simt, ca să simtă și cei care mă ascultă. Trebuie iubire, trebuie dăruire, trebuie sinceritate, trebuie muzică frumoasă și texte care să transmită un mesaj care merită spus. De aceea îmi aleg repertoriul cu mare grijă. Obiectivul principal este să simțim, într-o lume care nu prea gândește și simte din ce în ce mai puțin, și cei care mă ascultă să plece acasă cu gândul că viața e mai frumoasă decât înainte de concertul meu.

Ovidiu Dinică: Ce artiști v-au influențat în carieră și cum ați integrat aceste influențe în muzica dvs.?

Analia Selis: O mulțime, pe care și acum îi ascult, dar câțiva sunt mai aproape pentru că ei îmi transmit, de la muzică extrem de comercială (latino, rock, pop din toată lumea) până la muzică clasică, jazz, tango, blues. Nu am un ghid anume și s-ar putea să vă plictisesc dacă vă spun lista mea lungă de muzicieni pe care îi ascult.

Ovidiu Dinică: Cum a evoluat stilul dvs. muzical?

Analia Selis: Ador în continuare latino, dar drumul m-a dus spre Tangou și cred că am evoluat eu ca artist, ca vocalistă, ca muzician și ca argentinian. Tangoul mi-a deschis uși către filarmonici, către o colaborare cu o lista nesfârșită de muzicieni fantastici din toată România și nu numai, pentru că Tangoul m-a dus în țările unde nu am crezut niciodată că voi ajunge. Dar evoluția presupune studiu pe care îl fac zilnic acasă, pentru că Tangoul necesită mult studiu personal, ca să pot să îl cânt cum trebuie, cum merită el să fie cântat.

Ovidiu Dinică: Cum ați ajuns să vă stabiliți în România și cum a influențat țara noastră cariera și viața dvs.?

Analia Selis: Am venit după o iubire inimaginabilă de frumoasă și neună. A fost frumos cât a fost, și când nu a mai fost mi-am dat seama că România era a mea. Și ce fantastică a fost această descoperire! Influența cred că provine din simplul fapt că eu prin muzică am adus mai departe ceea ce sunt (țara mea), iar publicul din România a fost și este mereu deschis să primească ceea ce eu le ofer. Deschiderea publicului m-a determinat să le cânt ceea ce eu am vrut, fără grijă că nu va fi acceptat, și acolo este influența mea mai frumoasă. Recent, desfășor un proiect de tangou românesc, dar asta este o declarație de respect și de iubire. Un tezaur, fantastic, descoperit, care mă ajută să-mi exprim iubirea și respectul meu pentru România, iubire care a crescut de 21 de ani.

Ovidiu Dinică: Ce înseamnă pentru dvs. să fiți un ambasador spiritual între Argentina și România? Cum vedeți rolul dvs. în promovarea culturii și a valorilor comune?

Analia Selis: Am descoperit tango interbelic românesc. Este un tezaur care vorbește de o perioadă determinant pentru România, o perioadă care a influențat mult în ceea ce este România acum. Mi-am dorit să aduc acest tezaur cu o viziune proaspătă, diferită, argentiniană, să îl pun în valoare. Am încredere că așa fac.

Ovidiu Dinică: Despre Turneul Național Aniversar „Tango Auténtico” ce ne puteți spune? Cum a fost colaborarea cu invitații din Argentina?

Analia Selis: A fost impecabil. Turneul a fost organizat de mine și numai în timpul turneului mi-am dat seama de puterea mea organizatorică și cât de mult sunt respectată. Cu muzicienii a fost fantastic, o relație de iubire de 21 de ani, condensată în concerte în doar 30 de zile.

Ovidiu Dinică: Cum vă pregătiți pentru un concert? Aveți ritualuri sau obiceiuri speciale înainte de a urca pe scenă?

Analia Selis: Fac sport, am o viață sănătoasă, beau multă apă, dorm, și înainte să intru în scenă îi dăruiesc lui Dumnezeu tot ceea ce sunt și-i aduc aminte că voi cânta și pentru el.

Ovidiu Dinică: Cum vă conectați cu publicul în timpul concertelor? Aveți vreo amintire specială legată de reacția fanilor?

Analia Selis: Relația mea cu publicul este de iubire. Scena este un loc sfânt și iubirea mea pentru public este limpede. Când pășesc pe scenă și încep să cânt se impune o relație doar de iubire. De obicei publicul o acceptă și dăruiește iubire înapoi și astfel se creează o energie frumoasă. Probabil cine nu suportă atâta iubire pleacă... Am multe amintiri. Foarte multe. Nu îmi vine acum una anume.

Ovidiu Dinică: Ați avut colaborări surpriză sau invitați speciali în timpul concertelor? Dacă da, cum ați ales acești artiști?

Analia Selis: Lista este lungă. Sunt mulți artiști pe care-i respect, nu doar muzical, dar și uman, muzicieni care își duc meseria știind că obiectivul este să dăruiești, dincolo de cât de cunoscut sau cât de mult apari la TV, radio, presă. Am colaborat cu mulți artiști. Pe vremea când cântam latino. cea mai frumoasă colaborare a fost cu Anca Parghel. Acum că nu este printre noi, mă simt și mai binecuvântată că am cunoscut-o. Atunci cântam latino și surprinzător pentru mine acum, am ales să cânt un tango cu ea! Dintre cele mai frumoase colaborări din ultimi 10 ani sunt cu Virgil Ianțu, Adrian Despot și Radu Almășan.

Ovidiu Dinică: Percepeți tangoul ca formă de exprimare a iubirii? Ce anume face tangoul atât de special pentru dvs.?

Analia Selis: Pentru că a fost conceput pentru viața de zi cu zi și vorbește despre viața de zi cu zi, într-un limbaj cult, frumos, demn de a fi spus, cântat, pentru că este un stil atât de impunător încât a devenit inconfundabil și atât de greu de cântat încât m-a provocat.

Ovidiu Dinică: Ați avut momente în care tangoul v-a ajutat să depășiți obstacolele sau să vă exprimați sentimentele personale?

Analia Selis: Da, sunt piese, multe, care descriu și anumite momente din viața mea și descriu ce simțeam... așa de clar încât ar putea să fie povestea mea. Muzica, în general, este un bun prieten. când avem nevoie să simțim. Pentru mine e terapeutică.

Ovidiu Dinică: Tangoul este despre comunicare prin mișcare și muzică. Cum vă conectați la această expresie artistică și cum reușiți să transmiteți emoții prin cântec și dans?

Analia Selis: Doar cânt..., e suficient cred. Am încercat să învăț să dansez dar este atât de greu încât am spus că mai bine doar îl cânt. Dar la fel de greu este și să cânti tango corect. Mulți cântă tangou, dar nu mulți îl cântă cum trebuie. Mulți dansează tango, dar nu mulți dansează cum trebuie. Mă mișc în scenă așa cum îmi vine atunci, probabil nu într-un anume stil..., dar îl dansez cu sinceritate.

Ovidiu Dinică: Cum explicați că tangoul este o formă de exprimare spirituală?

Analia Selis: Pentru mine este spirituală pentru că am realizat că îmi este în sânge, am realizat că tangoul va fi un drum de dus în viața mea, de unde nu mă mai întorc, pentru că zice-se ce zice, și se zice bine! Pentru că este profund, senzual, un fenomen cultural, un fenomen estetic, cu povești de viață de zi cu zi spuse într-o poezie fantastică, probabil de acolo este legătură spirituală.

Ovidiu Dinică: Cum a fost să aduceți tangoul în cultura română și să împărtășiți pasiunea pentru tango cu publicul din România.

Analia Selis: Este de bine, de succes, dar nu doar pentru ceea ce fac eu ci datorită și publicului din România care este un public deschis să primească muzică nu numai din România ci din restul lumii. Tangoul, pe de altă parte, este un stil iubit în toată lumea.

Ovidiu Dinică: Ce legătură există între muzica românească interbelică și tangoul argentinian?

Analia Selis: Europeanii, plecați în Argentina în timpul primului război mondial care s-au întors între primul și al doilea război mondial, au adus tangoul. Acolo este legătura între multe, foarte multe piese din repertoriul interbelic românesc care au la bază un ritm de tangou.

Ovidiu Dinică: Găsiți conexiuni spirituale între cele două țări, Argentina și România?

Analia Selis: Vorbind de religie, nu știu..., în mine este o conexiune spirituală, dar este cazul meu personal.

Ovidiu Dinică: Cum a fost colaborarea dvs. cu Filarmonica Ion Dumitrescu din Râmnicu Vâlcea? Despre colaborarea cu dirijorul Daniel Manasi ce ne puteți spune?

Analia Selis: Ador să vin la Râmnicu Vâlcea. Colaborarea este așa cum s-a văzut, de respect, de iubire, de apreciere, de plăcerea de a cânta împreună. Pe dirijorul Daniel Manasi îl știu de mult, mă bucur de prietenia și de bucuria reciprocă de a cânta împreună.

Ovidiu Dinică: Care sunt proiectele cu care veți veni în întâmpinarea publicului meloman?

Analia Selis: Anul acesta continuă cu multe concerte, în România și în străinătate, iar anul 2025 va începe cu un turneu în luna februarie, cu un chitarist care vine din Argentina, Julio Santillán și pianistul Mariano Castro (argentinian stabilit în România). Tot pentru 2025 pregătesc primul meu album solo care se va bucura de un turneu de promovare în luna noiembrie dar până atunci am mult de spus pe scenă.

Cristian Ovidiu Dinica

Hanoh Levin – un geniu al absurdului 25 de ani de dispariție

ADRIAN GRAUENFELS

Hanoh Levin s-a născut în 1943 lui Malka și Israel Levin, care au emigrat în 1935 din Łódź, Polonia, în timpul mandatul britanic de atunci al Palestinei (actualul Israel). A crescut într-o casă evreiască religioasă în cartierul Neve Sha'an din sudul Tel Avivului. Tatăl său conducea un magazin alimentar.

În copilărie, a frecventat Școala religioasă de stat Yavetz. În anii 1950, fratele său, David, care era cu nouă ani mai mare decât el, a lucrat ca asistent de regie la Teatrul Cameri. Tatăl său a murit în urma unui atac de cord când el avea 12 ani. Hanoch a urmat cursurile Liceului Religios Zeitlin din Tel Aviv. După clasa a noua, a părăsit școala pentru a ajuta la întreținerea familiei.

A lucrat ca mesager pentru compania Herut și a urmat cursuri la o școală serală pentru tinerii care muncesc, la școala gimnazială Ironi Aleph. Acolo s-a alăturat unui club de teatru și a jucat în *Michal, fiica lui Saul* de Aharon Ashman.

După ce și-a îndeplinit serviciul militar obligatoriu – codificator în corpul de trans- misiuni, Levin a început să studieze filosofia și literatura ebraică la Universitatea din Tel Aviv (1964-67). În 1965, a intrat în comitetul editorial al ziarului Dorban, unul dintre cele două ziare studențești ale universității. Unele pasaje din acea perioadă au fost republicate, cu revizuirii amănunțite, ca parte a operei sale ulterioare. De exemplu, „A Hardened Ballad of a Soldier Man and Woman” din iunie 1966 a fost revizuită ca „Black Eagle on a Red Roof” și publicată după războiul din Liban din 1982.

În timpul studiilor universitare, Levin s-a asociat cu Partidul Comunist, unde l-a cunoscut pe Danny Trach, dramaturgul tineretului comunist. Între cei doi s-a dezvoltat o prietenie și o rudenie profesională care a durat dincolo de perioada activităților lor de partid.

Levin a fost căsătorit de două ori, cu Naava Koresh și Edna Koren. Partenera sa din ultimii ani de viață a fost actrița și dublura Lillian Barto. A avut patru copii.

Levin era cunoscut pentru refuzul său de a da interviuri. Într-unul dintre puținele interviuri pe care le-a acordat la începutul carierei sale (lui Michael Handelzalts de la Radioul Armatei), el a răspuns la întrebarea „De ce scrieți special pentru teatru?”:

„Pur și simplu cred că, teatrul, este mult mai fermecător, mult mai implicat atunci când vezi aceste lucruri pe scenă. Este mult mai incitant, nu știi de ce... vezi lumea, în acest fel, formată pe scenă. Nu știu dacă materialul capătă o calitate diferită, dacă este mai bun sau mai rău, dar, în orice caz, pentru mine este mai interesant materialul produs pe scenă.”

Levin a murit de cancer osos pe 18 august 1999. A continuat să lucreze chiar și în spital, aproape până în ultima sa zi, dar nu a avut timp să termine punerea în scenă a piesei sale *The Cry-babies*. În timpul vieții a compus 63 de piese și a regizat 22 dintre ele.** În 1967, Levin a publicat un poem intitulat „Birkot ha-Shahar” (numele „bine-cu- vântărilor din zori” evreiești) în revista literară *Yochani*, fiind întâmpinat cu succes de critici. Poemul a fost retipărit ulterior în colecția sa de poezii *Life of the Dead*. În *Haaretz* a publicat povestirile „Dina încăpățânată” (1966) și „Pshishpsh” (1971, publicată și în cartea *Eternul invalid și iubitul*), precum și ciclurile de versuri „Cântecul de petrecere al celor răi: An Idyll” (1968, apărut ulterior în cartea *Life of the Dead*) și «Flawed People» (1970). În urma invitațiilor lui Meir Wieseltier, a început în 1971 să publice povestiri, poezii și versuri în revista literară *Exclamation Point - Lumea sicofantelor* în 1973, «Un cocoșat găsește o prostituată» în 1976, «Viața morților» în 1981 și altele.

Tot în 1967, Levin a trimis o piesă radiofonică intitulată „Catch the Spy” la un concurs de teatru radiofonic la Kol Israel, câștigând premiul întâi. Spectacolul, în regia lui David Levin, a fost difuzat de mai multe ori. Traducerea lui Levin în limba engleză a câștigat premiul întâi în 1969 la un concurs de teatru radiofonic în Italia. Ea a fost publicată ulterior în cartea *Finale*.

În 1967-70, Levin s-a dedicat satirei politice. În martie 1968 a început să lucreze la un spectacol de cabaret intitulat *You, Me and the Next War*, cu Edna Shavit. Spectacolul a fost montat în august 1968 la clubul Bar-Barim din Tel Aviv de patru dintre studenții lui Shavit de la departamentul de teatru al Universității din Tel Aviv: Bat-Sheva Zeisler,

Shifra Milstein, Gad Keynar și Rami Peleg. Danny Trach a fost producătorul. Apoi, Levin a scris o satiră numită *Ketchup*. Sub conducerea fratelui său, David, aceasta a fost jucată în subsolul Cabaretului Satiric din Tel Aviv în martie 1969. În aceste două lucrări, Levin a ironizat patosul militar israelian (ca în parodia „Victory Parade for the 11 Minutes War” a discursului de victorie al generalului Shmuel Gonen la încheierea Războiului de Șase Zile), impotența și complacerea politicianilor israelieni („Peace Talks in the Middle East”) și a prezentat un tratament macabru al doliului („Squares in the Cemetery”).

*A winter
funeral*

Criticile la adresa lui Levin după *Tu, și eu și următorul război și Ketchup* s-au adâncit după premiera celei de-a treia piese politice a sa, *Regina din cadă* („תכלת הדיטבמא”), produsă de Teatrul Cameri în aprilie 1970. David Levin a regizat controversata piesă, care făcea uz în mod subliniat de vulgaritate și conținea scenete provocatoare precum „Legătura”, în care Isaac îl imploră pe tatăl său, Avraam, să nu ezite să-l măcelărească, și „Curtarea”, care ironizează volubilitatea și aroganța israeliană. Poate pentru că a

fost prezentată pe scena unui teatru consacrat, piesa a stârnit o furtună fără precedent a opiniei publice. Spectatorii au protestat și au făcut scandal în timpul reprezentațiilor. Partidul Național Religios a cerut cenzurarea unui cântec care, în opinia sa, profana onoarea Bibliei. Guvernul a amenințat că își va retrage sprijinul financiar acordat teatrului. Criticile au vizat în continuare piesa în sine: „o combinație de dialoguri defectuoase și cântece care încearcă să arunce sare pe rănilor noastre deschise,” (Dr. Haim Gamzu);

«Acest»theatrash” (mahazevel) ne face pe toți să fim niște criminali josnici, cetățeni ai unui stat militarist și însetat de sânge”. (Uri Porat); și „o scenă despre un reporter, care vine să intervieveze o tânără văduvă al cărei soț a murit în tranșee, și face dragoste cu ea, numai o minte demonică sau bolnavă ar putea concepe... este un abuz răuvoitor asupra a mii de părinți îndurerați” (Reuven Yanai). În ciuda obiecțiilor lui Levin, conducerea teatrului a decis, în urma acestor reacții indignate, să închidă spectacolul după numai nouăsprezece reprezentații.

Aprecierea criticilor

Prima piesă „artistică” a lui Levin a fost comedia Solomon Grip, care a avut premiera în mai 1969 la Open Theater, în regia lui Hillel Ne’eman. A obținut primul mare succes la public cu următoarea sa comedie, *Hefez*, care a fost montată pe scena Teatrului din Haifa în martie 1972, în regia lui Oded Kotler. Această piesă fusese respinsă anterior de Cameri și Habima. Următoarea sa piesă, *Ya’akobi și Leidental*, prima pe care a regizat-o și Levin, a fost prezentată pentru prima dată în decembrie 1972 la Teatrul Cameri. În anii 1970, Levin a continuat să scrie și să regizeze piese care au apărut în principal la Teatrul din Haifa și la Cameri (a se vedea lista de piese de mai jos). În această perioadă, Levin a scris și două scenarii: *Floch*, regizat de Danny Wolman în 1972, și *Fantasy on a Romantic Theme*, regizat de Vitek Tracz în 1977. Cele două filme s-au bucurat de aprecierea criticilor, dar nu și a publicului.

Următoarea mare furtună a avut loc în urma piesei *Pasiunea lui Iov*, în 1981. Piesa includea o scenă în care Iov dezbrăcat, în persoana lui Yosef Carmon, este tras în țepă prin anus pe un stâlp de către soldații Cezarului și este vândut unui circ pentru ca chinurile sale de moarte să poată atrage mulțimea. Miriam Taaseh-Glazer, pe atunci ministru adjunct al Educației și Culturii, a anunțat de la tribuna Knessetului că statul nu trebuie să finanțeze un teatru „unde un tip dezbrăcat atârnă timp de zece minute cu toate părțile sale intime fluturând în jur”. Următoarea piesă a lui Levin, *Marea curvă a Babilonului* (1982), a stârnit opoziție chiar și în rândul colegilor săi, actorii Teatrului Cameri, în special Yossi Yadin. În urma acestei opoziții, piesa a fost tăiată cu 20 de minute.

Levin a revenit la scrierile politice în piesa *The Patriot* (Patriotul), care a avut premiera în octombrie 1982 la Teatrul Neve Zedek, în regia lui Oded Kotler. Piesa este despre un cetățean israelian care cere să emigreze în Statele Unite. Consulul american îi cere să își scuie mama, să lovească în față un băiat arab și, după aceea, să îl batjocorească pe Dumnezeu. Deși Consiliul pentru Critică de Film și Teatru a interzis întreaga piesă, Kottler a decis să o prezinte. Yitzhak Zamir, pe atunci consilier juridic al guvernului, a recomandat punerea sub acuzare a conducerii teatrului

Recviem

pentru încălcarea legii cenzurii. Piesa a fost reluată doar după ce a fost editată.

În anii 1980, unii dintre critici au acuzat că Levin repeta materialul din piesele sale (*Yakish* și *Poupche*, *Hamitlabet*), deși piesele sale ulterioare (*The Dreaming Child*, *Those Who Walk in the Darkness*, *Repose* și altele) au primit o largă apreciere.

În 1994, *The Dreaming Child* a fost adaptat ca film de televiziune de cunoscutul regizor israelian Ram Loevy. Opera *The Child Dreams*, compusă de Gil Shohat, a avut premiera în ianuarie 2010, cu ocazia celei de-a 25-a aniversări a Operei israeliene. Decorurile și costumele au fost concepute de Gottfried Helnwein, iar producția a fost regizată de Omri Nitzan, directorul artistic al Teatrului Cameri, care l-a ajutat și pe Shohat să adapteze piesa în libret.

Levin a scris și cântece populare („Mr. Almost and Mrs. Already” înregistrat de Yehudit Ravitz, «What Does the Bird Care» și «Not Enough Room for Two on the Electric Pole» înregistrate de Aharit Hayamim, «I Live From Day to Day» înregistrat de Rita,

«London» înregistrat de Chava Alberstein); a publicat două cărți de proză (*The Eternal Invalid and the Beloved* și *A Man Stands Behind a Seated Woman*) și o carte de poezie (*Life of the Dead*); și a compus și regizat episoade ale emisiunii TV *Layla Gov* („How We Played - Pranks of Chupak and Afchuk”).

**

Teme dramatice și stil

Nurit Yaari împarte piesele lui Levin în trei categorii generale, în funcție de teme, personaje și forme teatrale:

Cabarete satirice - Primele piese politice ale lui Levin, „o reacție directă la realitatea politică predominantă la momentul prezentării lor... Cabaretele lui Levin sunt compuse dintr-o serie de schițe intercalate cu cântece”

Comedii domestice - Piese axate pe elemente mici, reprezentative ale societății: in- divizi, familii, prieteni și vecini, „spațiul dramatic al acestor piese se întinde între casă, ca cea mai mică unitate, și cartier. Orașul și țara nu sunt menționate” În acest grup Yaari identifică trei subcategorii:

- Curte și căsătorie
- O anumită familie
- Un cartier.

Spectacles of Doom - operele filosofice și mitice ale lui Levin, care se bazează de obicei pe mituri antice și texte biblice. Aceste piese variază foarte mult în ceea ce privește intri- ga, structura și miturile din care se inspiră, dar prezintă de obicei teme similare, cum ar fi „agoniile și umilințele suferite de oameni” și «inutilitatea suferinței umane», precum și motivele recurente ale «degradării și morții»

Trad. AG

Anunț

uneori mă
gândesc să nu fac
armata
să nu pansez soldații căzuți
și să nu hrănesc săracii orașului
n-am să desenez pe ziduri
strigăte n-am să ruinez vreo
familie
nici păcatul veseliei nu-l
am doar o mare, imensă
iubire cu care să vă
molipsesc
și nu mă liniștesc
până-n ultima mea clipă...

Lihi Hanoh

1951

din volumul „condiții”

traducere AG

Viețile morților: o epopee:
DE HANOCH LEVIN

Traducere AG

Capitolul unu

*Shmerl vinde lui Berl
iar Berl cumpără de la Getzl.
Și în interiorul tuturor
ca o gaură în interiorul covrigului
este moartea, cunoscută și ca Detzl.*

*Și omul mort zăcea în
căruță palid de rușine și
neputință,
și în scutece ca un copil în
scutece fără pantaloni și fără
chiloți.*

Și buzele lui încordate într-o răsucire de rușine: Nu mai pot satisface o femeie.

Complet dezbrăcat, fără haină și fără pantaloni,
doar înfășurat într-un cearșaf alb, ca un bebeluș învelit în
scutece, aici zace omul mort pe căruța îngustă
care se plimbă încet pe cărarea de praf.
Și în fața căruței merge cantorul și cântă, purtându-și
pantalonii mestecând cu vocea lui de tulpină uscată rugăciuni
uscate,
și după căruță vine o femeie, plângând, îmbrăcată în straiete
văduvei, și fața ei umflată și roșie ca fața cuiva care se chinuie la
toaletă,
și o mână de bărbați stau în jurul ei într-un murmur de
pantaloni, și dau din cap și claxonează din când în când din
nasurile mari

La buza gropii se afișa mortul și era liniște.
Și mortul știa și știa cu toții că nu mai era om,
pentru că pantalonii lui dragi îi fuseseră luați pentru
totdeauna, ca un semn că nu va mai stoarce
un geamăt de plăcere din gâtul femeii
l-au înfășurat în vată albă de scutec de bebeluș.
Și când l-au aruncat în scutecul alb al bebelușului până la fundul gropii
buzele mortului erau palide de umilința teribilă
și se întindeau pe spate în rictusul unui zâmbet apologetic
și avea o nevoie feroce de a înghiți bila rușinii sale, dar gura îi era uscată.

Gura celor vii este inundată de scuipat, are cât să topească și să spele în
ea porci și pește și prăjituri și mai rămâne destul ca să scuipe prieteni;
iar gura uscată a mortului nu are destul pentru a înghiți în tăcere rușinea morții
sale.

Și nivelul gurii mortului este așezat sub pântecul femeii vii
și se regăsește în grosul pământului pe platoul țevilor de
canalizare Acolo, decedatul este unit cu toată oastea morților
muți

care zac în întuneric, întinși pe spate
vegbind veșnic asupra murdăriei și mirosului din marile depozite de rahat.

Ridică-te și unește-te cu moartea, pornește în marea aventură,
mergeți să mirosiți rău, să zăceți înjosiți și umiliți
în marea tabără de instrucție a supunerii
oarbe, du-te și apără în întuneric sacii de
gunoi
ale femeii pe care ai lăsat-o deasupra
capului, pe care ea îl coboară spre tine
zori cu zori
cu puțină apă tulbure, prin canalizare.

Noaptea, tăcere. Doar sunetul fermentat al trupurilor care putrezesc,
ca un geamăt neîncetat, și dincoace și dincolo deasupra lătratului unei
toalete, o explozie de apă în bazin curge ca un râs batjocoritor sălbatic,
plin de viață
și Bob e unchiul tău, mizeria coboară pe tobogan,
alunecă după ea un fel de gălgâit de apă nouă în vas
ca și cum nu s-ar fi săturat de râs, și adaugă un mic
chicotit în fața decedatului care vrea să înghită salivă
în timp ce gura lui este uscată, înconjurată de rușine și resturi.

Și pântecul femeii privea
zgomotos în timp ce mortul era
coborât să pută
la patru metri sub tălpile picioarelor ei
la același nivel cu conductele de
canalizare și posteriorul femeii în cea
mai mică cameră
va fi deasupra lui ca o sentință pentru totdeauna.

Capitolul II

*Și omul a spus, ce a lăsat mortul dacă nu filosofie,
Am o grămadă de timp aici la dispoziție
pentru a rezolva înțelesul profund al
totului.*

*Omul s-a uitat în el însuși și a știut
în această viață nu există nicio ghicitoare.*

În întunericul unei găuri sigilate, în mica lume tristă a dispersării cărnii
sale mortul își gestionează existența mizerabilă de mort.
Și așa cum se va întâmpla cu un om adormit cu gura deschisă care visează un
vis așa și un înțelept prietenos se oprește brusc deasupra capului și își dă
pantalonii jos
ca să se ușureze
în gura lui, de distracție
iar bărbatul adormit sare în sus cu o surpriză
dureroasă își scutură capul, scuipă și își șterge
urmele din gură

și pentru o clipă lumea oamenilor se aprinde în fața lui cu o strălucire
 arzătoare care-i provoacă greață
 astfel noroiul este umplut și apa trasă pentru a
 umple golul din gura deschisă a omului mort
 iar mortul nu sare și nu scuipă și nu protestează,
 și doar surpriza dureroasă de pe fața lui nu se stinge.

Și mortul s-a îmbolnăvit de durere și carnea lui s-a uscat
 și buzele sale palide au mâncat din marginea gurii, iar dinții săi au afișat un
 rânjet prostesc
 și cu toate că a încercat să-și închidă rânjetul, acel zâmbet al mortului stânjenit,
 scu- zat, pentru a-și înfășura fața într-o încruntare severă de mânie, așa cum se
 cuvine unuia care suferă,
 cu atât dinții i se descopereau mai mult, iar rânjetul se lărgea, se întindea de la
 o ureche la alta
 și a devenit râsul grosolan al unui bun de nimic.

Toți morții zac întinși, râzând grosolan spre cer de parcă ar vedea speranța
 clipind deasupra lor
 ca o trupă de femei urâte care chicotesc la o discotecă la gluma proastă a unui
 om gras fără un ban, în timp ce în inimile lor e amărăciune.

Iar mortul ia la inimă faptul că nu se va ridica prea curând din această
 groapă și mult timp va mai trece în chinuri, întins pe spate, fără să se
 miște
 așa că zice, cum să-și petreacă omul moartea, ce-i rămâne
 dacă nu să mediteze, să studieze și să rezolve enigma zilelor sale.

Căci viețile morților sunt bune și potrivite pentru a gândi gânduri, el este
 solitar un burlac convins pentru tot restul zilelor sale, copiii și lăutarii nu-l
 deranjează, organul lui nu sare și inima lui nu bate,
 și creierul său nu este inundat cu sângele otrăvit al
 poftei și nu este îngrijorat de sănătatea sa, nu este în
 conflict

cu privire la ce este preferabil, gimnastica sau înotul,
 și seamănă oarecum cu un poet care stă la poalele unui
 munte, uitându-se la cerul dezvăluit între vârfulurile
 copacilor
 și desenând analogii cu muntele și turnându-le în scheme de
 rimă până când brusc muntele cade peste el și îl îngroapă
 iar el continuă să zacă în leșinul poetului și continuă să mediteze la
 munte doar că de data aceasta fără analogii și fără scheme de rime.

Apoi mortul aprinde felinarul întunecat al memoriei sale, care tinde să
 gutuiască
 și luminează capetele întunecate ale sufletului său, care sunt acoperite de
 mușchii reci ai morții, pentru a scormoni după secretul vieții sale, bucuria, durerea
 și sensul ei.

Dar pe măsură ce omul își roade sufletul, sufletul lui este plin de reviste,

În tot subsolul sufletului său se rostogolesc doar zdrențe de reviste și grămezi și grămezi de ziare umplu până și cămărilor ascunse ale inimii lui care sunt necunoscute.

Cum tânjește sufletul omului după un ziar de seară,
pâinea lui cea de toate zilele la prânz în timp ce viața o trăia,
— Oh, titlurile succulente, mirosul de carne și mirodenii, și o, caracterele mici,
dulci și crocante, topindu-se în gură!
Și la prânz el a apucat ziarul de
seară, și mâna lui îl atingea chiar și
noaptea,
și chiar și a doua zi l-a mângâiat un pic,
ca mângâierea mecanică a unui vechi iubit-
astfel că ziarele îl umpleau până când nu mai era loc pentru nimic altceva.

Chiar și la prânz, în ziua morții sale, pe când încă trăia în
sudoare, omul citea, în timp ce stătea la masă, o mulțime de
știri
despre ce se întâmpla în
Iran și familia șahului
Iranului
și despre reacția americanilor
și despre afacerile ciudate dintre
miniștrii Comerțului și Trezoreriei din țara noastră frumoasă.
Acestea au fost ultimele lucruri la care a reflectat sufletul omului care trăia la
amiază în ziua morții sale.
Nu a înțeles cum șahul Iranului a ajuns unde a
ajuns, și în această confuzie despre Șahul
Iranului
moartea a sărit brusc peste el în toată furia ei.

Și când omul s-a apucat să descifreze sensul vieții sale, l-a văzut pe Șahul
Iranului uitându-se la el din pivnițele sufletului său
(el, soția sa și cei trei copii ai săi au cerut azil acolo)
și pe ministrul Comerțului și Trezoreriei și pe cunoscuta pețitoare Venus
Katz, și mulți alți președinți și miniștri și generali și parlamentari
și proxeneți și hoți de mașini și prezentatori de televiziune și jucători de
fotbal, ei și soțiile și copiii lor într-o mare mulțime
însoțiți de toate orătăniile din adâncurile ziarelor,
și ei chițâie și defilează în pivnițele sufletului omului mort
și mănâncă și își mișcă intestinele și fac mizerie, scuipă și
supură și tavanul sufletului mortului este bejit,
mânjit cu vaporii acestor oameni și cu sudoarea lor, care se ridică împruțită din
gura lor și din nasul lor,
de la subsuori, de la găurile din coapsele lor și de la vâscozitatea dintre
unghiile de la picioare
iar podeaua sufletului omului mort este plină cu coji scuipate și firimituri și
ambalaje goale de dulciuri ale bărbaților
și urină de copii care se târăsc după ei cu nasurile curgând.

Atunci omul a știut că a fost înșelat de lume, și că nu avea nici o bază și nici date
din care să descifreze sensul vieții
și că sufletul lui avea forma unei latrine militare unde există o lipsă infinită de
țesut și atât de multe capete rupte de ziar de seară
se rostogolesc acolo și fiecare ruptură de ziar
conține o coadă de știre mototolită sau o poveste strivită
și este șters la mijloc cu un șervețel bun și se rostogolește pe pământ unde vrea.

Șahul Iranului a râs, iar copiii lui au râs la rândul lor
și ministrul Comerțului și Trezoreriei a râs (unul câte unul),
și Venus Katz a râs, și ea deja împerechează un bărbat care râde cu o femeie care
râde, iar în jurul lor o mulțime râde, aclamă și sărbătorește.

Și mortul a strigat disperat pentru viața lui de bază care a fost
pierdută, și nimeni nu a auzit gemetele îngrozitoare ale mortului
pentru că era înăbușit în golul gurii lui care era umplută cu pământ.

Și nici un sunet nu s-a auzit la mormânt, și a fost
liniște în afară de o mică fierbere, un șuiert șoptit,
ca sunetul unui pârț tăcut,
ca sunetul unui flaut care cântă atât de încet,
până când tot ce se aude este respirația
flautistului care este vocea trupului care
putrezește cu tristețe și face un zgomot
romantic atât de trist.

Și mortul a fost arătat ca un vas
gol iar ghicitoarea vieții sale de
bază
a fost o talpă pentru tălpile
pantofilor ale relațiilor șahului
Iranului.

Și buzele lui au îmbrățișat cu un zâmbet servil
cursul de schimb al dolarului și prețul
kerosenului.

Capitolul III

*Și încă o dorință i-a mai rămas
mortului să fie dus la sânul tatălui său
și să ascunda chipul sfaramat
și să plângă cu brațele în jurul
gâtului al progenitorului său care
putrezește.*

*Iar craniul auriu și răzător al tatălui său s-a abținut: Am avut și eu un tată și am
tânjit și eu.*

Încet, încet liniile feței mortului au dispărut, forma trupului său s-a micșorat treptat, natura l-a sculpat pe mort în stilul și tiparul unic al tuturor morților din trecut.

Iar rama rămasă a buzelor sale s-a încuiat cu praful și s-a ascuns în pământul care o înconjura iar zâmbetul rușinat al bărbatului s-a întunecat treptat și s-a topit în grosimea pământului.

Și mortul și-a uitat infamia și l-a uitat pe șahul Iranului și pe ministrul Comerțului și Trezoreriei și pe pețitoarea Venus Katz, și toate capetele ziarului de seară au devenit o pastă lipicioasă

și s-au amestecat cu gunoiul general al universului iar mortul care a plâns când a fost coborât în groapă și a plâns timp de multe zile era deja liniștit acum, devotat cu credință procesului morții sale, un student devotat al naturii descompunerii și al rinichiului, inocent și neatins de niciun contact cu viața de deasupra capului său, un om neprihănit retras, un călugăr tăcut, purificator în tăcerea morții sale, iar sprâncenele i se ridicau puțin într-o expresie de înălțare spirituală.

Și odată cu scufundarea murdăriei vieții sale și clarificarea sufletului său, omul mort și-a ascultat măruntaiele și s-a făcut liniște, completă și absolută a fost liniștea, și în mijlocul liniștii, inima liniștii, ca o barcă pe o secțiune de apă de lac închegată, a auzit un vuiet slab și tăcut, vuietul unui băiețel, un fel de piuit care era împăturit și înghesuit în adâncul sufletului său atâția ani, ca primul țipăt strivit în pieptul puiului ascuns în ou, pentru că nu este el veșnicul ascuțit, care nu este tras și nu este secăt, dorința băiatului de a fi atârnat de gâtul tatălui său.

Pentru că ce mai rămâne în noi când ne desprindem hârtia, soția și o bucată de pâine?

Să fim ținuți în brațe de tatăl nostru, cu fața speriată presată între gâtul fierbinte, mirosind a săpun proaspăt și gulerul cămășii lui proaspăt călcate.

Acolo, în acel loc, un loc pe care l-am cunoscut, o adâncitură caldă între gât și axilă, o mică insulă de liniște. Această insulă este pierdută, dar noi încă mai căutăm în fiecare persoană brațe care să ne ridice, în fiecare chip - strălucirea tatălui nostru care inundă cu roua iubirii lacrimile noastre.

Toți oamenii, de la un an la șaptezeci de ani vii sau morți, toți au nevoie de tata.

Iată prostituata care stă pe colț la căderea nopții și aici e bătrânul care se duce la ea. Ea este orfană. Deși are sâni și coapse, și aparent ceva mai util, totuși

ochii ei se învârt în jur, clar: nu are tată.

Iar bătrânul, e de la sine înțeleș, este și el orfan. Și doi orfani se întâlnesc, amândoi un pic speriați, stabilesc un preț, se duc în curte, el își dă jos pantalonii și ea-și dă jos rochia, și un bărbat orfan se ridică - cade -

unde sunt brațele înălțătoare ale tatei!

- și întinde în fața lui un pânțec orfan și într-un minut, marea tristețe a orfanilor învăluie

o duzină (sau mai puține) de împingeri slabe ca un Kaddish al unui orfan într-o dimineață de Tevet,

și în timp ce un polițist orfan se furișează în

curte și îi prinde pe cei doi orfani de gât

și îi duce la mașina de patrulare

acolo stau, un trio închis,

trei orfani în tăcerea durerii lor,

fără să știe ce și unde și cum,

iar sirena căruței cu orez strigă marele bocet: aici călătoresc trei oameni care și-au pierdut tatăl.

Și mortul zăcea pe canapea, iar mulajul unui schelet era deja desenat prin capetele rupte ale cărnii sale,

iar fața lui e întoarsă în sus, în așteptare, și își așteaptă tatălul.

În dragostea ta am încredere, tăticle, știu

că vei veni când te voi chema. Și așa cum am încredere în

moarte și știu că va veni, cu atât mai mult

am încredere în tăticul meu, pentru că cine

dacă nu tăticul meu stă în spatele porții morții și în mâna lui o valiză cu toate hainele mele de vară, costumul de baie și prosopul,

iar în cealaltă mână o găleată pentru prânz, în care se află o chiflă cu unt și o pară și în breșă stă el, tatăl meu, și mă așteaptă și zâmbește:

Ce, nu știai că după moarte există o tabără de vară iar Dumnezeu e salvamarul?

Și în alt oraș, în alt cimitir, bătrânul

zăcea tăticul mortului, numai

schelet

un rezident veteran al lumii morții și a rușinii iar din craniul său expus iese un zâm- bet îngrozit.

Pentru că și el, tăticul, este orfan, și el nu are tătic, și vrea și el, de ce nu, să-și ascundă fața în gâtul tatălui său
și să găsească acolo consolarea vieții și a morții lui.

Și tatăl lui are și el un tătic, un tătic.

Și toți tații sunt fii, și când le dezlipești pielea și vezi că sunt copii mici, și toți visează să fie ridicați în carnea proaspăt spălată cu săpun a gâtului lui tati.

O, morți nenorociți, ce veți face dacă veți ieși din mormintele
voastre, vă cățărați unul peste altul, orfanul peste sora sa,
și veți forma un lanț pestriț de schelete, o scară de
oase, de fii și tați al căror cap va dispărea în nori?
Și cum vă veți consola unii pe alții, pentru că atunci când tatăl se atârnă
cu cele două mâini de gâtul tatălui său, cum se va descurca el cu fiul
său?

Cine va consola pe cine? Cine zace în sânul cui? Mulți morți însetați de
consolare se vor certa pentru un sân?

Și unde este sânul? Unde este gâtul? A adulmecat cineva vreodată aici măcar o
dată de miros de săpun proaspăt?

O, morți mizerabili, asta nu e California,
acesta este mormântul întunecat și aceasta este moartea!
Așa va lăsa fiul pe tatăl său și pe mama sa
și bărbatul își va lăsa soția și se va lipi de moartea sa.

Și mortul a văzut cum tatăl său l-a
trădat. Și craniul tatălui său a rânjit
îngrozit.

Și cu el a rânjit craniul tatălui tatălui său, și a rânjit tatăl tatălui său până la
ultima generație.

Și cum zâmbetul publicului strălucește în întunericul unei săli de spectacol
la vederea comediei istovitoare (nu un zâmbet de plăcere, ci un zâmbet de
încântare în fața mizeriei actorilor care se fac de râs) astfel, din întunericul
mormintelor lor din pivniță, străluceau zâmbetele îngrozite și cranii peste cranii
peste cranii s-au rostogolit în veselie tăcută

la vederea fiului veșnic, a speranței sale nebunești de a fi dus la sânul tatălui
său,

și plânsul său amar în groapă, acesta este plânsul etern, care se rostogolește
fără încetare, bucură inima, fiecare la rândul său, a publicului de locuitori ai gropii.

*Odată cu moartea, legăturile de familie se desfac iar fiul este un câine pentru
tatăl său iar în noaptea de Paște, fiecare, unul câte unul își va linge singur oasele.*

*Tatăl nostru, care ne-a iubit,
gura lui este deschisă spre cer: ruff, ruff!*

Capitolul IV

*Și mortul era bolnav de
tristețe și carnea lui s-a
risipit
și buzele lui palide îi mâncau din gură
și dinții îi erau dezveliți într-un rânjel josnic.*

*Și omul a smuls de pe fața lui
rânjetul și dedesubt a răsărit un
hohot.*

Cu carnea dispărută dorința inimii s-a uscat. Viața, visele sunt din carne. Acum carnea nu mai era. Cine e următorul la rând? Osul.

Fără lacrimi și durere și fără a flutura o batistă
oasele și-au luat rămas bun de la omul mort, de la singurul
trup și au plecat, fiecare os în călătoria sa solitară.
Pe măsură ce strigătele pierd contactul cu gura
strigătorului, pierd contactul cu durerea care le-a dat
naștere,
și navighează în aer, rafale jucăușe de
sunet, la fel oasele părăsesc trupul
omului mort
pentru a se rostogoli independent prin pământ.

Și mortul se micșora continuu, și se zbârcea continuu, bucățică cu bucățică din
el se pierdea.

Piciorul s-a desprins din corp și și-a văzut de drumul său și a devenit o
entitate separată.

Mâinile s-au despărțit una de cealaltă și au devenit înstrăinate, ce ești tu pentru
mine, am fost surori, am bătut din palme împreună, acum am îmbătrânit,
două bătrâne cenușii, mușcate tare,
să ne destrămăm este ceva ce putem face singure.

Într-adevăr, sita de oase este dură, nu o vei
topi cu doruri și amintiri; o altă lume, dură și
ciudată se ascunde sub carnea noastră; osul
nu iubește nu-și amintește, nu femeile
și nici lumina soarelui, cu un sunet de
frecare ca sunetul porțelanului care se
zgârie,
se sfărâmă și cu zgomotul oaselor rupte
forma vie se retrage și este uitată.

Adio picioare, adio mâini, adio șolduri și coaste de
rezervă, adio coloană vertebrală și claviculă, adio voi
toți

am cunoscut împreună un fel de ansamblu șubred bun pentru a lua
durere care purta pe el cu un suspin un sac plin de bucăți de carne

pentru Crăciun; Crăciunul a trecut,
carnea s-a consumat
e timpul să ne despărțim chiar și de osul care poartă,
așa că acum este sezonul despărțirii noastre, frunzele
copacilor cad toamna, așa și trupul nostru își pierde
frunzele.

Și din mort a rămas doar o mică bilă de
craniu, și în el patru găuri umplute cu
pământ
și cum carnea buzelor este toată mâncată și dinții lui dezveliți până la
capăt, zâmbetul rușinos al mortului se pierde și el se amestecă cu
pământul,
și dintre fălcile dezgolite, ca dintr-o urnă spartă, înflorește un ultim
zâmbet căci nu este un zâmbet îngrozit, în craniul morții.

Mortul zăcea în întunericul mormântului său și zâmbea cu rânjelul său
îngrozit pe care toți strămoșii lui l-au rânjit (și el s-a alăturat
privea mulțimea morților, și aștepta cu nerăbdare
spectacolul amuzant al morții fiului său, al căderii sale în
mormânt și dorința lui ridicolă de a fi luat la sânul tatălui său),
și toți zăceau, un câmp plin de
cranii, fiecare om era un craniu
surd și mut
fixat în pământ și privind în sus spre cerul nopții.

Și vizavi de cerul nopții brăzdat de stele
făcând cu ochiul magnificenței universului și a secretului
său, există un firmament dedesubt, plin de cranii
zornăitoare. făcând cu ochiul la ororile morții și la
spaimele ei.

Și firmamentul se uită la firmament, ca într-o
oglină. Și un om tot îndoit, care merge acasă
singur noaptea, căutând o oglindă potrivită pentru
povara vieții sale,
nu-și va ridica capul în sus și nu se va mira de misterele
universului va privi doar în jos, pentru că acolo cerul
i se potrivește
și nu are nici un secret, doar o durere
pătrunzătoare și nu are nici o ghicitoare, doar o
soluție ridicolă,
și nu există o cupolă albastră, doar o coajă de
batjocură unde zeci și zeci de rânjete îngrozite
strălucesc din firmamentul inferior,
ca petele de grăsime de pe șorțul murdar al unui măcelar.

Într-adevăr, se pare că rușinea nu are
sfârșit, ca și cum moartea ar fi pus capăt la
toate
și ar fi lăsat doar insulta care se zvârcolește.

Și pe măsură ce se întunecă, și acolo era un întuneric în interiorul întunericului,
și pe măsură ce mortul moare mai departe
și devine mai mic, mai slab, și se prăbușește
rușinea se amplifică.

Și așa cum cineva care își închide ochii și se strâmbă în întuneric cu mare
efort vede dintr-o dată pete colorate de lumină,
astfel, în întunericul morții sale adoptive, mortul vede cioburile pătrunzătoare
ale râsului, salturile lui tăioase,
batjocura colorată, neașteptată, tăioasă, o panoplie uimitoare de nuanțe
- atât de dureros, încât nu există nimic asemănător în îmbrățișările
bucuriei
și toată coroana acestor culori nu a fost creată decât pentru a decora durerea
rușinii noastre.

Și la sfârșitul multor ani, când până și craniul a
căzut și va deveni fulg de praf, vântul
cu un fluierat de dispreț le va arunca
în toate părțile, și încă va fi purtat cu ele sunetul plânsului
mortului, un geamăt atât de mare încât nu va trece niciodată:
Hei, tu de acolo de sus, am fost și eu aici!

*Acasă merge fundul
obosit, luminile se sting
încet,
cine a strigat în somn
în leagănul lui de pământ s-a scufundat, mut.*

*Cu măgarul și căruța lui se târăște
Mesia și strigă:
„Orice fier vechi! Orice pantofi vechi!”*

Nota traducătorului: „Viețile morților: O epopee: Capitolul patru” de Hanoch Levin

ATAR HADARI

În mașină, la înmormântarea tatălui meu, unchiul meu (care îl ura) mi-a spus că ar trebui neapărat să traduc această carte de poezii intitulată *Viețile morților*. El nu este un om care citește poezie, dar citise această carte și îi plăcuse, la fel ca multor altora. Parcurse mai multe ediții în Israel. În anul următor am tradus *Eclesiastul*, ca o modalitate de a face față decesului tatălui meu, și este cea mai sobră meditație asupra morții pe care mi-o pot imagina. Apoi am dat din nou peste această carte, după ce o evitasem în ciuda sugestiei unchiului meu. Un an mai târziu, umorul cărții, și în special lunga poezie din titlu, mi-a vorbit mult mai mult decât în anul de doliu, iar tonul delicat, cruzimea scatologică și tristețea melancolică m-au atras. Am considerat că *Eclesiastul* este un poem care încearcă din răspuțeri să găsească un sens vieții, care nu reușește deloc și care abia în cele din urmă se întoarce la necesitatea credinței în Dumnezeu. În poemele lui Hanoch Levin, și în special în *Viețile morților*, am găsit un răspuns profan, grosolan, inevitabil direct și modern la *Eclesiastul* - o privire asupra morții a cuiva care nu credea deloc în „viața de apoi”, dar care, cu toate acestea, vedea și exprima toate speranțele pe care chiar și cei mai ireligioși le păstrează în cele mai adânci și mai secrete dulapuri ale inimii lor:

— *Ce, nu știai că după moarte există o tabără de vară iar Dumnezeu este salvamarul?* Răspunsul său la boala terminală care i-a provocat moartea prematură a fost această carte de poezii mușcătoare, ingenioase și necruțătoare pe această temă. Un amestec de filozofie, gelozie erotică față de iubita sa supraviețuitoare și amuzament pur și simplu față de perspectiva îngrozitoare la îndemână, cartea este neobișnuit de concentrată pentru o colecție de poezii. Majoritatea culegerilor sunt compuse pe ici, pe colo și reunesc munca de câțiva ani care poate avea o temă comună, dar nu răspunde, de obicei, unui mare adevăr care se abate asupra autorului cu impetuoasă grosolană a unui tren de marfă. În acest caz, nu poți să nu auzi fluierul care urlă în spatele poetului.

Probleme: Rimează, așa că engleza, în opinia mea, trebuia să rimeze. Dar ebraica este o limbă mult mai compactă decât engleza, așa că o dificultate reală a fost să fac ca seturile mult mai lungi, rimate, din engleză să continue să se miște pentru a susține unitatea liniei și schema rimei. Acesta este cel de-al șaselea proiect, iar modificările au vizat în principal îmbunătățirea rimei și eliminarea silabelor. O altă problemă a fost tonul, care necesita un argou dintr-un anumit loc și o alegere între argoul american și cel englez. Am optat pentru Anglia, conștient fiind că fiecare colocviu englezesc trebuie să echilibreze câștigul în ton cu riscul de a pierde din claritate pentru un potențial cititor. Dar, în cele din urmă, am plasat poemul ferm în valurile din inima Atlanticului, deoarece ebraica, printre multe alte idiosincrazii, are un tic biblic de a repeta o acțiune folosind un verb și un substantiv cu aceeași rădăcină, ca în „cried his cry”. În engleză, acest lucru înseamnă

că „nappied with nappies” a trebuit să facă loc americanului „diapered with diapers”, de dragul utilizării acceptate. În ebraică, tonul se împletește cu abilitate de la grav la înalt, dar nu este niciodată obscur, astfel încât claritatea și viteza erau, ca în orice epopee, esența întreprinderii.

Deși a început ca poet, Levin și-a făcut un nume ca dramaturg, satirist și lyricist popular: Este cel mai jucat dramaturg al scenei israeliene. Comparația cu Bertolt Brecht nu este, de fapt, înșelătoare. Acest poem este ultima sa turnură comică și aria tragică.

Nu știi dacă există un rai care oferă judecata sau doar un cimitir plin de crani care râd, așa cum se aștepta Levin. Poate că acum se află într-unul dintre aceste locuri, privin- du-și cititorii; poate că încă râde, așa cum o va face adesea cititorul acestei ultime opere a sa - râzând cu gura deschisă ca un craniu, cu falca deschisă de groază. Nu respecta formele și nu dădea interviuri, dorea ca lucrurile să vorbească de la sine. Așadar, nimic nu s-a schimbat prea mult, cu excepția faptului că această producție nu a beneficiat de direcția sa liniștită în drumul său spre sală.

Atar Hadari

NOTE

Atar Hadari este traducător al cărții *Lives of the Dead: Collected Poems of Hanoch Levin* (Arc Publications, 2018) și autor al cărții *Rembrandt's Bible* (Indigo Dreams Publishing, 2013).

Țara în care m-am născut

DE ATAR HADARI

Țara în care m-am
născut nu mai poate fi
văzută

o poți mirosi uneori
când dai colțul, când traversezi o canalizare

sau sub copacii care țin
linia electrică între florile lor;

uneori traversând șanțurile de
drenaj între străzi, îl poți auzi
cântecul

și stâlpii blocurilor orașului
se freacă între ele ca pielea iritată

pe roata unui cizmar
încercând să facă o piele de căprioară din limbă de vacă;

și copiii care aleargă
între mașinile în care m-am născut

nu știu că a existat vreodată
pământ între aceste două râuri de
nisip.

Mă așez. Aud începutul
orei de vârf peste cafeaua mea

și undeva, căsuța
unde m-am
născut e plină de
nimic.

„RE[CONTEXT]” la Ramnicu Valcea

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

Vernisajul expoziției personale a artistei Theodora Scurtu care vine în pregătirea lucrării sale doctorale intitulată „Recontextualizarea artei textile tradiționale” a avut loc pe 14 august 2024 în curtea interioară a Muzeului de Artă „Casa Simian” din Râmnicu Vâlcea. Theodora Scurtu este o artistă contemporană remarcabilă, cunoscută pentru contribuțiile sale în domeniul artelor textile. Născută în 1997, Theodora este membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România și doctorandă la Facultatea de Arte și Design a Universității de Vest din Timișoara. Sub îndrumarea conf. univ. dr. Valentina Ștefănescu, Theodora a studiat artele textile, devenind o prezență activă în expoziții colective și de grup.

Expoziția sa fost organizată în parteneriat cu Filiala Râmnicu Vâlcea a Uniunii Artiștilor Plastici din România, Consiliul Județean Vâlcea și Facultatea de Arte și Design a Universității de Vest Timișoara. Evenimentul cultural este o ilustrare a preocupărilor sale inovative, iar expoziția se numește „RE[CONTEXT]” Lucrările expuse, sunt piese care reflectă o profundă înțelegere a tradițiilor textile românești, dar și o dorință de a le reinventa. Fiecare piesă este unică, având o poveste proprie, iar materialele folosite variază de la țesături tradiționale la materiale moderne. Theodora Scurtu este influențată de o varietate de surse artistice, care se reflectă în lucrările sale inovatoare. În special, ea este inspirată de tradițiile textile românești, pe care le reinterpretează într-un context modern. Această abordare îi permite să creeze o punte între trecut și prezent, aducând în prim-plan tehnici și motive tradiționale într-o manieră contemporană. Curatorul expoziției a fost Gheorghe Dican, iar criticul și istoricul de artă prezent a fost Luiza Barcan.

Creatoarea Theodora Scurtu, utilizează constant războiul de țesut cu ajutorului lui creează modele complexe și detaliate. De asemenea cu aportul broderiile întâlnite în expoziție, pune în evidenta cusături decorative pe țesături. Ingenioasă este și folosirea co- loranților naturali obținuți din plante pentru a vopsi firele și țesăturile. Prin compactarea fibrelor de lână artista creează volum durabil lucrărilor sale dându-le dimensiuni aparte. Aceasta tehnică este folosită pentru a adăuga textură și profunzime lucrărilor. Cu adău- garea de bucăți de material pe o bază textilă talentata artistă reușește să creeze modele și imagini. Tehnicile tradiționale puse în valoare sunt combinate cu abordări moderne pentru a crea lucrări unice și inovatoare. În afară de materialele tradiționale folosește și materiale contemporane, cum ar fi fibre sintetice, plastic și metal, pentru a adăuga un contrast interesant și a sublinia dialogul dintre vechi și nou. Unele lucrări sunt prezentate sub formă de instalații, oferind o experiență imersivă și interactivă vizitatorilor. Aceste instalații combină arta textilă cu elemente de design și tehnologie.

Theodora explorează teme contemporane, cum ar fi identitatea culturală, globali- zarea și sustenabilitatea, prin prisma artei textile. Aceste teme sunt reflectate în alegerea materialelor, tehnicilor și în mesajele transmise de lucrările sale. Elementele contempo- rane, combinate cu tehnicile tradiționale, au ca rezultat lucrări care impun respect față de tradiție, dar sunt în același și inovatoare, cu relevanță pentru contextul actual. Artista dă sens real recontextualizării artei textile tradiționale, aducând în prim-plan tehnici și motive vechi într-o manieră contemporană, în acest sens efectuează recontextualizarea obiectelor textile tradiționale, prezentându-le într-un cadru modern și explorând noi forme și materialități.

Curatorul expoziției, Gheorghe Dican, a subliniat importanța acestei recontextuali- zări în păstrarea și promovarea patrimoniului cultural, iar criticul de artă Luiza Barcan a evidențiat originalitatea și profunzimea lucrărilor Theodorei Scurtu. Ca urmare a evo- luției artistice, Theodora experimentează și tehnici moderne. Un exemplu notabil este utilizarea tehnicii shibori. Aceasta este o metodă de vopsire experimentală care îi permite să creeze efecte spectaculoase și unice pe materialele textile. Această tehnică a devenit o parte esențială a stilului său, aducând un element de noutate și inovație în lucrările sale. Prin tehnica pe care o deține Theodora își propune să aducă în prim-plan obiecte valoroase din mediul popular, prezentându-le într-o formă contemporană. Ea juxtapune forme și materialități noi pe obiectele țesute din zestrea oamenilor, creând astfel o punte între trecut și prezent. Această expoziție doctorală a evidențiat nu doar talentul său artis- tic, ci și capacitatea de a explora și de a experimenta cu diverse tehnici și materiale. Pe lângă activitatea sa artistică, Theodora Scurtu este implicată și în educație, organizând ateliere creative pentru a împărtăși cunoștințele sale despre designul textil. Un exemplu notabil este atelierul de experimentări textile, unde participanții au avut ocazia să învețe tehnica shibori, o metodă de vopsire experimentală a fibrelor textile

Theodora Scurtu este o artistă inovatoare, dedicată recontextualizării artelor textile tradiționale și educației în domeniul artistic. Prin munca sa, ea reușește să creeze o le- gătură între tradiție și modernitate, aducând o nouă viață obiectelor textile și inspirând generațiile viitoare de artiști.

DUMITRU ICHIM

SCRISOARE DE RĂSPUNS POETULUI CONSTANTIN PEDA

Mă-ntrebi:

„Din lupta cu
îngerul cine pe cine
a-nvins? E cineva
care știe?”

Nu e.

De partea mea - vâslele
odihnite în formă de cruce
așteaptă
mireasma de tei
rusalin să fie bătută în
cuie.

De partea lui -
mi-au rămas imensele
aripi, dezbrăcate-nainte
de luptă cu ciudă,
neputând să intre cu ele,
prin poarta bolților
mele.

Ce vom face cu aripile lui?
Moartea
nu poate din nou să le-
mbrace, dar nici eu măsurii
nu pot.
Trecerii marelui fluviu de
somm numai aripi de înger
se-aduc, dar trebuie să fie
ardere de tot
că numai flacăra făcându-se
floare e-ngăduită să zboare
taina de ghimpe și cui
ca Rugul să rămână nestins.

PSALM LA TAINA FRUMUSEȚII

Prea îndelung bea ochiul frumuseților otrava,
 Cum propria ei rază și-o face steaua cină!
 Întotdeauna fânul miroase-n plâns otava,
 Iar ceara lumânării din aur strâns de-
 albină.

Nu crezi că-n frumusețe, când mestecai
 vopseaua, Cel rău, prin viclenie, ca Tu prin ea
 să sângeri, Vărsă din șip nocivul cu iz de
 osanale?
 Nu-i el cel ce se-mbracă, în vis, cu strai de îngerii?

Împeriul frumuseții n-o fi-ntre voi
 gâlceavă, Că să-l răpui nevoie-i de-a doua
 Ta venire? Nu-i pildă bobul care fu
 mântuit de pleavă și apa-nțelepțită prin
 vinul de iubire?

Tot Dragostea-i răspunsul ce jubilează-n sfeșnic:
 Urâtul, nu frumosul, va arde-n focul veșnic!

SCRISUL CU PĂMÂNT

Olarule,
 numai tu știi
 cum umbra,
 prielnice
 semințe îi trece
 pe pod,
 dar de ce nu ne-o spui?
 Palma străbătută de cui
 ți-e încă murdară de
 glod din primarul
 frământ.
 Mai mult chiar,
 de duhul cel
 sfânt al dorului
 jarnic.
 Cum poți să rămâi
 atât de darnic -
 toamnă stăpână-n
 livezi, când vezi
 cum umbra
 ne-nsailă cu acul
 tristețea luminii de-a
 fi?
 Mereu paralel
 cu frământarea
 dintâi a dorului
 jarnic.

În limba pământului tău,
 oare cum se zice
 iubire?
 Degetele
 tale,
 cu vârful de burice,
 firea-nefirii ating
 -
 necântecul ei care
 ning pe coapse de oale,
 pe sprânceană muierii
 ce-o scrii cu negrul
 lăstun în unduire,
 pe ulcioare, pe cana de vin,
 sau feciorelnic,
 în genele ce-și amintesc
 cum merii
 își zoresc
 sub degetele încă
 visând ne-ngăduitul
 părelnic. Tu știi că
 mâinile tale văd? Ca
 liliacul!
 Umbra, cu firul,
 ne-nsailă cu
 acul, precum
 colțul aprilin al
 grădinii,
 cu semnul de
 vinere și-al
 Duhului Sfânt. De
 ce nu ne-o spui?
 Ca și El,
 scrii despre om cu
 pământ și despre umbra
 lui, tăcând molcom și lin
 tristețile luminii
 nevindecate în rana de
 cui, precum trandafirul
 jumătate rămâne tot
 spin.

PSALM LA ÎNDELUNGA RĂBDARE-A IUBIRII

Sunt gara ce-altădată avea în față linii,
 Nimic schimbat de vreme la țigla și la geamuri,
 Precum Cain de jertfă, n-am miel, ci doar
 ciulinii Pe care-i iartă rozul croind
 epitalamuri.

Și Tu, la fel de singur? Cât m-ai strigat în noapte:
 „Stai, nu dormi, măslinii ca pâine mă
 frământă, Și-i frig, și-mi este frică de
 șaptezeci ori șapte,
 Prin care om e drumul de-ntors în Cartea Sfântă?”

Nici Tatăl nu-Ți primise singurătatea-n
 cupă, Că-i mirosea lăuntric prin duh
 păducheria; Fărădelegii legea otrava i-o
 destupă,
 Dar eu, cu zvânt de lacrimi, cui să-i plătesc chiria?

— Când aripa-i rănită la ce folos e cerul?
 Și mi-a răspuns Iubirea: — „Răbdarea e misterul”

PROLOGUL SÂMBURELUI

Țara-de-Foc
 se numește dorul acela.

Când mă judecă zarea,
 iar verdele-n toate-i
 osândă unde stau
 ciocurile de cântar?
 Până unde să mă cumpere,
 până unde lăsat să mă
 vândă acestui vin cu focul
 amar?

Spune-mi, Olarule,
 între dorul acela,
 ce munte se
 cheamă, și
 răsfrângerea lui
 a cumulonimbus,
 cine pe cine se fulgure?

De două drepte vorbim,
 dar numai una e dreaptă,
 neparalela
 ce va fi meridianul de strugure
 acestui vin cu roșul amar.

LA MIEZUL NOPTII LUMINA VĂZUI

14 august 1944

Poate că la capătul
rugii, pe unde se-
nnastură izvodul
stelelor,
s-ar cuveni ochiului
să vadă,
urechii să audă,
degetul
de rănilor Lui să se
frigă. Ale căror lumini,
oare drugii,
numai pe inimă
Îi joacă de-a
umbra, de-a v-ați
ascunsul
zăbrelelor?

„Unde ești?” Cină mă strigă?
Sunt văzătorul luminii
ce n-a gustat din stea
umbră de drug și
zăbrea.

Dar care lumină
(nici moarte de-o fi, să n-o
spui!) poate să fie
atât de haină,
o viață întreagă s-o
simți ca prin palmă un
cui?

La tigva-mi seacă
nu cer bănuțul milei,
nici șarpelui
din străchinuța-i cu
lapte, dar eu am văzut
lumina zilei
la miezul de noapte.
Era al focului,
cel atât de aproape-n departe.

Treci sfidător peste moarte,
dincolo de capătul rugii!
Nu-ntoarce capu-napoi către ea!

Ce moarte-o viață-ar putea să-ți mai
dea în schimb pentru viață?
Miezul de noapte-n grăunțul de
foc... E tot ce-i al meu,
dar nu mi-i!
Port umbra fără de
stea, ca buzele fără
sărut,
că și-astăzi mă doare
lumina ce am văzut.
Ce-o fi văzut din începuturi de lumi?
Nespusul lor ca drugii,
prin inima mea,
vărgați ca hainele-
mbrăcate de toți
pușcăriașii lumii.

PSALMUL PENTRU DUS LA GROAPĂ

De-nsămânțat păstrează, din toate, doar pe-
acelea Ce-i știu, cărării morții, prin bob
însăilatul.
Rup de pe mine timpul, cum șerpii își rup
pielea Pe unde piatra mușcă-n amnar cu
scăpăratul.

Ne vindecă nămolul ce-a fost mormânt de
nufăr! Ce ai de gând cu mine? Toți cedrii Tăi
mă ceartă Că văd în fiecare copac doar lemn
de cufăr
În care ne vom duce spre fluviul fără hartă!

Bocească-mi Râul Noptii podgoriei rotundul!
Ce umbră-ar putea duce de nu i-aș fi lumina?
Și-n ochi de n-ar fi lacrimi cin' Ți-ar cânta
străfundul? Pietrișului de stele, prin mine, bănu
vina.

Mi-e lutul bun de străchini și cuib de
rândunică! Vom sta la masa nunții, de ce să-
mi fie frică?

SIMONA ȘERBAN

SEMNALE ACUSTICE

îmi port inima cu teamă

întind felii de lumină pe buzele
ei să nu-și piardă niciodată
drumul scot cuvintele obturate
din casa de
primăvară să nu
producă gheață în
sângele altoit

inventez mirosul
firului roșu
să poată îmblânzi
timpul să-i incite
miezul nopții încrestat
în piele
să-l inflameze
să-i seducă ploile
strânse în țesuturi
așa cum
singurătatea
seduce propriul său întuneric

priviți cum țâșnește
verdele cum își întinde
viitorul
cu semnalele
acustice ale propriei
mele lumi pe cerul
frunții

SABOTAREA VERBELOR

apăs butonul nucleului
nevindecăt

înnod adevărul de
minciună să nu râd cu
atâta poftă

la comedia pe care
am locuit-o
de-a latul pieptului

lăsat netratat
abcesul produce complicații

devin alergică la paraziți

în altă viață
mi-au perforat timpul
aproape până la margini
până la alb
până la limita mistuirii totale

amestecul de
lucruri și semne
bruiază sensul orbitei
sabotează verbele
le plimbă
în scaunul cu rotile
de la un azil la altul

ca pe un zgomot
produs de viață

DIAZEPAM AUTOHTON

sinceritatea
ucide în fața
adevărului
nefericirea crește pe umeri

laptele de mamă devine
subordonat politic
iubirea se plimbă în singurătatea

unui timp cu acreli la stomac
 ici-colo - carcase de poeme
 sechestrate -

libertatea e
 deconectată de la
 aparatele dimineții
 înnodăm aerul pe buza gropilor
 atât de mortal

se
 raționalizează
 văzul
 auzul
 cuvântu
 l mila
 până și locul unde respiră întunericul

e un trend
 o formă de ascuns pădurea
 sub motive florale

până la urmă vom înghiți
 uitarea ca pe un diazepam
 ca pe un cuvânt cu E-uri frumos
 mirositoare

Primul fior

MARINELA BELU-CAPȘA

Un zâmbet îmi brăzdează fața de fiecare dată când îmi amintesc de prima mea întâl-nire cu un băiat, într-o vacanță de vară. Eram acasă la părinți, în micul sat din Câmpia Dunării, sat cu ulițe drepte, încât vedeai totul de la un capăt la altul al comunei cu casele ei albe, curate, în fața cărora țăraniile aveau grădinițe cu flori sau cu răzoare de zarzavat.

Venise în satul nostru un tânăr din Craiova, în vizită la niște rude și, într-o duminică tare călduroasă, l-am cunoscut la horă. Pe atunci eu aveam vreo cincisprezece anișori. În fața Căminului Cultural, veneau lăutarii satului și cântau cu foc, iar flăcăii și fetele se prindeau în horă sub privirile femeilor și ale bărbaților strănși în grupuri, curioși să vadă cine mai vorbește cu cine. Fetele se plimbau în cerc, aruncau ocheade în stânga și-n dreapta, așteptau să fie luate la dans. Atunci se făceau aranjamente și-și dădeau întâlnire cu băieții seara, la fântână. Când se întuneca bine și oamenii intrau în case, se auzea câte un fluierat discret și toți știau că fata lu` cutare e chemată la gard să vorbească. Ea lua repede găleata și pleca să aducă apă. De multe ori însă, de Rusalii în special, fetele erau furate și duse la casele băieților, ca să se mărite mai repede, fără voia părinților. Mare zarvă era în tot satul, «Auziși, fă, că a lu` Pește a furat-o p-a lu` Neajă, să vezi bătaie!». Dar se împăcau repede și, după tocmeală, puneau de nuntă.

În duminica aceea ieșisem la horă să mă revăd cu colegii. Tocmai mă întâlnisem cu fata popii, colega mea din gimnaziu, când l-am observat pe tânărul cel străin de sat. «Cine e băiatul ăla?», dar nici ea nu știa. Verișorul lui, un alt coleg de-al nostru, văzându-ne, a venit la noi și ni l-a prezentat: «Verișorul meu, Victor, e din Craiova și a venit pe la noi pentru câteva zile». Am dat mâna, ne-am zâmbit și am schimbat câteva cuvinte. Se vedea că e stingher, pentru că nu cunoștea pe nimeni, și, brusc, m-a întrebat dacă putem să ne mai vedem și altădată. Acolo, în fața oamenilor, unde era și tata, mi-era și rușine și frică să vorbesc cu el mai mult timp. I-am spus că a doua zi o să mă duc cu vaca la vie și poate veni și el acolo. Ce emoții aveam! Dar și teamă să nu vadă tata că-mi dau întâlnire cu un băiat. Parcă toată lumea știa că eu o să am o întâlnire! Imi bătea inima tare, tare, și simțeam că sunt gata să leșin de emoție.

A doua zi, am plecat nerăbdătoare la vie, fără să mă mai îndemne mama să plec odată, «că se ridică soarele sus». Pe șosea, a apărut el, Victor, arătos, înalt, cu părul roșcat, tuns scurt, cu niște ochi verzi, luminoși, destul de durduliu la față, îmbrăcat cu o cămașă albă cu mâneci scurte și cu pantaloni maro, din stofă. Era băiat de oraș! Ne-am salutat și, timizi, am continuat drumul unul lângă altul în spatele vacii, care mergea liniștită, parcă știa că se întâmplă ceva special cu mine.

Via era la marginea satului, între două loturi de porumb și o altă vie a vecinilor, a căror casă mărginea lotul nostru, la sud. Pe lângă ea trecea un râu firav, în albia căruia abia curgea apa în timpul verii, încât nu mai aveau unde să se scalde găștele și rațele. De căldură, seca repede și valea rămânea crăpată când era secetă mare. Cerul era senin oglin- dă și se anunța o zi foarte călduroasă, așa ca în Câmpia Dunării. O liniște grea îmbrățișa pământul. Ajunși la vie, ne-am așezat pe o haină întinsă pe iarbă, după ce am priponit vaca de un țaruș, să pască pe marginea drumului sau pe șanț, să nu mai intre în lucernă. Ne era rușine să ne uităm unul în ochii celuilalt. Discuțiile erau greoaie, «cum e la școală, cum e prin Craiova, ai fost vreodată în orașul meu, poate vii cândva». Era elev la un liceu renumit în orașul lui, învăța bine, zicea el, și-i plăcea mai mult istoria decât

româna.

Cu coada ochiului îi urmăream fiecare mișcare. Era tare chipeș, zâmbea frumos, vorbea calm și se juca în țărână cu un fir de pai, făcând rotocoale sau dreptunghiuri. Din când în când, vaca se uita la noi și scotea câte un muget asurzitor: Muuuuu! Muuuuu! În jurul nostru era o liniște suspectă, parcă toți știau că eram acolo cu un băiat și că nu se că- dea. Inima îmi bătea cu putere, de teamă să nu fiu văzută de cineva și să fiu apoi pedepsită pentru curajul meu, dar eram și fericită că acel băiat a venit să stea cu mine să păzim via și vaca. «Ce rău e în asta?! De ce mi-e așa de teamă? Doar nu mă mănâncă. Uite ce cuminte stă pe haina asta, pe care aleargă de colo-colo furnicile astea nesuferite! Ce mari sunt și ce rău pișcă! Una mi-a intrat sub bluză, mă gâdilă tare, dar nu pot să mă scutur acum, să mă vadă Victor..!. Îmi place cum îl cheamă, în sat nu mai are nimeni numele ăsta. Oare mă va săruta? Cum o fi când te pupă un băiat? Dacă se repede la mine, ce trebuie să fac? A naibii încurcătură!». Și zâmbeam și eu tâmp, să nu vadă ce gândesc, de parcă s-ar putea vedea! «Ce bine că gândurile nu se văd!». Toată noaptea n-am dormit. Am visat cu ochii deschiși la cum o să fie când va fi el cu mine, cum mă va lua în brațe, cum mă va săruta, că așa auzisem eu că se face, doar n-o să mă pupe ca mama!?

Ghemuiți pe haina aia ponosită, aproape unul de celălalt, aveam grijă să nu-l ating cu genunchiul și așteptam să se întâmple ceva. Ce, nu știam, dar așteptam... Îmi venea să-l iau de mână, să-i ating obrazul, să-l sărut eu. Eram tare curioasă și nerăbdătoare. Pe furis îi priveam ochii, ce culoare au, păreau a fi verzi ca frunza de trifoi. «Uite, și el mă privește pe ascuns... Îi e teamă de mine? Dar nu fac nimic rău... El e băiat, el trebuie să facă un gest, ceva. Eu sunt fată, nu se cade să arăt că vreau să mă sărute», mă frământam eu, tremurând ușor.

Însă niciun semn nu venea din partea lui că ar fi avut vreo intenție. Sta așa liniștit și povestea câte-n lună și-n stele de la școală, iar eu nu pricepeam nimic. Zâmbeam așa, să creadă că ascult ce zice, însă gândurile zburau aiurea. Inima bătea ca o nebună, mi-era teamă să n-o audă.

«Nu te plictisești în satul ăsta mic? Cum îți petreci timpul? Stai mereu aici, la vie, în liniștea asta mormântală? Eu n-aș suporta asta, n-aș avea răbdare...», vorbea el înconți- nuu, fără să înțeleagă ceva din viața tihnită de la țară.

Nu, nu mă plictiseam deloc. Aerul parfumat cu mirosul de vie și de lucernă, și de maci îmbujorați îmi da o energie care mă făcea fericită. Și-apoi citeam mult. Împrumutam cărți de la biblioteca din sat și timpul curgea pe nesimțite. E adevărat că uneori simțeam nevoia să vorbesc cu cineva, dar alți copii nu erau pe acolo, iar eu aveam alte preocupări.

Vreamea a trecut pentru mine nefiresc de repede și, la amiază, când mă așteptam mai puțin, Victor s-a ridicat brusc, m-a privit în ochi, mi-a zis că e bucuros că ne-am întâlnit, «sper că ne vom mai vedea, dacă vrei, poți să-mi scrii» și a plecat la masă, că-l așteptau ai lui. Am rămas uluită și tare dezamăgită, privindu-l lung cum alerga să ajungă la timp acasă. Nici mâna nu mi-a atins-o, nici adresa nu mi-a lăsat-o, nici de sărutat, nu m-a sărutat. Pielea îmi ardea mai puternic decât dacă s-ar fi părjolit sub razele fierbinți ale verii. Și câte visuri îmi făcusem! Toată noaptea nu dormisem de curiozitate cum o fi la întâlnire.

Asta a fost o întâlnire?! Mi-au dat lacrimile, capul a început să mă doară. Mergeam abătută prin vie și loveam, cu ură, bolovanii întâlniți în cale. O dezamăgire imensă m-a cotropit. Mi-au dat lacrimile de furie pentru așteptările mele înșelate, pentru visurile mele deșarte. Doar vaca se uita la mine, înțelegând tristețea mea, deziluziile mele și a mugit îndelung. Era prima mea întâlnire cu dragostea și un fior puternic mi-a frământat corpul, ca după o grea suferință. Doamne, cât de mari sunt iluziile tinerilor și cât de dureroase neîmplinirile!

Pe Victor l-am revăzut peste mulți ani, când amândoi eram studenți, și am râs când ne-am amintit de ziua aceea a primei noastre întâlniri în tovărășia vacii mele. Atunci mi-a mărturisit că el tare ar fi vrut să mă sărute acolo, pe haina cea invadată de furnici, dar că tremura tot, n-a avut curaj și de aceea a fugit. Nu-l aștepta nimeni acasă, erau cu toții la câmp, la secerat...

(Din volumul de povestiri „*Pe aripile vieții*”, 2014)

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

Noapte cu picioarele goale

În somn îți era teamă
ca atunci când ai uitat mănușile în taxiul ce te-a dus la
gară Era prea frig să mai alergi după mașină
ai preferat să urci în vagonul ce te-a
purtat la o altă adresă.

Vuiiau

copacii loviți de viscol

muzica lor era stranie la fel de ciudată ca și chipul îmbătrânit ce ți-a ieșit în cale.

Fața era a bătrânei ce te

privea ca și când ai fi fost înghițit de o maree iar tu zbatându-te te înlănțuiai și
mai mult.

Iona să fi fost și marea te-ar fi născut a câtă oară!

Însă ochii bătrânei te-au condus într-un labirint printre geamantane
prăfuite, ziare din care se desprindeau fragmente de oameni ai altor
timpuri, damigene răsturnate din care veacurile fugiseră,
păienjeni cu pânze groase revărsate în valuri.

Tu știai că drumul tău nu este acolo și doreai să ieși la suprafață.

La suprafața lucrurilor printre lăstari de iederă care lacomi te-ar fi încercuit să
creas- că odată cu tine. Să rupă din tine ramuri noi care înmulțindu-se să ajungă la
cer. Tu nu mai erai același nici măcar cuvintele nu-ți mai aparțineau. Ca și când te-
ai fi desprins din trupul de pământ pentru un altul străveziu. Târziu în noapte
tăcerea te răscolea, știai că poți să pierzi însă răbdai încreștinat că mugurii
dimineții vor pune capăt coșmarului. Ca un soldat vrednic ai sfâșiat noaptea de
parcă te-ai fi luptat cu o fiară al cărui sânge

scurt în văzduh a adus zorile

Preoteasa

într-o zi de toamnă umedă
orașul de provincie târg de săptămână
privea cum pe podul îngust
se petrecea o dramă proletară,
de sub roți de tractor se vedea
zdrobit un trup uman îndelung
plâns,

preoteasa se grăbise să ajungă în
 cimitir să-și aducă obolul părinților
 decedați în grabă uitase să privească
 în față
 lovită în plin se întindea acum pe caldarâm,
 Ea, spunea orașul mai tot timpul era tristă
 îndelung ofta, din pricini multe suferea vădit.
 preotul zdrobit sufletește o plângea amarnic
 văduv și cu un prunc în grijă,
 la înmormântare toți chiriașii popii au mâncat de
 post și de grabă să-l îmbărbăteze i-au ținut isonul,
 eu ca un prunc rătăcit în amiază îi
 priveam cum plângeau cu vorbe și din
 colț de drum le vedeam frământarea ce
 o povestesc,
 acum de grabă voi semna aici precum poetul ce a rătăcit poteca
 nu știu vorbe alese să le potrivesc dar știu că preotesei îi stătea
 bine în sicriu de nuc învelită în voaluri și multă mătase,
 cerul amarnic o plângea la mijloc de drum.

Idila

Femeia cu aripi
 l-a însoțit pe tânăr în autobuz.
 Aripile noi doar tânărul le
 vedea.
 Amândoi sobri încât autobuzul părea că merge pe caldarâmul din piatră
 cubică cu pedalele
 ca și când roțile sale s-ar fi târât înfrânate cu teamă ca șoferul să nu le spulbere
 idila.
 Conducătorul vigilent
 ca un transfug ce duce îngreunat iubiri din alt răsărit
 privea în oglindă, le admira corpurile tinere, îi privea fix de parcă i-ar fi
 dezbrăcat. Ei neglijau să răspundă privirilor agere cu care întreaga lume
 părea să-i privească. Nu aveau habar de nimic doar se iubeau, erau imaculați.
 Atât de puri încât soarele le zâmbea lor ca ei să rețină cât mai mult din
 căldura lui, pe care astrul ar fi transmis-o și altora dacă aceștia ar fi dorit-o.

Timp asasinat

suburbia aglomerată cu pașii celor ce se îndreaptă
 spre centrul orașului să mănânce o pâine albă
 sau cu semințe pe care le sparg în
 dinți să scuipe adevărul în sus,
 nu uită de privirile copiilor în așteptarea
 ploii ce spală grăbită păcatele pe grumazul
 părinților,
 cu picături dese precum petele de rugină lăsate pe degetele lor

de uzura unei vieți încărcate de orgolii,
 ei în timp ce-și numără pruncii aruncă priviri
 orologiului gării în așteptarea trenului să le aducă
 șansa vieții, deseori trenurile trec goale, ratările lasă
 urme în cuget,
 sunt veșnic nepregătiți, nehotărâți să-și arunce tristețea în
 vagoane, petele de pe umeri apasă greu mai greu decât mătreața
 unui timp
 obosit de cuvinte spânzurate în sufletul strâns ca un preș în fața unor
 scări pe care nu le pot urca,
 săpunul cu lapte de capra nu le ajunge să-și amintească trecutul,
 deseori caută, doar caută să-și vindece memoria cu solvenții
 biodegradabili din magazinele luminate ale centrului ce le agasează
 trupul și se agață de ei ca niște scaieți în fața cărora se recunosc
 învinsi
 uneori drumul spre casă lasă urme adânci pe
 tălpi ca și când timpul strigă să nu-l ucidă.

Tânărul roșu

Este o stradă mică, încape într-o cutie de chibrituri, aici bunicul
 se bucura de magnoliile înflorite, le împărțea ielelor ce-i sărutau rănilile. Ele ca
 într-un ritual mulțumeau -

— Bine ai venit, să ne fii bărbat, iubește-ne,
 ochii tăi dăruiesc osânză glonțului când ne strângi în brațe!
 El le iubea sincer până la absorbția totală cu fiecare îmbrățișare.

În inima sa știa
 că ele nu există că doar visul grăiește despre frumusețe atât timp cât aripile
 soarelui stau primăvăratec pe umeri de femeie.

Apoi bea cupa de nectar de pe buzele fragede înainte să-l cheme timpul ca o
 goarnă nebună ce-l ducea pe fronturi necunoscute.

Atunci bunicul se revolta precum armăsarii tineri.

Niciodată el însă nu privea timpul
 ca pe o întoarcere ci ca pe o continuă plecare.

Ducea cu el în raniță visul
 să învingă vitregia veacului otrăvit de minciună.

Gest supreme

Bărbatul
 scufundat în accentele grave ale femeii
 bolnave asculta la capătul telefonului
 mărturisirea ei.

— Sunt zile de concediu fără bani, ziua de salariu este abia pe
 zece. Gânditor el privea ecranul laptopului.

Reconstituirea cauzelor bolii însă îl lăsa indiferent. Femeia a continuat.

— Aglomerația, curentul, dar și un medic plictisit, a insistat ea
 grăbită, am doar o săptămână de concediu, prea puțin

pentru refacerea mea completă.

Omul a devenit atent când în discuție zării
nemulțumirea. i-a dat dreptate.

— Da, dar este nevoie de antiinflamator, altfel suferința va fi mai mare. Spuse
el mai mult pentru sine.

Discuția trena, inconfortul convorbirii letargice era
evident, emoția negativă transmisă de cuvinte,
aduna ceață asupra dialogului.

— Și totuși, nu pot ieși din casa. Este important să ne vedem?

Era importantă prezența ei pentru a prinde aripi într-un anotimp capricios cu
multe

ploi.

— Ai putea veni tu?

Un posibil refuz nu-l putea accepta, ar fi intrat în conflict cu dorința sa de a o
reve-

dea, se hotărî să joace totul pe o carte,

ca și cum fără speranță iubirea lui devenea o simpla iluzie.

Deschise ușa avionului și într-un gest eroic se arunca deasupra străzii pe care
locuia iubita.

IUSTINA FILIP

ULTIMUL ZBOR

Plouă în suflet, plouă și
afară. Pe bolta de azur, o
pasăre rară Se zbate cu
aripi rănite

Să zboare peste zări infinite.

Doar că demult, când noi nu
eram Și pomul de ieri avea doar
un ram Această dulce ploaie îmi
alina Durerea amară și povara
grea.

Astăzi, pasărea noastră e
frântă. Un sacrificiu, o iubire
sfântă

Ea a încercat să reînvie
Dar aripa rănită nu mai știe.

Și, în final, o pană mi-a
lăsat Și-n zări nemărginite
a plecat O pană care scrie
cu grafeme
„Unele iubiri sunt efemere.”

REGĂSIRE

Acum, în ceas de seară, privesc la ceruri
sfinte Și gândul mi-l înalț spre Bunul meu
Părinte.

Ascultă - mi, Doamne, ruga, cea mult
sărăcăcioasă Și nu-Ți lua privirea de la această
păcătoasă.

Căci fără Tine, Doamne, mă înec la malul
vieții Și doar cu a Ta îndurare văd zorii
dimineții.

La pomul făr' de roade urechea să-Ți apleci
Pe lângă trunchiul gol trec numai vânturi
reci.

Dacă ai vrea, o, Doamne! să mă stropești cu
apă Stingheră-n marea vieții, păcatele mă
seacă.

La orizontul sacru, eu, cu nădejde-n taină
Stau singură și aștept să îmbrac sfânta Ta
haină. Dar fără Tine, Doamne, nu este cu
putință, Păcatul greu și negru afundă a mea
ființă.

Cu adâncă mulțumire și cu pași înțelepți
Ajung la Tine, Sfinte, doar oamenii cei
drepți. Însă eu, Te rog, Doamne, cu multa Ta-
ndurare, Izbândă-I dă și ficei care așteaptă
iertare Pentru ca-n zi de mâine, cu sufletul
curat

Să biruiesc vrăjmașul ce iscodește
neîncetat, La fiecare clipă, la fiecare pas
Din inimă smerită strig: „Doamne, nu Te las!”

ADÂNCURI NEGRĂITE

Am întrebat cerul, dar m-a lăsat
pustie. Fără răspuns, fără cuvinte pe
hârtie.

Îmi aștept amurgul, să mă ia, să mă
uite, Să mă pierd printre nopțile
mărunte.

Iubirea ta e mare, dar și mai mare-i ceasul
Când dintre valuri reci spre mine-ți îndrepti pasul;
Cuvintele nu-și mai au rost, când tu...

Te uiți în ochii mei și-mi spui că-i un
periplu În care zadarnice catarge ori valuri
zbuclumate Ne-ndeamnă fiecare să ne
iubim în mare.

Dar nu știm nicidecum ce adâncuri are
marea, Știm doar că în veșnicie va fi sublimă
zarea; Așa, iubirea noastră, un templu, o
minune Nepieritoare, veșnic să dăinuie prin
lume.

DACĂ NU VENEAI TU...

Dacă nu veneai Tu, când drumul vieții îmi părea pierdut,
 Dacă nu veneai Tu, când firul lumii întregi s-a descusut,
 Dacă nu veneai, când cerul se destrăma din infinitul și mai
 depărtat, Dacă nu veneai, când ancora speranței în adâncimi s-a
 scufundat, Întoarcerea pe drumul vieții mele n-aș mai fi găsit,
 Firul acestei lumi ar fi rămas în întregime
 pustiit, Cerul ar fi ferecat doar sufletele
 destrămate, Ancora ar fi plutit doar pe valuri
 blestemate.

AMOR MORTIS

Mă înec în marea zdrențuită de spini și secată de
 speranță. Aștept să mă topesc pe dunga ruginită a
 orizontului amar În timp ce tu te scalzi în scoici și
 perle de mărgăritar.

Și parcă în sufletu-ți ce inundă ochii-n
 ignoranță S-a zămislit o undă rară de regret
 dulce-acrișor Ce se înmoaie tot mai tare într-
 un pahar de dor. Dor de ce? Sau de cine? De
 iubirea noastră care Nu mai vine?

Care nu mai știe dacă a fost cândva, în mare
 Spuma unui val sau

Țărmuri divine?

Iar acum, când spuza inimii pictată-n lacrimi
 Acoperă pe jumătate al nostru trup,
 Când au rămas doar cioburi reci din cordul rupt,
 Privesc la stele afundate în intense albăstrimi,

Și caut printre ele un chip cu ochi
 senini, În care se îneacă viața întregii
 lumi

Și doza de pasiune ce demult n-o mai
 consumi. Dar eu scrutez în ei, chiar de va fi
 să ard

Și-ți șterg cu palme reci al delăsării
 fard, Și pe retina sacră îți tatuez cu o
 săgeată

Al nostru nume, ce n-o să piară niciodată.

PETRE MANOLACHE

Ne regăsim

Ne regăsim străini între iluzii
Corsete sângerând de amintiri
În propria neliniște martiri
Împovărați adesea de confuzii

Ba răvășiți de neînțelese temeri
Ne revărsăm în brațele furtunii
Ne luminăm cu taina rugăciunii
Profeți uitați de mult între
luceferi

Privirile nu mai ating pământul
Nici cerul de deasupra nu -l ating
Simți cum dinspre suflet suflă aprig
vântul

Până ce lămpile în infinit se sting
Până ce cade în genunchi și
Sfântul Stors de credințele câte îl
ning

Armoniile

Surprins de armoniile
terestre Îmi uit de mine și mă
las sedus
De - un răsărit de soare, de -un apus
De norii albi ce --ncununează creste

Încă îmi curge -n sânge vis de nu știu
unde O muzică din veacuri mă repetă
Sunt în lăuntrul șoaptei de egretă
Sunt repetat mereu printre
secunde

Mă murmură suav un fir de apă
Mă clatin într -un pai de iarbă
udă Sunt unde repetarea stă să
înceapă

Mă las ademenit de viscolul viorii
Mă rătăcesc în mine fără teamă
În fiecare zi să-mi cânte-n taină zorii

Corabia

Corabia semeață e în război cu valul
O sună din adâncuri neliniștite
goarne O stranie putere e gata s-o
răstoarne Ori să-i reteze viața cu
pumnalul

Supusă răzbunării, supusă
întâmplării Catargele abia se - arată
de sub spume
În nebuloasa vremii se prăbușește-o
lume Sub geana de argint a înserării

Ies din adâncuri capete de hidre
Amurgul se așază tăcut pe zarea
mută Încet întunecându -se-n
clepsidre

Noi mai suntem doar urme și miresme
Suntem doar vreme, trecătoare vreme
Corabia ne duce spre punțile perfide

AUGUSTIN JIANU

MI-E TEAMĂ

Mi-e teamă că într-o zi
 n-am să mai pot iubi pe
 nimeni și eu chiar nu știu să
 mai iubesc că într-o zi
 fatidică
 n-am să mai știu cine sunt
 că o să uit.
 că vrabeții scandalagii de la geamul
 meu înainte de amuți.
 că după ce am alergat
 cu un biet Matiz cu
 160k/h pe autostrăzile
 patriei
 voi sfârși intrând într-un copac
 cu 50 km/h căzut într-un somn
 profund că voi muri părăsit de toți
 pe un pat de azil sau spital
 în loc să mor eroic în patul
 iubitei de un infarct izbăvitor.
 mi-e teamă de neant
 și că o dată cu mine va muri
 iubirea pe pământ.
 ar fi trist nu-i așa?
 mi-e frică de frica mea
 că nu este o frică oarecare
 ci o premoniție care îmi
 spune grăbeste-te omule!
 am să mă grăbesc draga
 mea! am să mă grăbesc!

PERSPECTIVĂ

Ce întuneric e pe strada mea,
 Sunt stâlpi cu felinarele de
 formă, Asfaltul inamic o
 cacealma,

Capcană pentru fete pe platformă.

Nu e nici apă la vreun robinet,
 În blocuri cu betoane
 ranforsate, Sunt peșteri
 proiectate cu closet și
 stalactite veșnic înghețate.

Curând un întuneric peste tot,
 În citadinul labirint astmatic,
 Cu-amprente de carbon per
 idiot și moartea prevăzută
 matematic.

DIURNĂ

Eu mor în fiecare zi,
 Mor de fumat și mor de
 tine, Și mă îmbăt de ce-ai
 lăsat, Parfumul câmpurilor
 pline. Și mor încet și
 elegant,
 În cluburi cert exclusiviste,
 Cătând priviri de diamant,
 Privirii mele mult prea triste.

Neobservat, un abur viu,
 Mai rătăcesc printre
 destine, Nici nu contează
 că eu știu, Să port în piept
 zile senine.

Dar mor încet și-nsingurat,
 Mor de fumat și mor de
 tine, Și-n amintiri mi te-am
 lăsat, Arnici să-mi coși pe
 etamine.

TÂRZIU

Iubita mea, din tristele-mi poeme,
Iubita mea cu gust de absolut,
De ce simt azi că nu mai este
vreme, Să te iubesc așa cum aş fi
vrut...?!

Săraci am fost, cu stea în
frunte, În lumi ce-s fără de
hotar, Înstrăinata mea din
munte, Iubita mea ce n-ai
habar.

Într-un târziu ne
înfioară, Blestemul
vorbelor târzii,

Și de n-ar fi ultima oară,
Ți-aș spune mâine să nu vii...!

Ți-aș spune ce n-am spus
vreodată, Și taina lumii
dezlegând,
Te-aș mai iubi încă o dată,
Căci nuntă n-om avea nicicând.

Săraci am fost, mai săraci
suntem, Săracii clipelor târzii,
Singurătați cazone
umplem, Plini de dureri și
nostalgii...

VASILIE AURELIAN ALIN

PLIMBARE PRIN ORAȘ

mă plimb printre galantare
jucărie stricată
cu cheia ruptă
de neputința întoarcerii
de după sticlă dracii zâmbesc
iar mărgăritarele lor îmi izbesc
retina îmi fac semn că mă vor
și că e zi de reduceri
în dreapta mea la tot pasul
trec încă și-ncolo
conserve de fier teleghidate
unii se claxonează alții se-njură
un câine fără stăpân se apropie de mine cu
sfială nu am nimic să-i dau să mănânce
suntem fiecare cu deziluziile sale
lângă patiserie primarul discută cu doi cunoscuți de-ai
săi despre un nou proiect pe fonduri europene

cinci copii cu o minge de fotbal se întorc din curtea
școlii îmi aduc aminte de copilărie
mă așez pe o bancă
privesc vitrinele din
depărtare și constat cu
stupoare
că sunt zile în care norii
nu se lasă purtați de
vânt
sau poate cerul își ține respirația câteodată

PLOUĂ

plouă peste orașul adormit
plouă cu acid cu lacrimi
amare cu moarte pe moarte
călare

materia se descompune încet
urlă la lună de durere
picur cu picur cuțit după cuțit

orașul stă răstignit
primește piroanele din cer fără împotrivire
carnea pământului este străpunsă adânc

noroiul dă năvală în casă
înghite tot ce-i iasă-n cale
la căpătâiul omului se-aprinde-o lumânare

așa este somnul muncitorului modern
după ce și-a încheiat norma de piese din
fabrică își numără oasele bătute de ploi

RAIUL PE PĂMÂNT

bine ați venit în
sybaris sodoma
gomora babilon sau
bine ați venit în oraș
edenul grădina
plăcerilor sau a
păcatelor
cum preferați
aici totul e
bine

nu avem dureri pentru că avem droguri
nimic nu e urât căci băutura face totul să pară
frumos iubirea este peste tot protejată de
prezervative

femeile sunt bune rău de tot și veșnic
 disponibile iar copaci fac bani în loc de frunze
 aici nu te poți
 plictisi totul trece
 totul curge
 iar fericirea este timpul ce se scurge
 între ivirea unei dorințe și împlinirea
 ei aici toate dorințele se împlinesc
 avem cei mai buni chimiști neurologi programatori
 avem tehnologia prin care suntem zei
 avem totul aici pe
 pământ raiul nostru e
 fără pată cerul l-am
 alungat demult și am
 rămas
 numai

Sfera

GEORGE DIMITRIU

Gicu, un individ corpolent și bărbos, ajunsese într-o vară în Poiana Brașov împreună cu fiii săi. Primul lucru pe care l-au făcut a fost să mănânce cartofi prăjiți cu diverse *topping*-uri din niște pălării mexicane de carton. Gras! Foarte gras, așa că au pornit într-o plimbare rapidă pentru a-și reveni.

La un moment dat Gicu vede o sferă mare, transparentă, păzită de doi hăndrălăi, așa că se îndreaptă către ei:

— Bună ziua! Ce-i cu sfera asta? E cumva pentru *zorbing*?

— Da!

— Vreau să mă dau și eu!

Auzise de noua distracție din Poiană și era curios s-o încerce și el. Practic intrai în acea sferă, te lăsați legat cu niște hamuri, iar apoi porneai la vale într-o frățească comuniune cu ea.

Își anunță copiii că așa ceva nu-i pentru ei și-i lasă la punctul de sosire cu unul dintre hăndrălăi, după care începe să urce dealul împreună cu celălalt. Pe drum încearcă să-l tragă de limbă pe omul care împingea sfera spre vârful dealului, un deșirat mustăcios:

— Începe ușor un om în interior?

— E prevăzută pentru două persoane. Vă dați singur sau așteptați să mai vină un client?

— Singur! Dacă mi se face rău nu vreau să-l murdăresc pe celălalt – declară hotărât.

Bănuiesc că o curățați des în interior!

— Destul de des!

— Eu, totuși, cred că nu-i chiar așa de rău! Pot face față acestei provocări – îl anunță pe omul sferei. Da' cum se va opri atunci când ajunge jos?

— Acolo-i terenu' drept, așa c-o va opri ușor colegu' meu.

Ajuns în vârful dealului Gicu a intrat în sferă – printr-o ușiță – împreună cu hăndră- lăul, după care s-a lăsat legat de acesta.

Omul a ieșit după ce l-a ferecat înlăuntru, iar bărbosul a auzit, ca șoptită, întrebarea:

— Gata?

— Gata! a strigat din toți răunchii, iar hăndră-lăul a împins sfera la vale.

Până să prindă viteză, se obișnuise cu mișcarea de rostogolire și cu faptul că cerul făcea din când în când schimb cu pământul. Ba chiar l-a văzut cu coada ochiului pe deșirat alergând pe lângă sferă. *Nu-i mare lucru!* și-a zis. *Am făcut-o și p'asta!* La un moment dat însă, s-a simțit aruncat ca din praștie către cerul decorat cu nori și a început să zbieră, sperând în același timp să evite impactul cu aceștia. Speranța n-a fost deșartă însă a avut parte de-o ciocnire mult mai dură – cu pământul: din pricina denivelărilor, sfera începuse să sară ca o minge de *ping-pong*.

Răgușise de la atâta zbierat atunci când a ajuns la baza dealului. Cel mai neplăcut fusese sentimentul neputinței – odată legat în sferă, nu mai puteai influența cursul lucrurilor. Cei doi hăndră-lăi și-au unit forțele și au oprit sfera, iar Gicu a ieșit buimac din ea – încă mai avea impresia că descrie o mișcare plan-paralelă. Unul dintre oamenii sferei a controlat-o în interior: era curată. Bărbosul a plecat sprijinindu-se de copii, însă hăndră-lăul alergător l-a ajuns din urmă:

— Nu vă mai dați o dată? Am văzut că v-a plăcut foarte mult – în timp ce sfera se rostogolea v-am auzit chiar cântând! Ce melodie era?

Acatistul

MIHAI CĂLUGĂRIȚOIU

În lumea creștină, au loc, deseori, slujbe de cinstire a sfinților, numite acatiste. Tot așa se numesc și listele, date de enoriași preotului, care, în schimbul unor sume, simbo-lice, de bani, se roagă pentru binele lor ori pentru iertarea păcatelor celor dragi, plecați dintre noi.

Vara era în toi și pregătirile pentru Nunta fiicei agitau apele în familia Socrilor Mici. Oameni gospodari și înstăriți, cu pregătire și slujbe bune și bine plătite, în administrația locală, știuți în localitate, comunicativi și prietenoși, cu o sferă largă de cunoștințe și prieteni, doreau ca nunta fiicei lor să fie apreciată, dacă nu cea mai frumoasă, de pe valea acestui râu sau, măcar, în comunitățile învecinate, deoarece Mirele era din localitatea alăturată.

La rândul lor, Socrii Mari doreau ca Nunta fiului lor să nu fie mai prejos de altele, dacă nu cea mai frumoasă, de până atunci.

În deplin acord și respectând tradițiile, se hotărâseră, de peste un an și ceva, ca ospățul să se desfășoare în localitatea Mirelui, iar cununia religioasă să aibă loc la catedrala din orașul reședință de județ, nu foarte departe, într-o zi de sâmbătă, în plină vară.

Astfel, în ziua de joi, anterioară acelei sâmbete, s-a făcut Cununia Civilă, când, în fața martorilor, s-a semnat Certificatul de Căsătorie.

Au curs urările de bine, Mireasa a fost copleșită de buchetele de flori și s-au îmbăiat în șampanie, împreună cu invitații.

Seara, mare chef. Mâncare, muzică, joc și voie bună, până spre ziua.

A doua zi, vineri, preocupările pentru marele ospăț, cu peste patru sute de invitați, au continuat. În localitate neexistând un local așa de mare, în care să fie primiți toți invitații, se închiriasse un mare cort, special făcut și amenajat pentru astfel de evenimente. În ultimul timp, s-a dezvoltat o adevărată „industrie” legată de evenimente similare.

Alături de cort, amenajat ca o sală de bal, transportat, montat și demontat de cei ce au această afacere, întreprinzătorii oferă și bucătăria necesară preparării hranei ce trebuie servită mesenilor. Au avizele sanitare la zi, bucătari și ospătari calificați.

Emoția evenimentului stăpânea, deopotrivă, pe cei implicați: Mireasa și Mirele, Socrii Mari, Socrii Mici, Nașii, chiar și pe cei apropiați, frați, cumnați... Ba chiar și pe unii nuntași, mai ales doamnele și domnițele: cum să se îmbrace, cum să-și aranjeze părul, ce pantofi să poarte, „ochii și sprâncenele”...

Toată ziua de vineri și sâmbătă dimineața, organizatorii au supravegheat definitivă-rea instalării cortului, adevărat local, dacă băuturile au ajuns și au fost puse la rece, dacă bucătăria este funcțională, dacă formația de muzică și solistul au ajuns, dar DJ-iul (Disc Jockey)?...

Telefoane, discuții, aranjamente, machiaje, cravate, papioane, mașini, aer condiționat, deplasări, slujba de cununie... du-te, vino!

Sâmbătă, după-amiază, obiceiuri de nuntă, muzică și joc, băuturi alcoolice ori nu, căldură, zi de vară, doar suntem în preajma solstițiului de vară, cu o săptămână înainte, 15 iulie, aproape de Sfântul Ilie, miezul verii, ce să mai...

Pe la ora 20.00, încep să sosească invitații.

Cu fast și șampanie, nuntașii sunt primiți de Miri, Nași și Socri, Mari și Mici, în armonia muzicii. Pupături, îmbrățișări, urări: „Casă de piatră!"; „Să vă trăiască!"; „Sănătate și fericire!"...

Bucuros și respectuos, Socrul Mic i-a condus, pe cei invitați de familia sa, la locurile dinainte stabilite, pe neamuri, prietenii, cunoștințe, compatibilități... un alt stres, pe care-l gestionase, până acum. Repartizările făcute de Socrul Mic s-au dovedit pe placul invitațiilor.

Mesele, frumos amenajate, erau încărcate de băuturi, de tot felul: alcoolice, nealcoolice, fructe, alune, covrigei, gheață... Toate demonstrau că cineva se gândise la tot și la toate.

Muzica DJ-iului întregea atmosfera plăcută și contribuia la buna dispoziție. Cunoscuții se salutau între ei, prietenii se îmbrățișau, zâmbeau, râdeau, se compli-

mentau, vorbe de duh, glume...

Discret, a început servirea mesenilor cu aperitive, bogate în sortimente și de bună calitate, suficiente pentru o cină obișnuită, în intimitatea familiei. Dar, acum, era Nuntă. Mesenii trebuie să fie mulțumiți! Dacă nu le place ceva, să mănânce ce le convine! Mai sunt și alte feluri de mâncare. Nunta de-abia a început!

Concomitent, muzica s-a schimbat. Formația de muzică populară a început să interpreteze melodii cunoscute, de tihnă și răgaz, astfel încât mâncarea să pice bine, iar băuturile să meargă la suflet.

Treptat, farfuriile în care se servise aperitivul au început să fie strânse, iar mesenii au fost invitați la joc. Virtuozitatea instrumentiștilor s-a dovedit pe placul nuntașilor dansatori: Hora, Sârba, Basarabeanca, Brâul, Mințița... ori Tangoul, Valsul și alte dansuri, mai mult sau mai puțin, moderne.

Din nou, mâncare. Saramură de pește, cu mămliguță și mujdei, lămâie, vin alb... Iarși joc, voia bună se instalase și peste cei mai mofturoși.

Sarmale, mămliguță, ardei iuți, băuturi... pentru cei ce mai aveau loc.

Ringul de dans, la un moment dat, luase foc. O trupă de tineri, trași prin inel, îmbrăcați cu cămăși albe și pantaloni negri, parcă se vorbiseră, au început un dans feciorelnic, în ritm alert și-ntr-un sincron de invidiat, încât, olog să fi fost, ai fi sărit de pe scaun și te-ai fi aventurat, alături de ei, la marea veselie.

În extazul general, în ritmul infernal, Socrul Mic, deși împlinise, cu o lună în urmă, 50 de ani, se descurca feciorelnic, în trupa de juni. A obosit repede și s-a retras, simțind că îl lasă puterile și a ieșit să ia aer, afară din habitatul petrecerii.

Nu după mult timp, s-a oprit și muzica, iar nuntașii au fost invitați să participe la

„Focul de artificii”, organizat în cinstea Mirilor și a evenimentului.

În câteva momente, au ieșit aproape toți.

Trebuia să bată de miezul nopții, iar focurile de artificii trebuia să însoțească începutul noii vieți pentru tinerii Miri.

Câțiva meseni, cu o curiozitate mai domoală, au rămas, în continuare, la mese, bucurându-se că se puteau auzi între ei, când muzica se oprise.

La un moment dat, liniștea a început să devină stânjenitoare.

Venind, de-afară, cineva a anunțat, timid, că Socrului Mic i s-a făcut rău, și-a pierdut cunoștința și că este resuscitat.

Liniștea deplină, consternarea, neîncrederea și neputința au scos afară toți invitații. S-au strâns, în cercuri, mai mari sau mai mici, în jurul „pacientului”. Cineva, părea că se pricepe, făcea manevre de resuscitare:

— Unu, doi, trei, patru, cinci...

Altcineva, făcea respirație, gură la gură.

— Unu, doi, trei, patru, cinci...

Din nou, respirație, gură la gură...

— Vă rog să vă îndepărtați, nu sufocați locul!

Între timp, se sunase după ajutor. Fratele mai mare, al Socrului Mic, lucra la serviciul

„Salvare”, al județului. Ajutoarele au venit repede, încadrându-se în timp, respectând standardele de intervenție, și au preluat cazul:

— Unu, doi, trei, patru, cinci... Respirație.

La câțiva metri, o femeie în vârstă, mama Socrului Mic:

— Doamne, de ce-l luași, Doamne?!

— Liniștește-te, încă nu s-a întâmplat nimic!, încerca cineva să-i aline durerea.

— Ba, da! Simt eu c-a murit!

Soacra Mică, soția „pacientului”, era blocată, în singurele cuvinte pe care le putea pronunța:

— I-am spus să nu joace!

Mireasa, în brațele

Mirelui:

— Eu l-am omorât! Organizarea nunții mele l-a terminat! Doamne, nu mi-l lua!

— Unu, doi, trei, patru,

cinci... Respirație.

A sosit și a doua mașină a „Salvării”, dotată cu aparatură de resuscitare electrică a inimii.

Pilele electrice, aplicate pe toracele Socrului Mic, îl făceau să tresalte, în momentul aplicării curenților electrici, după care rămânea în starea inertă.

Încercări repetate... eșecuri repetate. Inima Socrului Mic n-a mai vrut să pornească.

— Aoleo... copilul meu!

— I-am spus să nu joace!

— Din vina mea, a murit!

Încet-încet, nuntașii, în liniște deplină, își scriu numele pe plicurile, ca pe acatiste, în care pun darul de nuntă, și le depun în urna de daruri, de pe masa Mirilor, pustie și nesupravegheată, ca la alte evenimente similare. Cui îi mai păsă de dar?!

Plecă muți, neștiind ce să spună... Ce să mai spună?!

Pe caldarâm, o suprafață betonată, Socrul Mic stă liniștit, abandonat chiar și de salvatori, care, neputincioși, se declaraseră învinși.

Mașinile de la „Salvare” se retrăseseră. Se aștepta, de-acum încolo, mașina de la „Medicina Legală”.

Trecuse de ora unu și, în preajma Socrului Mic, rămăseseră doar rudele apropiate.

Bucuria Nunții fusese înlocuită, cu brutalitate, de deznădejdea Morții și neputinței în fața ei.

Era duminică, dimineața, și soneriile telefoanelor dădeau trezirea, după o „noapte de pomină”:

— E adevărat, ce-am auzit?

— Din păcate,
da.

Luni...

Marti, a treia zi, la casa Socrului Mic, multă lume. Tristă și îndoliată. Coroane de flori, buchete de flori, lumină, de la lumânări, ca la creștini.

— Dumnezeu să-l ierte!

— Dumnezeu să-l odihnească!

În grupuri, mai mari ori mai mici, cunoscuți și prieteni:

— Ce om era?!

— Plin de viață!

— Nu te refuza niciodată, dacă aveai nevoie de el. Lângă sicriu, mama Socrului Mic:

— De ce mi i-ai luat Doamne, așa de tineri? Că, și el și taică-său, au murit de tineri?!

Tatăl Socrului Mic murise, în urmă cu 15 ani, la 64 de ani, iar el la 50 de ani, de-abia împliniți.

Plânsete, suspine și o mare, mare tristețe.

Preoți, cântări, alai de înmormântare.

Vremea își vede de mersul său, iar în cimitirul satului, printre pomi, iarbă și flori, pământul, de pe mormântul Socrului Mic, se-așază răbdător.

Să sperăm că... nu și uitarea!

12 august 2023, Mihai

Călugărițoiu

Când ea...

CORINA VLĂDOIU

(proză scurtă din volumul intitulat *Femeia cu fluturi și alte închipuiri*, apărut la ed. PIM, Iași, 2024)

Mă așezasem pe o bancă, la soare, în curtea liceului unde mă transferasem în ultimul an. Nu mai putusem rămâne în celălalt liceu pentru că, după câte se întâmplaseră, totul devenise de nesuportat. Îi vedeam mereu chipul când priveam spre locul de la fereastră. Mereu gol. Doar o candelă... Încercasem să rezist. Nu se putea! Eram aici de câteva zile. De-abia începuse anul școlar. Nu reușisem încă să mă integrez în grupul clasei și tocmai de aceea în pauze preferam să ies în parc. Norocul meu că exista un parc în curtea din spa-tele liceului. Și bănci. Și porumbei. Și soare încă. Îmi mâncam cu grijă sendviциul pregătit de mama și deodată am văzut-o! Era atât de... înaltă și slăbănoagă! Purta o fustă plisată până deasupra genunchilor, niște genunchi atât de inestetici, osoși, care se continuau cu niște picioare ciolănoase ce se terminau în niște ghetete negre șleampăte, cu șosete verzi fosforescente, trei sferturi, una blocată pe la mijlocul gambei iar cealaltă încrețită rămăse- se ca o limbă bleagă peste gheata din piciorul stâng. În partea de sus avea o cămașă albă, încheiată greșit, un colț îi ieșea din fustă, iar mânecile prea lungi îi acopereau mâinile. În spate avea un ghiozdan uriaș care îi cocoșa spatele și mersul de girafă scâlciată! Dincolo de ținuta asta, care era ca nuca în perete, pe umeri i se răsfiraseră niște plete lungi și crețe ale părului de culoarea castanelor care se lăfăie în lumina soarelui tomnatic. Ochii verzi, pe tenul alb lipsit de orice umbră, m-au hipnotizat. Era de o frumusețe nemaivăzută! Nu cea frumusețe care apare multiplicată pe toate canalele de televiziune în tot felul de reclame, de tinere femei care-și amplifică nurii și se tencuiesc exagerat numai pentru a atrage atenția! Era altceva! Altă rasă! A trecut prin curtea din spatele liceului și s-a pierdut pe prima ușă care dădea în aripa dreaptă din corpul A.

M-am dezmeticit cu greu, deja pauza se încheiase și eu trebuia să plec spre clasa mea. Urma ora de chimie. Apoi engleza și celelalte. Gândul mi-a rămas la ea. Am plutit la toate orele. Aveam impresia că mă urmăreau ochii ei verzi de undeva din tavanul înalt, că-mi pătrundea în minte și mă treceau valuri de căldură. La un moment dat am cerut permisiunea să merg la cabinetul școlar. Amețeam și urechile parcă îmi vuiiau. Am ajuns mai mult bâjbâind în fața ușii albe pe care scria **Cabinet școlar** și când am dat să bat, în cadrul ușii care s-a deschis brusc a apărut EA! M-am dat un pas în spate să poată trece. Mi-a aruncat o privire scurtă și mi-a șoptit: în spatele cantinei... te aștept! e urgent! Am crezut că nu mie mi se adresa, m-am uitat în jurul meu. Nu mai era nimeni pe coridor. Am intrat în cabinet și i-am spus asistentei ce mă doare. Mi-a dat clasicul paracetamol și o vitamina C fără să se uite la mine. M-a sfătuit să stau câteva zile acasă dacă-mi reveneau

stările de amețală. Am zâmbit în timp ce treceam pragul. Nu eram răcit. De ce oare îmi dăduse paracetamol?! Mă rog, am traversat pe același traseu curtea școlii și fără să vreau am cotit la stânga pe o alee ce ducea spre cantină. Am mers ca în transă și am ajuns în spatele clădirii din care îmi ajungeau în nări miros de ciorbă și de carne prăjită. Pe o bancă lângă ușa de la cantină ea stătea cu un genunchi îndoit, ridicat, pe care își sprijinea bărbia, bălăngănindu-și celălalt picior. O gheată mai avea puțin și-i ieșea din picior.

Când am ajuns lângă ea a tresărit și s-a oprit din bălăngăneală. A ridicat spre mine printre suvițele care-i ascundeau fruntea și jumătate din față, privirea-i verde chihlimbarie. M-am așezat pe bancă fără să mă invite. Mi-a întins mâna dreaptă care a apărut prin gaura mânecii prea lungi. Degetele îi erau acoperite de inele. Cele mai ciudate! Capete de morți, lilieci, bufnițe, oase împletite, ținte. Am observat că mai avea și o curea foarte lată neagră la încheietura mâinii, pe care stătea o inscripție indescifrabilă, scrisă în sanscrită, cred. *Martelie!* mi-a zis șoptit. Am ridicat o sprânceană. *Cum ai zis că te cheamă?! am întreat-o uluit. Martelie! Nu prea auzi?!* Îmi venea să râd. Ce nume mai era și ăsta?! Nu i-am spus cu voce tare ce gândeam dar probabil și-a dat seama pentru că a continuat, cu o grimasă: *Da, ăsta e numele meu. Nu-ți place, nu mă interesează! Pe tine cum te cheamă, tinere?* Am înghițit în sec și am spus automat: *Otniel!* M-a privit și a replicat cu un zâmbetnesigur: *Ohooo, tareee!* Eram două nume ciudate. Noi doi eram ciudați. Altfel nu aveam cum să ne identificăm în mulțimea aia de tineri. Crezusem inițial că doar eu o remarcasem dar se pare că și ea mă văzuse. *Aș vrea să ne vedem după ore într-una din zile,* am auzit-o ca prin ceață. *Mi-ar plăcea să stăm de vorbă. Cred că noi doi avem multe de înfăptuit,* a continuat cu o voce joasă care-mi părea că vine de undeva din mintea mea. S-a ridicat și s-a îndreptat cu mersul ei dezlânat, fără să aștepte confirmarea mea, spre colțul din stânga al cantinei, unde a și dispărut brusc. M-am ridicat și eu și am pornit spre poarta liceului. Ora se încheiase și odată cu ea și cursurile. Am dat să ies dar am realizat că nu aveam ghiozdanul. M-am întors și în mare grabă am urcat până la etajul întâi, unde se afla clasa mea, la sala 13 și am deschis ușa. Colegii plecaseră. Nu era nimeni. În banca de la geam, ultima, ghiozdanul meu stătea, cu toate cărțile la vedere, cu o gură căscată. De pânză. M-am îndreptat spre bancă, am tras fermoarul și l-am ridicat pe umărul drept. Am dat să ies din clasă. Era cam târziu. Cursurile se încheiau la ora 19. Clasele de a 12-a aveau ore după-amiază. Nu aprinsesem becurile din clasă. Lăsasem ușa întredeschisă și o fantă de lumină de pe coridor îmi făcuse posibilă identificarea băncii și a ghiozdanului. Ușa s-a închis cu un scârțâit groaznic. Scrâșnetul balamalelor mi-a ridicat părul pe brațe. O senzație de rece mi-a amorțit picioarele.

Deodată în întunericul care se așternuse am simțit o prezență. Nu vedeam nimic!

Am simțit două brațe moi cum îmi cuprind grumazul, apoi o răsuflare dulceagă în obraji. Două buze fine mi-au sărutat cald vârful nasului. Eram înțepenit. Nu reacționez în niciun mod. Parcă ceva nevăzut mă cotrobăia pe interior! Am închis ochii! Dintr-o dată în mine se făcuse lumină și am văzut-o pe Martelie. Mi-a zâmbit! I-am zâmbit și eu și am început să dansăm pe o muzică pe care nu o mai ascultasem! Dansul nostru s-a oprit în clipa în care am călcat-o pe picior. S-a strâmbat la mine și m-a împins. Ne-am dezlipit unul de celălalt și ne-am îndepărtat. O priveam cum dispăre, fără să fac vreun gest, și o dată cu ea simțeam că mă evapor și eu. Deveneam ceva greoi și inutil într-o altă încercare de corporalizare, de materializare. Eram singur.

Apoi dintr-o dată m-am trezit așezat pe o bordură, în fața liceului. De pe celălalt trotuar Martelie mă privea și-mi făcea semn cu mâna să merg spre ea. Am vrut să tra- versez strada, însă trecerea de pietoni era la vreo 200 de metri așa că am fugit fără să mă mai asigur. Și ea a pornit spre mine tot în fugă. Am apucat să aud un scrâșnit de frâne și apoi mi-am simțit trupul atât de ușor și de cald.. Martelie nu-mi mai zâmbea, chipul i se schimonosise de durere...

NICOLAE NISTOR

AUTUMN FLOWERS

„Câtă culoare adună timpul din adierile lui și cum fiecare toamnă seamănă cu noi”

TOAMNA FRUNZELOR NOASTRE

să-ți povestesc la ureche despre
ultima toamnă
în care nu a murit nimeni
doar unul căpos care ne-a păcălit
Imposibil să crezi că frunzele
noastre mai trăiesc chiar dacă
dansează ajutate de vânt
ți-am șoptit despre o
toamnă în care nu a plâns
nimeni poate pe ascuns
o complicitate în care
iubirea își face de cap
tăvălindu-ne ți-am spus
despre noi
despre anotimpul nostru
un cadou ca ultima țigară
înainte de călătoria
noastră într-o altă
fericire
fără oboseala trupului
să putem dansa în
voie
și o parte din frunzele
noastre să înflorească în
parcul în care

ți-am șoptit despre prima
zi în care ne vom iubi
ce caldă era toamna ochilor
tăi în care m-am privit o viață
și cum mă rog să mai
rămânem în următoarea viață
să-ți povestesc la
ureche ce vom pierde
amândoi
ar fi o ploaie de lacrimi după noi
atunci te voi minții
în fiecare dimineață să te văd zâmbind
până atunci când aleea noastră
se tânguie viscolind

TU EȘTI CA TOAMNA

pare tristă această toamnă,
având trăiri rostogolite în
noapte, uitate, triste și pătate.
mă ascund în sunete de muzică,
în amăgiri ascunse-n cărți
și știu că te ascunzi în șoapte.
mă amăgesc că ești în fiecare
frunză, și-mi este frig de tine Nic,
iar ploaia șterge trupul meu
flămând, parfumul tău pe
caldarâm dispăre, scrisorile
întârziate plâng și curg prin
canalele uitate!
pare tristă această toamnă,
cu miros de struguri morți în
vinuri, sădind atâtea drame.
sunt condamnată să te am în
minte, ca o amprentă ce nu
moare,
atât cât este toamnă și mă mint,
că sunt ca un copac golit de
frunze, și pare că nu doare.

MAI LASĂ TOAMNA PENTRU NOI..

Te iubesc
ca ploile de toamnă
când pisicuțul leneș a adormit
pe pieptul meu...
Când încă mai rămâi

la mine-n toamnă
 și între noi nu-i frigul încă greu,
 iar frunzele pictează nopțile
 cu mângâieri de taină
 și plouă liniștit cu lacrimă de
 tei... Nu-s prea bătrân să te aud
 când dormi și cum în suflet tu mă
 ieși, iar somnul meu nu are tihnă
 și te veghează
 permanent. În șemineu
 dansează viața cu noi și
 îngerii în cvartet, este
 atâta căldură între noi,
 iar piațeta a pierdut atâtea
 frunze plătite timpului din noi.
 Să plece nicăieri oriunde
 să lase toamna asta pentru noi...

SPERANȚE DE TOAMNĂ

Doamne ce toamnă tristă pentru
 noi, ce răscoliri de frunze înotând
 departe, și cum se cern maro
 amintirile din noi, de parcă și
 apusul, astăzi ne desparte.
 Și vom culege lacrimi din struguri negri
 călcând cu disperare suflarea parfumată,
 vom bea grăbiți din frumusețea tare a
 iubiri, și vom salva plângând această
 toamnă plată. Vom mai spera la mov în
 anul care vine,
 la o întâlnire ascunsă în casa dintre vii,
 visând, ne vom rostogoli în frunze fine
 și vom șopti în vinuri iubirea-n seri târzii.
 Doamne, ce toamnă plină de speranțe va
 veni, cu vinuri dulci în buze nesătute ce
 topesc trăirea
 sperând la struguri dulci în anul bun ce va
 reveni, și cum aduc parfum din ploile ce vor
 salva iubirea.

PASĂREA OM

nu ai uitat draga mea orașul
 Închis cu păsările oameni
 care stăteau într-un
 picior eram
 înspăimântați
 noi doi trebuia să mutăm
 crucile păzite de păsări

muzica la difuzorul ALA
 știri puține copleșitoare
 Iar noi așteptam pe Dumnezeu
 pentru altă Facere

TIMPUL OBOSIT

Această toamnă a început cu
 noi, ca un preludiu după o vară
 arsă, prilej de dans rotit în doi,
 în casa cu, crizanteme în
 fereastră. Și ne refugiam pe
 străzi bețive, unde iubirile sau
 înecat în vinuri, cu fete durdulii
 și guralive,
 ce vând ca must, dulceața din
 priviri. Ne amintim de viața când
 eram tineri, și ne scăldam în apă de
 lavandă,
 și parcă eram cruzi, nemuritori,
 fugind de zilele, care stăteau să
 cadă. Ce toamnă cu miros de
 ploaie,
 cu statuete inundate-n
 lacrimi. ce oboșiți suntem
 fără de voie,
 și cum se scurge timpul în lacrimi.
 Să profităm iubito când timpul nu-i
 zgârcit, să nu ajungem portrete într-un
 beci,
 că nu știi când la ușă apare timpul
 obosit, care ne strică cheful în veci!

RĂTĂCIRE DE TOAMNĂ CU MIROS DE LAVANDĂ

Tu ești frumoasa din rătăcita
 toamnă, ca vinul dănțuit cu
 gleznele în teasc, ești scurta-mi
 veselă beție fără taină, ești
 norocoasa de sub florile de vâsc.
 Ce tinerețe cu miros de colb de
 țară, picioare goale călărind fără
 dârlogi, tu, o nălucă pură într-o
 cămașă albă,
 mă prinzi, mă muști de buze, și mă rogi.
 Ne ascundeam în fânul de lavandă
 blândă și lenevind la vietăți vorbind tot
 ascultam,
 iar trupul tău flămând deasupra mea, el
 zburdă, eu, călăreț grăbit, a te cuprinde
 încercam.
 Tu ești frumoasa din rătăcita
 toamnă, și ce nebun ca vinul dulce
 te-am iubit,

eu am fugit ca frunzele de toamnă,
de spaima vârstei copacului nesemințit

PÂNĂ UNDE?!

mai sper la o toamnă cu Afrodite de porțelan
cernire de suflete în vânt iubiri sperate...
ce faină poate să fie o zi
cu picioarele goale răcorite de iarbă trecută
miros de lut tremurând pe coapse nearse
încă iar eu încă aștept concertul din parcul
fără măști
cu vânzoleala de culori vii și miros de crizanteme cernite
Doamne cum se duc televizoarele la vechituri
cu toți oamenii din ele
și apar altele plate într-o lume plată
în care privim pe pereți imagini cu anotimpuri uitate
iar eu nici în cărți nu te pot atinge iar izolarea asta ne învinge
suntem doi captivi cu povestiri în statuete tăcute
iar în parcul nostru nu mai este nimeni până unde?

GEORGE VIGDOROVITS

Eu nu sunt gata să mor, chiar să mor....

Mă exasperează cumplit
matematică simplă a morții,
cramponarea ei în numere
mici, care doar printr-o
minune ajung la piatra de
hotar a lui o sută.
O bornă ciudată
aflată la eterica răspântie
dintre statul materialității
căzute și țara luminii veșnice.
Mă deprimă biologia simplistă a
corpului în permanentă criză
existențială
între starea de moluscă
și cea de verticalitate solidă.

Mă descumpănește în fiecă clipă
chimia gregară a trupului
cufundat în mocirla sângeului, limfei, hormonilor,
starea de mlaștină cu pretenții de demiurg.
Mă întristează
elementaritatea fizicii
cuantice a vieții,
uneori corpuscul alteori undă,
incertitudinea ca stare
existențială.
Științele nu mă ajută cu
nimic în a desluși taina
curcubeului ori misterul
copilului găngurind primele
cuvinte:
nici măcar de a explica esența
acestui șirag de nimicuri
întrupate în miraculoase
cuvinte.
De ce mie umilului George Vigdor
rob al poeziei și prizonier al ecuației cu
dor uneori universul îmi șoptește
tânguitor; pregătește-ți sufletul pentru
zbor, superb zbor dar eu nu sunt gata să
mor, chiar să mor
mă așteaptă înalturi unde vreau să zbor, sublim zbor....

Hălăduiesc la limita absolutului

Hălăduiesc mereu la limita absolutului
habar n-am cum să-l ating, cum să-l apuc
știu doar că suntem entități diferite;
eu doar o maimuță mai evoluată
iar el, absolutul, probabil o metaforă divină.
Încartiruit în trei dimensiuni
și un interval neglijabil de timp
nu am cum să-l cuprind, cum să-l scriu sau să-l descriu.
În pătrățica mea de infinit
trăiesc neglijabil între gratii
metafizice, între care doar lumina
filtrată a intuiției mă poate catapultă
pentru o clipă
în paradisul multidimensional al absolutului.
Poate că m-aș descurca mai bine
dacă absolutul ar fi o femeie
veșnică
un izvor nesecat de iubire și
fecunditate, cu care aș procrea mereu
într-o îngemănare cosmică
supremă viitoarea armată a
speranței ultime.
Intersecția dintre absolut și firul de praf stelar cu eticheta „ eu „

este aproape întotdeauna o mulțime vidă,
străluminată arareori de viziuni divine
imperceptibile, indescriptibile, inefabile.

Culcat lângă tăcerea ta

M-am culcat lângă tăcerea ta
și nu știam dacă e corp sau metaforă.
Îi urmăream mișcările abia
perceptibile și nu mă puteam dumiri
dacă e o lacrimă preschimbată în icoană
sau o fantezie metamorfozată într-o
păpușă.
Nici nu mai îndrăzneam să
respir ca nu cumva să suflu
duhuri rele peste tăcerea ta
diafană de cristal.
Stăteam înmărmurit lângă absența ta
și aerul dintre noi s-a umplut de cuvinte
neînțelese cu aromă de liliac și tei.
O vibrație subtilă, probabil
iubirea ți-a trezit tăcerea
inefabilă.
Cuvintele dintre noi s-au rânduie
armonios în versul unic al veșniciei.
Culcat încet lângă tăcerea ta
am intuit flacăra nepieritoare a poemului comun.

Vor din nou să ne scoată din lume

Vor din nou să ne scoată din lume
așa cu soluție finală, cum au mai făcut-o
alții sau poate aceiași, dracu mai știe.
Disparația noastră ar fi o saturnalie
planetară asasinii lumii ar deveni eroii
omenirii,
ce sublimă ușurare, să scapi de cei aleși,
așa dintr-o dată, după milenii de eforturi
sisifice. Ei, barbarii lumii, prizonieri și umiliți,
i-ar arăta în fine și senilului Dumnezeu
că a pariat prost moșul, pe poporul
evreu. Ei, satanici și fără opreliști,
vor arde până și cenușa lui Israel:
Holocaustul nu e decât un
preludiu pentru prăpădul final ce
va să vină.
Scuzați-mă dacă v-am stricat buna dispoziție la vreun
chef ori pofta de mâncare pe vreo terasă
dar misiunea vieții mele este să deranjez,

doar atunci exist cu adevărat.
 În ciuda slăbiciunilor și păcatelor
 mele eu am legământ cu
 Atotputernicul încă de la naștere.
 Chiar dacă destinul nu mă va face erou
 misiunea mea e să fiu măcar martor
 al vremurilor de pe urmă.
 Și permiteți-mi în final, un gând aparent
 banal: Nu vă mai obosiți cu atâtea genocide;
 Istoria va ține doar atâta vreme
 cât poporul evreu este pe aici și râde.

DAN MITRACHE

Rendez-vous cu... o poezie

Bați la fereastra mea de biet
 ateu, Tu, poezia visului promis,
 Deschid zăvorul să te văd, ah,
 eu
 Mă pierd în tine, și m-apuc de scris,

Scap foile din mână-mpresurat
 De cerul tău din ochi cu-n nor
 pufos, Și intru-n cer și-n nor
 îngrijorat
 De orizont, de-a nu fi nebulos,

Mă sprijin pe un gând, a mea
 credință Ridică trepte-n tălpi spre
 ce tânjesc, Simt pe obraz arzândă
 referință,
 Îmi sufăr fericirea... și zâmbesc!

Metamorfoză

„te uită cum ninge decembre”
 îmi cânta susurat mama
 către un viitor predestinat
 mai mult ca perfect
 în prima zi din viață

și am văzut în cerul ochilor ei
fulgii de nea ce-mi încingeau
obrajii ghiociei zânei iarnă
dalbe suspine de iubire
dăruite primăverii-surori

am văzut delicate petale de
cireș ce așterneau în volte fine
pământul

atunci inima mea s-a transformat în fluture
sufletul a devenit un albatros
cu retorice chemări în zboruri de
lumină pe întinderea marină
a lacrimilor planetei albastre

La echinocțiu

constat că e primăvară
oficial
neoficial îmi clonez o zi
aceea în care ne-am privit
printre răsărituri
peste zenituri
ziua cu anotimpuri incluse
noaptea cu sentimente
induse apoi am consumat în
doi soare și ploi
acum
la echinocțiu
zilele și nopțile ni se împart
dureros la doi
în ziua următoare
fiecare își poartă în suflet
delicat
poezia celuilalt

Disjunție

ți-am prins acea privire
aruncată protocolar
și nu
nu am aruncat-o în albumul cu
amintiri am scuturat-o
am periat-
o degeaba
esteticianul de priviri
a dat un verdict nesigur
dar mi-am adunat-o tandru
în fasciculul albastru
cel responsabil cu răsărituri de iriși
i-am dat un număr de ordine în
catalog și un certificat de prioritate
în altă dimensiune

Noapte pe Olt

Să pleci pe Olt în plină vară
Existențială
Cu ideea unui pescuit sportiv,
Spre înnoptare
Să te îmbeți de răcoare
După miezul încins,
Iată motivația unui
cuprins Invadat de
frumos!

Luna să-ți șoptească
poeme Despre stele
boeme, Zâmbindu-ți
timidă,
Ușor obosită
După ultima întâlnire
Din zona crepusculară,

Noaptea să-ți mângâie odihna,
Catifelând pleoapele
Cu gânguritul începutului,
Cu oftatul sărutului
Cu minunea tumultului

Și până-n geana
orizontului, Licurici,
Îngeri pitici

Să-ți pregătească un
bucet Cu răsărituri!

Să pleci pe Olt...

Nocturnă mov

invariabil
pe cerul nopții
prea-plinul descarcă
sclipiri violete
toate secundele
topite în combustie
spontană toate
mirările
și toate
întrebările
lipicioasele
dureri bucurii și
părerii de azi
sau de mai ieri
doar câteva
șoapte
se agață timid de noapte
spontane poeme
pe suflete boeme

Iuventute

În pubul din cetate,
idei, strategii, vise
își declamă
identitatea,
originalitatea...
Câteva se scurg în pahare
contaminate de timiditate,
altele plonjează
teatral, suicidal,
majoritatea rămân
vii spre a se însoți.
Se încrucișează priviri calde,
înflăcărare,
interesate.
Să ne bucurăm, așadar-
„Gaudeamus
igitur”, se aude
împrejur,
cât suntem încă tineri-
„juvenes dum sumus”,
un ecou dă răspuns!

Ambulantul

DARIUS MUNTEANU

W. ieși din blocul de pe strada Gării. Se hotărâse să își înceapă ziua pe jos, în ciuda costumației incomode. Purta un costum negru din lână asortat cu niște pantofi din piele lucioasă, iar în singurul obiect care aducea o pată de culoare vestimentației, o servietă maro de dimensiuni medii, se aflau rapoartele săptămânii trecute. Nu-și luase mașina, un hibrid modern cu două uși, consum redus, perfectă pentru un corporatist într-un oraș aglomerat, în favoarea mersului până la gară, de unde avea de luat un tren expres până la muncă. Trenul pleca în trezeci și două de minute, la ora 6:30.

Drumul era unul ușor de urmat. Aveai doar de mers înainte, paralel cu șinele de tren, până ajungeai la gară. W. cunoștea bine ruta, obișnuind să o frecventeze aproape zilnic pe când era copil în drumul spre școală. Nu se schimbese aproape deloc de atunci, în comparație cu modernul oraș care se ridica în paralel. Calea ferată era ca o barieră de trecere între pavelele mucegăite și sticla colorată a metropolei. Traseul îl făcea cu un anume automatism, așa că nu trebuia să se mai gândească pe unde să pășească pentru a nu-și murdări pantofii. Cunoștea fiecare groapă sau crăpătură în asfalt, care după mai bine de trezeci de ani doar se adâncise sau se crăpase mai mult.

După atâta timp în care nu mai făcuse sport din cauza programului său încărcat, avea un zvâc în fiecare pas, de parcă cineva i-ar fi implantat arcuri în loc de glezne. Cu toate că era o persoană înaltă relativ cu restul populației, trupul zvelt, cu mâinile și picioarele lungi, ca de lungan, dădeau impresia că era mult mai mare decât în realitate. Costumul negru adăuga iluziei, în ciuda faptului că pantalonii îl împiedicau să întindă piciorul pe cât de mult și-ar fi dorit. Pentru o clipă își aminti de fosta lui soție, de care divorțase anul trecut și care fugise pe o insulă exotică cu fostul lui asistent personal. Acesta, ocupându-se de orarul lui, îi încărcase în acel timp atât de mult programul, încât

W. nici nu observase că femeia lipsise de acasă aproape două săptămâni. Momentul în care totul a ieșit la iveală a fost când ea s-a întors acasă cu un ten mai închis, rezultat al soarelui arzător din Bali. Astăzi ar fi fost aniversarea de cinci ani a căsniciei lor. De aceea

W. se îmbrăcase în costumul negru, mai strâmt din cauza trupului și a circumferinței sale acum mai mari. Era costumația pe care o purtase în ziua nunții, mai puțin papionul negru din catifea, pe care nu reușise să-l găsească.

Un ceas mic, agățat de stâlpul de iluminat de lângă șine, anunța ora fixă cu un sunet strident. Acum își aminti de mama sa. Nu o mai văzuse de la câțiva ani, dar încă îi mai avea imaginea în minte. Era o femeie slabă și înaltă, asemenea lui, și cu aceleași trăsături. Nu înțelesese ce se întâmplase cu ea. Nu îi explicase nimeni niciodată, dar nici el nu se interesase. Știa doar că ea nu mai era prin preajmă. Subiectul era unul tabu în casa lui W., mai ales după ce tatăl său se recăsătorise, iar el se înțelegea bine cu mama lui

vitregă. Totuși, printre puținele lucruri pe care și le mai amintea despre ea erau florile ei preferate...

— Trandafiri albi! Pofțiți la trandafiri albi!

Vocea se auzea din față, de la vreo douăzeci de metri. Era un bărbat scund, îndesat într-un trening ponosit care mai avea puțin și plesnea de pe el. Fața-i era uzată de băutură și brodată cu o barbă arsă ca praful de pușcă. Era aproape chel, iar privirea ușuratică împreună cu doi dinți aurii neșlefuiți îi dădea o alură neserioasă. Omul se apropia rapid, balansându-se de pe un picior pe altul, cu o legătură de trandafiri albi ca varul în brațe. Parcă îi ghicise gândul.

— Pofțiți la trandafiri albi! Un fir la zece lei, doi la douăzeci și cinci, trei la cincizeci!

W. se uită de sus la omulețul gras, amuzat de strategia sa de marketing care, prin legile morale ale dăruitului de flori, te făcea să cumperi un număr impar de fire. Vânzătorul se oprise lângă el, zâmbind larg pentru a-și lăsa la iveală dinții aurii. Văzând că W. nu se oprește, bărbatul își continuă balansul, încercând să țină pasul cu mersul rapid al corporatistului și fluturând buchetul alb.

— Domnu', nu doriți o floare pentru o domnișoară?

— Nu, nu acum... Mă grăbesc!

— Pentru un gest frumos nu trebuie mult timp.

— Nu am timp! îi raspunse cât mai tăios și fără să întoarcă privirea.

— Mama dumne'voastră ar fi apreciat!

Atunci se opri o secundă și îl privi pe vânzătorul ambulant care râdea până la urechi cu ochii și dinții lui galbeni. Nu-i puteai lua în serios mutra. W. vru să-i spună vreo două, dar consideră că făcuse o glumă proastă, asemenea celor pe care le făceau copiii pe când era la școală. Își continuă drumul. Ceasul de la mână indica ora șase și șase minute. Coborî niște scări care duceau către un scurt tunel. Erau câteva astfel de coridoare împărțiate de-alungul drumului până la gară. Niciodată nu le înțelesese sensul, deoarece nu se afla nimic în ele. Erau doar o serie de urcușuri și coborâșuri, cu niște scări inegale, care doar măreau durata traseului. După urcare se simțea de parcă cineva i-ar fi pus pietre în căptușala costumului. Era mai greu și mai lent. Se uită către șinele ruginite, iar ceva îi atrase atenția. Liniile, cu toate că își păstrasera paralelismul, nu mai erau drepte, ci ondulate din loc în loc, atât cât să se vadă cu ochiul liber. „De asta nu merge nimic în țara asta - se gândi W- nu sunt în stare să repare o șină de tren.”

Scurtul monolog politic fu întrerupt de un vânt puternic care îi bătea în față. Mereu bătea vântul pe acel drum. Când era mic, fiind un copil firav, vântul îi împiedica mersul și aproape îl lua pe sus. Acum nu îl afecta, iar pașii îi erau mai grei. Din niște boxe vechi se auzi un sunet generic, o melodie scurtă care anunța ora la care ajungeau trenurile. Era mai grav decât și-l amintea, cu un tempo o idee mai lent decât înainte. Continuă o voce de robot cu aceeași problemă:

— Trenul către...destinația... centru... ajunge la ora... șase și treizeci de minute.

Se încadra, dar trebuia să mărească pasul, lucru din ce în ce mai dificil din cauza greutatei mersului. „Ce înseamnă lipsa mișcării! Statul acasă, statul la muncă, statul în trafic. De luni încolo merg pe jos.”

De la distanță văzu un cerșetor îmbrăcat în alb, cu capul acoperit. Era întins sub un stâlp de iluminat cu același ceas ca înainte. Când W. se apropie, cerșetorul plecă capul,

împreunând metodic mâinile. În mers simți conturul unei bancnote în pantalonii cos-tumului. Era de zece lei, rămasă, cine știe, din ziua nunții. Nici nu consideră să i-o ofere săracului. Cu acei zece lei și-ar fi putut cumpăra o gustare pe cinste de la patiseria de lân- gă clădirea de birouri. Ajuns lângă nevoiaș, privirile celor doi se întâlneau, W. remarcând cunoscuții ochi îngălbeniți, la pachet cu mutra zeflemitoare.

Cum putuse Ambulantul, căci așa îl numea de acum, să-l depășească și să-și și schimbe costumația în câteva minute. Trebuia să se fi construit o rută alternativă, un tunel pe undeva, care să-l fi adus atât de repede în locul cu pricina. Sau poate cerșetorul nu era aceeași persoană cu vânzătorul de trandafiri albi, ci doar avea o înfățișare asemănătoare, iar W., neîndeajuns de odihnit după un weekend încărcat, i-ar fi încurcat pe cei doi. Sigur existau mai multe mutre neserioase cu ochi și dinți galbeni. Erau niște caracteristici relativ comune. Sau poate mai rău, în absența sa din acea zonă, împrejurimile căii ferate se transformaseră într-un habitat misterios, un fel de planetă ciudată pentru oameni scunzi și grași, cu fețe ironice. Probabil, dacă mai mergea mult pe acolo, picioarele i s-ar fi scurtat, excesul îndepărtat mergând spre abdomen, rotunjind o burtă impresionantă. Apoi, ochii i s-ar fi înroșit de la mușcătură și apoi îngălbenit de la băutura ieftină, singurul lichid care putea fi ingerat pe planetă. Într-un final, mutra lui serioasă, ca de neamț, s-ar fi transformat într-una atât de ironică, încât fiecare strop de seriozitate i s-ar fi scurs împreună cu părul. Un exemplu al evoluției umane!

W. păși în încă un tunel fără rost, al doilea din drumul său. După ce reuși să urce ultima treaptă, lipsa de antrenament își spuse cuvântul. Din nou, se simțea de două ori mai greu. Era ca și cum înota printr-un lichid dens, iar să ridice piciorul și să facă un pas era o povară. Își îndreptă apoi privirea către șinele de tren ruginite care erau mai șerpuitoare decât înainte. Cu siguranță un tren nu le-ar fi putut folosi fără a deraja.

Soarele rece se ridicase odată cu o ceață densă, albicioasă. Din orizontul negurii se prefigura o siluetă punctiformă. Cu cât se apropia mai mult, cu atât din direcția figurii se auzea o melodie lentă și înfundată. Melodia i se părea familiară lui W. Ritmul o dădea de gol ca fiind un vals, dar notele nu se auzeau clar, de parcă fie în instrument, fie în urechile lui ar fi fost îndesată miere. Peste câțiva metri, W. identifică sursa sunetului. Un acordeon ponosit, de modă veche, ros de timp, aflat în brațele unui bărbat purtând un costum maro la fel de uzat. Un astfel de acordeon avea și tatăl lui, cumpărat din Rusia, la care se juca în copilărie. Cântărețul se apropie defilând în pași se dans, cu tot cu instrumentul în brațe, pe post de parteneră. W. se opri să admire reprezentarea lentă. Ceața se ridica cu fiecare pas, adăgând spectacolului. Din cauza pașilor anevoioși, nu-l putea ocoli pe acordeonist, care ocupase tot trotuarul cu momentul artistic. În final, ropote de aplauze se auzeau încet și aspru dintr-un difuzor îndepărtat. Omul făcu o plecăciune, lăsând la iveală un papion de catifea neagră, care crea un contrast cu vestimentația prăfuită. W. rămase orbit de obiectul catifelin. Din lumină zări chipul deja cunoscut. Zâmbetul îi depășise porțiunile feței, iar ochii i se măriseră. Lăsându-și acordeonul să-i cadă pe umăr, în mâna Ambulantului apăru o palărie găurită, pe care o întindea cu aceeași ironie, așteptând răsplata actului artistic.

W. se gândi la hârtia de zece lei. Nu, toată asta era o nebunie, o nebunie prea mare, iar singura opțiune era să o ignore total, să ajungă la gară, să meargă la muncă, să uite de toate astea pierdut în cifre, hârtii goale și ce alte treburi mai avea el acolo. Se chinuia

să înoate prin spațiul eterogen fără să îl privească pe Ambulant, care rămăsese blocat în aceeași poziție. Mai avea de trecut doar un singur tunel până la gară și, se uită la ceas, câteva minute până la plecarea trenului din stație.

Coborî greu scările, iar urcatul se dovedi a fi și mai dificil. Nu mai făcuse de mult un asemenea efort fizic, căruia i se adăuga, din cauza evenimentelor neobișnuite, un suflu rece pe șina spinării. După ultima treaptă se repetă același lucru. Era ca într-un ciment invizibil care se întărea cu fiecare secundă, imobilizându-i pe rând fiecare mușchi. Șinei de tren sinuoase, aproape încălcite acum, i se adăugase un tren ce urmărea tiparul înco-voiat. Simțea cum se scurgeau secunde până la inevitabila oră 6.30.

La ghișeu se afla o bătrână întoarsă cu spatele, urmărind un televizor înghesuit în cutia sa de chibrituri.

— Un bilet până la următoarea stație, îndrăzni W. Avea urechile înfundate și parcă auzul începea să nu-i mai facă parte din simțuri. Femeia îi comunică un preț, dar el auzi doar un amalgam de sunete surde. Întinse mâna în buzunarul stâng și scoase bancnote de zece lei. Biletul era mai ieftin de atât, dar nu îi mai păsa de rest, voia doar să se urce odată în tren. Îi dădu drumul hârtiei, privindu-i căderea ușoară, ca a unei pene de flamingo, pe biroul bătrânei. Ea deschise un sertar vechi și mucegăit, de unde scoase un teanc de hârtii pătrate, ștampilate și îndoite. Despică meticulos grămada la mijloc și scoase un bilet diferit de celelalte. Apoi, întorcându-și scaunul în îmbulzita încăpere, reuși să dărâ-me un pahar îngălbenit, cu patru trandafiri albi ofiliți. Florile aterizaseră pe o fotografie veche, cu colțurile roase, ce înfățișa o femeie slabă cu un copil nu mai mic de trei ani în brațe. Erau el împreună cu mama sa. Nu mai văzuse până atunci imaginea, dar își amintea momentul în care fusese făcută. Printre nimicurile de pe birou își făcea loc un lichi dens, venit din recipientul galben, în câteva clipe acoperind în totalitate copilul din fotografie. W. încercă să caute privirea casierei, dar fu numaidecât izbit de sordida față a Ambulantului.

Era 6.30. Plecarea trenului era anunțată. Liniștea din gară se transformase într-un vacarm. De nicăieri, o mulțime de oameni se înghesuiau să urce în vagoane. W. era imobilizat. Zeci de trupuri treceau pe lângă el împingându-l și schimbându-i poziția corpului în spațiu.

În câteva minute gloata se dispase, fiecare găsindu-și loc în acceleratul serpuit. Ferestrele vagoanelor erau mari și luminoase, trădând totul în afara acestora. În primul vagon era o femeie frumoasă și blondă. Părea mai fericită ca niciodată. Fața îi ardea de bucurie, de parcă uitase de absolut tot ceea ce îi adusese amărăciune până în acel moment. Era îmbrățișată de un asistent personal. Corpul și îmbrăcămintea îi erau de asistent, dar ochii îi erau galben-murdar și mutra batjocoritoare. În următorul vagon stătea un tată. Lângă el cântau și dansau un acordeonist și un cerșetor. Tatăl îi recompensa cu bancnote de zece lei și râdea de parcă nimic de până atunci nu-l făcuse mai vesel. În ultimul era o mamă care nu ținea nimic în brațe. În fața ei, un vânzător de trandafiri albi îi vindea un buchet de var. Luând buchetul, mama se simțea împlinită, ca și cum acele flori ar fi fost cel mai important lucru pe care îl îmbrățișase vreodată.

Trenul plecase din gară. În locomotivă se afla Ambulantul în haine de conductor.

Zâmbea și îi făcea cu mâna lui W. Simțea cum i se îngălbenesc ochii.

Dramă, psihanaliză și literatură

MIHAELA I. RĂDULESCU

Dramaturgul și prozatorul Iulian Margu ne provoacă de această dată printr-o trilogie romanescă de factură psihologică, unde drama, misterul, psihanaliza construiesc un pilon epic interesant, cu multe întretăieri ale interpretării simbolice. Cele trei romane (*Purtătorul de cuvânt al necuvântătoarelor*, *Paradisul era în renovare* și *Tăcerea și ecoul ei*) sunt publicate la Editura Cristian PlusArt, 2024, având o temă ce asigură unitatea stilistică (dramele psihice, bolile minții), dar diferențiindu-se totuși, la nivelul dezvoltării epice, și implicit, la nivelul semnificațiilor propuse. Jon este protagonistul din romanul *Purtătorul de cuvânt al necuvântătoarelor* și are capacitatea de a comunica cu animalele. Are o putere supranaturală sau este un joc periculos al minții, ceea ce contribuie la permanenta suprapunere a două planuri: simbolic și / sau psihanalitic. Dacă la început suntem tentați să înțelegem evoluția epică în dimensiunea fantastică, pe parcursul derulării evenimentelor ne apropiem de spațiul psihologic, pentru ca spre finalul cărții să ni se dea cheia tuturor înțeleșurilor în termenii unei literaturi psihanalitice. Jon nu doar că înțelege limbajul animalelor, nu doar comunică cu ele, dar are acces la trecutul lor.

Proiectând tema călătoriei în timp și spațiu în subteranul textual, autorul construiește o lume unde metempsihoza și anamneza devin ingredientele cheie în derularea evenimentelor a traseului epic. Acțiunea se petrece la Grădina Zoologică, New York, spațiu destinat exclusiv necuvântătoarelor, unde Jon este paznic, dar nu un simplu paznic, ci mai degrabă un păzitor al acestor suflete. Deși operatorii, Nei și Beni, supraveghetori ai camerelor video, observă cum Jon vorbește cu animalele, ei îl desconsideră, categorisindu-l în sfera indivizilor caraghioși. Intriga romanului se dezvoltă în momentul în care apare Larisa, angajată și ea pe post de paznic, de către unchiul ei, chiar directorul Grădinii Zoologice. Larisa și Jon stabilesc de la bun început o bună comunicare, o relație bazată pe empatie, pe o chimie afectivă puternică și desigur, bazată pe aceleași valori morale.

Larisa începe să se strecoare în universul mental și spiritual al colegului Jon, atașându-se astfel, valorilor comunicaționale imprimare de el. Începutul cu încetul descoperă lumea necuvântătoarelor, începe să înțeleagă legătura dintre Jon și ele, îngăduind astfel, intrarea în spațiul animalelor și implicit, în universul afectiv al acestora. Jon îi va mărturisi că el știe toate poveștile despre animale, despre vieților lor anterioare, despre felul în care principiul reîncarnării este posibil prin forma fiecărui animal. De pildă, pasărea flamingo fusese într-o viață anterioară o mare dansatoare, Rosita; maimuța Erica fusese într-o altă viață, broker pe Wall Street; uriașul crocodil Sphinxor fusese un faraon al Egiptului; girafa Gilda, într-o viață anterioară fusese baschetbalistă; măgarul Marcel fusese un om înțelept, Nastratin, dintr-un sat balcanic; leopardul fusese într-o altă viață, Sultanul Amir; porumbelul fusese căpitan pe mare; șarpele Crom era deținătorul multor secrete despre plăcerile

lumii; rinocerul Surya fusese un om harnic al satului Nanda, un păstrător al tradițiilor batak, devenit un re- prezentant al acestei populații prin muncă și pricepere; lebăda neagră fusese într-o altă viață, învățătoare; tigrul Tim, fusese șeful unei bande de afaceriști care se ocupau cu marfă ilegală. Tigrul Tim este cel care poartă toată încărcătura semantică de la nivelul textual al romanului. Tim fusese tigrul care în trecut, îl mutilase pe tatăl lui Jon. Acesta era dresor la circ, într-o reprezentație nu a mai putut ține sub control tigrul, iar Tim l-a atacat, lucru care a dus la amputarea unui braț. Jon era un ado- lescent, un tânăr în formare care văzuse toată această scenă groaznică, o dramă care desigur a atras efecte comportamentale.

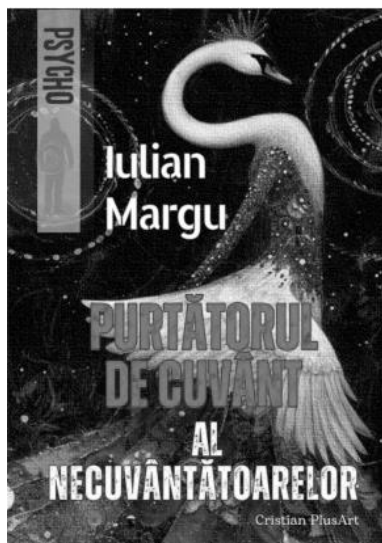
Trecerea dinspre realitatea New York-ului și a Grădinii Zoologice spre spații exotice, dintr-un trecut îndepărtat se face prin prisma poveștilor despre viețile

anterioare ale personajelor. Ca într-o povestire în ramă, Jon și Larisa călătoresc în trecutul istoriei îndepărtate, în civilizații exotice, comunicarea cu animalele asigurând acest periplu imaginar. Interpretarea romanului suferă mutația spre final, când Larisa investighează trecutul medical al lui Jon, fiind interesată întru totul de cel de care se îndrăgostise. Dintr-o iubire pură, dorește să îl ajute, ea vrea să dezlege enigma aceste comunicări cu necuvântă- toarele și descoperă că Jon suferea de tulburarea reglării emoționale.

Din acest punct, palierul semantic al scriiturii schimbă valoarea mesajului: dacă până acum, cititorul s-a strecurat în cotloanele literaturii fantastice, unde tema călătoriei în timp și spațiu a susținut teza ideatică a romanului, de aici încolo, cititorul se află în fața unei literaturi psihologice. Practic, Larisa este personajul – raisonneur care i -a facilitat lui Jon, recuperarea. Prin abilitatea de a intra în jocul lui, tânăra nu a făcut decât să investigheze ca- uzele bolii, prin care protagonistul schimba datele realității. Pas cu pas, Larisa și-a suprapus iubirea peste înțelegere și competență psihanalitică, vindecând pacientul prin înțelegerea poveștii din trecutul său. Boala izbucnise în momentul în care Jon a văzut scena tragică în care tatăl său pierduse un braț, în lupta cu tigrul. Ca fenomen al autoapărării, Jon dezvoltă simptomul de tulburare de reglare emoțională.

Prin intermediul scenei finale, cea a confruntării dintre tigrul Tim, cel care evadase între timp și terorizase un oraș întreg și protagonist ni se înfățișează rezolvarea cazului. Practic, Tim dorea să se elibereze, să fie redat junglei, și numai Jon putea face acest lucru; iar Jon, prin acceptarea eliberării tigrului, accepta de fapt, trauma copilăriei. Acceptând trauma, recunoștea problema interioară și implicit, conștientiza nevoia de vindecare, prin asumare și iertare.

Iulian Margu dozează cu măiestrie inegalabilă toate ingredientele unui thriller provo- cator. Dincolo de povestea lui Jon, scriitura are o înaltă încărcătură estetică, prin jocurile perspectivei narrative, prin inserarea poveștii în poveste, prin mutațiile simbolice ale sem- nificațiilor epice. E o permanentă joncțiune între două planuri: real- psihologic și fantastic – oniric, subtilitate artistică prin care este asigurată originalitatea viziunii romanești.

Mira Lupeanu. Viața și Opera – **monografia femeii din Halima** *(perspective critice)*

MĂDĂLINA BĂRBULESCU

În ceea ce privește monografiile literare, demersurile critice și hermeneutice actuale abordează, cu preeminență, o focalizare aproape exclusivă asupra operei autorilor, aspectelor biografice fiindu-le consacrate doar capitole introductive sau sumarizări cronologice. Tot mai rare s-au dovedit a fi în ultimii ani monografiile istorico-literare, care păstrează un echilibru structural, de „biografiere” atât a omului, cât și a operei. Evident că în acest caz, metodologia uzitată este mult mai complexă, expiind sfera investigațiilor strict hermeneutice specifice monografiilor interpretative.

Fiind familiarizată cu exigențele realizării unei monografii literare clasice, criticul literar Mihaela I. Rădulescu consacră, pe linie călinesciană, cel de-al doilea studiu monografic din cariera sa literară scriitoarei de origine română, dar de formație orientală, Mira Lupeanu (*Mira Lupeanu. Viața și Opera – studiu monografic*).

Motivația Mihaelei I. Rădulescu în demersul de cercetare este una intrinsecă, după cum însăși mărturisește, având ca obiectiv fundamental restabilirea valorică a operei Mirei Lupeanu (13 aprilie 1944 – 6 octombrie 2006) în conștiința contemporaneității, motivație „născută din pasiunea pentru valorile literare lăsate pe nedrept în umbră, din cauza unor realități exterioare principiilor valorice ale actului critic” (Rădulescu, 2024, p. 5). De asemenea, studiul monografic realizat de către Mihaela I. Rădulescu vizează actualizarea identității creatoare a unei scriitoare care a promovat, în arealul literar al anilor 1977-2000, o direcție estetică susținută de „autenticitate lirică, emoție conceptualizată și reflexivitate ideatică” (Rădulescu, 2024, p. 5).

Analizând cu minuțiozitate și acribie întregul corpus de opere al Mirei Lupeanu, criticul literar Mihaela I. Rădulescu validează printr-un excurs demonstrativ necesitatea redimensionării valorice a unei poete care se individualizează în spațiul literar românesc, prin stil, tematică și viziune, toate acestea tributare experiențelor autobiografice din Extremul Orient (China, Thailanda, Singapore, Vietnam etc.), precum și personalității sale artistice de o înaltă erudiție.

Astfel că, Mihaela I. Rădulescu aduce în atenția opiniei publice, dar și a aparatului critic de specialitate, personalitatea plurivalentă a Mirei Lupeanu ca traducătoare, eseistă, poetă și prozatoare, ce și-a manifestat talentul vizionar și în artele plastice, mai precis în grafică. Aflăm despre aceasta că a tradus și a publicat împreună cu Constantin Lupeanu peste 30 de titluri din literatura antică, clasică și modernă chineză, și tot împreună cu acesta a scris eseistică despre cultura și civilizația chineză. „Opera literară a Mirei Lupeanu cuprinde șapte volume de poezie, cărora li se adaugă trei antologii cu selecții ale poemelor reprezentive, dar și pagini de proză, de o însemnătate aparte, prin viziunea

artistică de tip science-fiction. Într-o perioadă relativ scurtă, autoarea a scris mult, creația artistică având o tematică polifonică și o stilistică diversificată” (Rădulescu, 2024, p. 7).

Descoperind și opinând că Mira Lupeanu este o scriitoare unică, irepetabilă, Mihaela

I. Rădulescu și-a propus să o semnaleze ca atare opiniei publice, argumentat, și a făcut-o cu mijloacele adecvate. Nu doar că a lucra se fundamentează pe principiile criticii pozitivistă, însă acolo unde este necesar, autoarea recurge la metodele criticii comparatiste. Astfel că, din perspectiva metodologiei asumate, relația dintre critică și hermeneutică devine imperioasă, modul de abordare a operei literare realizându-se atât din punctul de vedere al hermeneuticii, cât și din perspectiva exegezei.

Observând viziunea originală a Mirei Lupeanu, gustul său estetic rafinat și experiența livrescă remarcabilă, Mihaela I. Rădulescu, prin intermediul studiului său monografic, recompune integral opera acesteia, relevând principalele coordonate de manifestare artistică: de la lirica autenticității, la cea de ordin metafizic, de la lirica pentru copii, la cea de factură portretistică, de la proza de anticipație la eseistică, de la traduceri din literatura chineză la schițe și grafică. Toate aceste coordonate ale actului creator catalizează nuclee imagistice și idei cardinale inconfundabile și nebanuit de interesante. Raportându-se la aceste coordonate, Mihaela I. Rădulescu structurează în cadrul studiului său întreaga operă artistică a Mirei Lupeanu.

Ca monografistă, Mihaela I. Rădulescu a optat pentru o structură triptică a lucrării (viața, opera artistică, opera eseistică și traducerile), pentru concizie și claritate. Aceleași trăsături le regăsim și în denotația capitolelor, care ni se ilustrează ca fiind lipsită de impurități stilistice, metaforizante. Apetența pentru claritatea arhitectonică la nivelul corpusului textual este dublată de demersul explorativ-interpretativ care oferă lectorului atât o informație perfect edificatoare, cât și o judecată estetică plauzibil argumentată.

Sondarea aspectelor biografice este redată în dimensiuni mai reduse decât hermeneutica operei, cel mai probabil din lipsa documentelor de arhivă, dat fiind faptul că Mira Lupeanu, căsătorindu-se cu renumitul sinolog Constantin Lupeanu, a părăsit țara alături de acesta în anul 1968, relocându-se în China. Astfel că, devenirea și maturizarea sa artistică, dar și profesională s-au petrecut prin joncțiunea dintre două culturi distincte, organic asimilate: cea occidentală și cea orientală. De aici și singularitatea viziunii sale artistice, dar și precara aderență prin sincronie la mediul artistic din spațiul românesc, fapt ce a provocat ca opera Mirei Lupeanu să nu fie receptată la adevărata sa valoare. Reconstituind arborele genealogic al Mirei Lupeanu, Mihaela I. Rădulescu oferă informații exacte, autentice, captivante, uneori cu formulări personale, expresive, realizând pe alocuri conexiuni silogistice. Prin urmare, capitolul biografic procură o lectură atractivă, delectantă estetic, atât prin compoziția sa, cât și prin stil, reflectând, în accepție călinesci-ană – o *sinteză epică*.

Ordonarea episoadelor biografice sunt realizate într-o manieră didactică, iar nararea îmbină relatarea simplă, limpede, edificatoare, cu parafrizarea abilă și mărturii memorabile, însoțite aproape întotdeauna de o remarcă personală. Mănuind excelent limbajul de specialitate, stilul Mihaelei I. Rădulescu este unul nobil, care evită platitudinea, artificialul, robust la nivel de sens, semnificație și totuși fără a fi strident literaturizant, diletant eseistic sau pedant academic. Același stil îl regăsim și în capitolele următoare, însă augmentat de ascuțimea și finețea analizei critice, de profunzimea și pluriperspectivismul

interpretărilor, de suplețea corelațiilor interdisciplinare la nivel de simbol și semnificație. Frazarea amplă, articulată, uneori percutantă, dar și spirituală pe alocuri, reflectă faptul că Mihaela I. Rădulescu este un critic literar care a decelat din datul actului critic, în genere, o *mitologie personală*, pe care o poate manipula, arbitrar, dar care rămâne just ancorată în realitatea operei analizate.

Cercetătoarea inventariază complet scrierile Mirei Lupeanu și operează toate diferențele și particularitățile ce se impun fiecărei secțiuni în parte, în oglinda teoriei literaturii și a amprentărilor interdisciplinare și transdisciplinare. Libertatea pe care și-o arogă în scriitură, în manipularea conceptelor de specialitate, dibăcia cu care clădește explicații critice complexe și profunde, folosind metode artistice adecvate, conferă studiului monografic dedicat Mirei Lupeanu caracteristile unei *opera aperta*, care să înlesnească drumul spre reconfigurarea unui episod de istorie literară, printr-o altă grilă de lectură.

Așadar, studiul monografic al Mihaelei I. Rădulescu recontextualizează procesul de receptare în arealul literar autohton a operei Mirei Lupeanu, din perspectiva plurivalenței artistice a identității acesteia, în oglinda transmodernității. Însă, nu s-a oprit aici! Fiind conștientă de amplitudinea ipostazelor creatoare singulare ale Mirei Lupeanu, monografa își arogă și rolul de antologistă, reunind sub titlul *Din Halima, o seară* poeme referențiale ale autoarei, din toate cele șapte volume, pe care a considerat că se clădește edificiul identitar al eului artistic și care surprind latura distinctivă a liricii Mirei Lupeanu.

Așadar, recurgând la o critică pozitivistă, deschisă, centrată pe învederarea originilor și expresivității ideatice, atât în monografie, cât și în studiul prefațator al antologiei, Mihaela I. Rădulescu deschide calea către noi exerciții hermeneutice și alte semnificații care așteaptă să i se adauge operei femeii din „Orientul plin de colivii și rodii” – Mira

Lupeanu.

SURSE BIBLIOGRAFICE:

1. RĂDULESCU I., Mihaela (coord.), *Din Halima, o seară / Mira Lupeanu*, București, Editura RAWEX COMS SRL, 2024.
2. RĂDULESCU I., Mihaela, *Mira Lupeanu. Viața și opera – studiu monografic*, București, Editura RAWEX COMS SRL, 2024.

ELENA ZARESCU

(5.11.1933- 4.12.2009)

IN MEMORIAM

ELENA ZARESCU s-a născut la 5 noiembrie 1933, în satul Popești – Deal, comuna Bleici, județul Argeș. În prezent, aceasta se numește Golești și aparține județului Vâlcea; Părinții: Maria și Florea Zarescu, cea mai mică fiică a familiei având frații: Ion, Maria, Florica, Constantin.

A urmat școala generală, 1941-1948, în comuna Blidari, fostă Bleici; un an de gimnaziu, 1948-1949, în cadrul Liceului „Bistrița” (Costești, Vâlcea); Școala Profesională de Confecții, 1949-1951, din Curtea de Argeș; Facultatea Muncitorească (echivalentă cu studiile medii), 1953-1955, la Universitatea București și Facultatea de Pedagogie-Filologie (Secția română-istorie), 1955-1959, la Institutul Pedagogic de 4 ani din București.

Viitoarea poetă a avut o activitate diversă: muncitoare, 1951-1952, la Fabrica de Confecții București; salariată, 1952-1954, la Sectorul tineret al Capitalei; educatoare/ pedagog, 1954-1955, la Grupul Școlar Profesional și Tehnic din București. După obținerea Licenței în Filologie în 1959, a fost profesor de literatură română la Liceul Unirea București.

Va deveni asistent universitar, 1961-1967, apoi lector, 1972-1990, la Catedra de Literatură a Facultății de Ziaristică din București.

Publică în revista Luceafărul, în 1966, poemul „Vizionarul”. Au urmat alte colaborări, cu grupaje de versuri, cu articole, la diferite ziare și reviste: Luceafărul, Argeș (Pitești), Cronica și Convorbiri literare (Iași), România literară, Ziarul Orizont (Râmnicu- Vâlcea), Revista Literară Radio, Vâlcea Literară, Suplimentul Literar-Artistic al Scânteii tineretului, Al cincilea anotimp (Oradea), Povestea Vorbei (Rm. Vâlcea) Origini, Caiete Internaționale de Poezie ș. a.

Editorial, a debutat cu placheta NORDICE, la Editura Litera, București, 1971. Acestea i-au urmat alte patru cărți de poezie: O TĂCERE ADAOS, Editura Albatros, 1975; POEME, Editura Albatros, 1977; SOLARIA, Editura Albatros, 1982; ORA DE TAINĂ, Editura Anotimp, Oradea, 1997; ÎN CERURI, NINGE CRINUL- Editura Criterion Publishing, București 2008.

Despre poezia Elenei Zarescu au scris Dan Mănuță (Iașul Literar, 1966; 1967); Mihai Beniuc („Un bătrân către un tânăr cărturar,, „Viața studentească ,, Nr.21, 26 mai 1971); Paul Dugneanu (România Literară, 1975), Miron Blaga (Cronica, Iași 1975; 1977; Familia, 1983; Al cincilea anotimp, Oradea, 1997); M. Virgil (Steaua, 1975); Victor Frunză (Luceafărul, 1977); Gh. Bulgăr (Steaua, 1982); Cezar Ivănescu (Luceafărul, 1982); Aureliu Goci (România Literară, 1983), Constantin Sorescu (Suplimentul Literar-Artistic al Scânteii tineretului, 1983); Gloria Lăcătușu (Al cincilea anotimp, Oradea, 1999); Ion Lazăr (Argeș, 1982; Povestea Vorbei, Râmnicu – Vâlcea, 2000); Petre Petria (Vâlcea – Oameni

de știință, cultură și artă – dicționar, Editura Comphys, Rm. Vâlcea 1997); Marian Popa (Istoria Literaturii Române de azi pe mâine, II, Fundația Luceafărul, București, 2001); Aurel Sasu (Dicționarul Biografic al Literaturii Române, II, Editura Paralela 45, Pitești, 2006) ș. a. Din 1981, membră a Uniunii Scriitorilor din România.

S-a oprit din zborul către astre în Râmnic, pentru a rămâne pentru totdeauna în mijlocul celor pe care i-a iubit cu disperare - vâlcenii ei dragi...

COLABORARI

- ziare: „Orizont” (Rm. Vâlcea), „Steaua roșie” (Tg. Mureș, „Scânteia tineretului” s.a.
- reviste: „Luceafărul”, „Argeș” (Pitești), „România literară”
 „Cronica” (Iași), „Steaua” (Cluj Napoca),
 „Convorbiri literare” (Iași), „Revista literară radio”
 „Vâlcea literară” (Râmnicu Vâlcea), „Al cincilea anotimp” (Oradea).

IN VOLUME COLECTIVE

- „VERSURI – PROZĂ” – Casa Corpului Didactic, București, 1969.
- „GÂNDIND ODE PATRIEI”- Ed. Albatros, București, 1977. (Antologie de versuri)
- „SEMNULE CĂ NU CUNOAȘTEM ECLIPSA”- Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1978.
 (Antologie literară a cadrelor didactice)
- „ANTOLOGIA UNIRII”- Ed. Cartea Românească, București 1983.
- „IMNELE CĂRȚII”- Ed. Horion, Rm. Vâlcea 1998.

VOLUME DE POEZIE

- „NORDICE” – Ed. Litera, București, 1971.
- „O TĂCERE ADAOS” – Ed. Albatros, București, 1975.
- „POEME” – Ed. Albatros, București, 1977.
- „SOLARIA” – Ed. Albatros, București, 1982.
- „ORA DE TAINĂ” – Ed. Anotimp, Oradea 1997.
- „ÎN CERURI, NINGE CRINUL”- Ed. Criterion Publishing, București 2008.

Efigie de suflet

Despre Vâlcea gândesc și vorbesc la fel ca despre părinții mei – cu sfială și recunoștință, c-o anumită mândrie și speranță binefăcătoare. Vâlcea este spațiul meu sufletesc. Aici am văzut lumina zilei, într-un sat cu preoți dăruți de la care cred că și-a luat și numele – Popești – deal (comuna Golești). Anii copilăriei mele s-au petrecut în această binecuvântată parte a Țării Românești. (Poate atunci, în acești ani minunați, va fi apărut prima oară în visele mele SOLARIA – planeta mea de inimă, cu lumea ei fascinantă, acaparându-mi ființa pe viață). Teritoriul vâlcean nici moartea nu mi-l poate răpi. Ne

apartinem în totalitate și pentru totdeauna. Moșii și strămoșii mei, părinții părinților mei, cărturari sau pălmași aici și-au dus zilele cu demnitate și omenie, muncind fără preget. Au suferit ori s-au bucurat după cum le-au îngăduit vremurile. Și tot aici ei își au somnul de veci. Puntea destinului lor ne ține pe toți generații după generații, spre a ne rostui cu îndreptățire și sfințenie gândurile, speranțele, dorurile și aleanurile, sub steaua proprie. Și fiecare la rândul nostru ne străduim să adăugăm ceva rădăcinilor nepieritoare, ca gândul și fapta noastră să le continue generoasa lucrare, cât mai bine cu putință.

Neobositul și nobilul sânge românesc luminează de la începuturi și fără încetare vasele comunicante ale neamului, generând nesecate puteri miraculoase și tainice, sub semnul atâtor spirite ilustre. De acolo, din cerul lor înalt, umbre tutelare ne veghează și nouă drumurile, dinspre Cozia sau Govora, dinspre Arnota sau Hurez, ori dinspre alte și alte locuri jertfitoare ale obștei naționale, străluminând zbruciumata noastră istorie.

Și azi, precum ieri, am norocul să răspund cu iubire și credință meleagurilor și orizonturilor vâlcene, străveche, tulburătoare și iradianța vatră de cultură și civilizație românească. Față de întemeietorii în spirit pe veșnicele plaie ale țării am și eu permanent, sub ochii sufletului și ai minții o datorie sfântă – NEUITAREA.

Elena Zarescu

Poeme de Elena Zarescu

DECEMBRIE

Mai grea povară decât e moartea-n
sine mi-e dată, Doris, de mii și mii de
ani, dar nimănui din mulții mei
dușmani dorindu-i focul veșnic
pentru mine.

Copiii noștri ar fi avut copii
de n-ar fi fost sortiți să ne
rămâie crucificate umbre – pe
hârtie
sau îngeri triști plutind printre cei vii.

Doar crucea legându-se pe cer
mai duce bucuriile promise,
luminile durerilor nescrise
transfigurând văzduhuri și
ungher.

Decembrie aprinde mereu albaștri crini,
dar care lume, Doamne, îmi vrea bolnavii spini?

DEALUL, SORĂ, DEALUL GREU

Rădăcinile de piatră
stele descojite latră

solzii râului în lemne
munții vânturile-nsemne

paserile cad în
trunchi lumânările-n
genunchi

inema spălând
smicele peste salcă
micșunele

frunzele albe
brăzdare coacăzele
plop arare

rabdă degetul năluci
roșind ulmul mere dulci

dealul, Soră, dealul greu
dumnezeu umbletul meu

ȘI-NTOARCERE NU E

În Carul cu foc poemele mele,
acum o rană
pe ochiul odihnei în sine întors;
în Carul cu foc poemele mele,
vâslire în miere,
vâslire în somn,
și soarta nimănuia
pe lume-aducând-
o;

în Carul cu foc poemele mele,
și curge tăcerea
cum vântul tot singur,
în rame cu poze de vreme
uitate; în Carul cu foc poemele
mele,
și-ntoarcere nu
e; strivite-ntre
spițe, ziua și
noaptea
îngânându-se,
departele
departe viind;

în Carul cu foc poemele
mele, pierzându-se umbra
frâie
pe cerul
deschis
înscriind...

CARTEA DESCHISĂ

Bucățile-acestea de suflet
pentru spălatul privirii și-al feței,
dimineața și seara,
stoarceți bine
rufele conștiinței,
firul de iarbă despică
bulgării, și pasărea –
muțenia lumii;
pentru
recunoaștere
primim fiecare o
literă, capcană
a tot ce ne-atinge;
vestind trecerea
ielelor, copilul
își face intrarea-n templu;
ca și cum n-ar ști,
ia sacul cu semnele casei,
spre pisc
o dâră de umblet pe
brânci, în capăt
povara
– lucind.

DE 15 ANI**ÎN CERURI, NINGE CRINUL...**

La capătul unei vieți de trudă, de activitate desfășurată într-un domeniu sau altul al vieții sociale, ne întâmpină uneori imaginea celor care ne-au ajutat să răzvim mai demn în viață, s-o înțelegem mai în adânc și înțelegând-o să ne-o facem mai frumoasă. Printre acești artiști ai vieții care au văzut ceva mai departe, dincolo de orizontul material și amăgitor al lumii, se numără și dascălii entuziaști, generoși și umani de ieri, de azi, de totdeauna.

Cu câtă admirație, dragoste și recunoștință rostești cuvântul „dascăl”... Fară să faci eforturi prea mari, în fața ochilor îți apare un chip blând și zâmbitor, cu ochi care împrăștie în jur liniștea albastră a împăcării, toleranței și înțelegerii.. Pentru elevii / studenții ei femeia-dascăl, poate urni munții din loc dacă este nevoie, timpul acordat nu are limite și niciodată nu simte oboseala pentru cei pe care dorește să-i educe. Numai ea poate găsi soluții la probleme majore, pentru că nimeni nu-i cunoaște mai bine ca „doamna dirigintă”, și numai ea găsește acele cuvinte care vindecă, alină și luminează totul în jurul studenților inimoși., cu suflete deschise și minți luminate. Pentru această profesie trebuie să te naști.

Un ideal cât mai înalt și mai generos, o realizare cât mai deplină a personalității, o dragoste sinceră și fierbinte pentru oameni și omenire, sunt trăsături fundamentale pe care femeia /dascăl s-a străduit să le sădească în sufletul elevilor/studenților săi. Astăzi, mai mult ca oricând, lumea are nevoie de forțe morale și spirituale care s-o ajute să urce spre adevărata umanitate, către mai multă iubire față de om.

Vibrațiile de plăcere și de bucurie sufletească încercate la orele de curs sunt uneori simțite de foștii elevi sau studenți cu aceeași intensitate zeci și zeci de ani. Ecoul lor nu se pierde niciodată. Acest ecou nu este altceva decât suflet din sufletul dascăliței de altădată, prezența ei binefăcătoare în conștiință. Ea devine prin aceasta... nemuritoare. Adevărata nemurire nu este altceva decât această luminiță spirituală aprinsă cândva în sufletul tânăr, și care continuă să ardă, ca o candelă peste ani și ani.Și peste ani ne-or arde cu disperare poemele ei lăsate moștenire nouă spre neuitare...

Așa cum scria Rabindranath Tagore: «nu-l putem cunoaște just pe om dacă nu-l iubim. O cultură nu se judecă și nu se valorifică după suma puterii ei, ci după suma iubirii dintre oameni, care se dezvoltă și capătă expresie în legile și așezămintele acelei culturi». Acest dascăl iubitor de oameni și poezie poartă un nume în eternitate... ELENA ZARESCU... și ne trimite cu dragoste din ceruri petale de crin...

prof. Mioara Ohîi

ELLA POENARU

#black swan#

viața e un experiment ratat
atmosfera a devenit
insuportabilă respir 30%
oxigen, 70 % azot
și foarte puține gaze
nobile aș fi cobaiul ideal
dacă nu aș visa uneori
noaptea că zbor

lumea-i un imens lac de
epurare pe care plutesc în
derivă
orele se scurg lichide
milioane de ceasuri de Dali
sclipesc în penumbră
amenințătoare
frunze de nuferi mă împresoară
spațiul devine tot mai îngust
Eu sunt punctul acela negru la orizont
pe care nu reușesc să-l văd de aproape niciodată!

timpul smulge fășii din mine
fentez moartea și azi
mă hrănesc cu trupul aproapelui
meu cu un număr profesionist de
iluzie
o numesc dragoste
mă multiplic ca o oglindă spartă
în cel mai mic ciob e la fel de multă
lumină și durere

revin
iau poziția întâi
vreau să apar frumoasă în fotografie

***

când te doare lumina
 strecuratănoaptea
 ca o lamă de cuțitpe sub ușa închisă
 nu ai cum să te ascunzi de invazia acelor gânduri
 ucigași tăcuți ascuțind vini nemărturisite
 vizitatori nepoftiți la festinul duminicilor încinse de
 ploaie și dansul ielelor
 navala amintirilor pe care nu poți sa le
 uiți nu poți sa adormi
 cum ai vrea să te scufunzi în
 întuneric ca într-o îmbrățișare
 caldă
 să te topești în uterul
 mamei ce bine ce umed ce
 sigur
 unde ai mai simțit vreodată ca ești
 complet în altcineva și nici măcar nu
 știai cine era/i...
Save me! Save me! Save
me! țipăt mut asurzind
 oglinzile aburite de
 teamă
 fără nicio mască te-ai născut
 fără chip ai sa mori și *eli eli lama sabahtani*
 încet încet se face lumină la geamul tău murdar

***

de câte cuvinte ai nevoie să
 rostești un adevăr intolerabil
 genul care
 te blochează pe toate rețelele
 sociale inchizitorii au aprins
 rugurile printre gunoaie și parade
 oficiale
 ignori strada jungla de ieri nu mai are niciun mister
 lampadarele întoarse din somn
 atârnă lumina moi desuet
 intri îți ștergi ghetetele atent
 arunci compasiunea ca o haină veche în
 cuier ai vândut iubirea la o casă de schimb
 la cel mai bun curs pe care ai putut să-l obții
 uitarea acume tot
 ce mai poți să speri
 rutina îți taie viața în felii
 cenușii angst, pofte și
 plictiseală
 într-un târziu tragi jaluzelele
 îți notezi empatia pe un document

semnezi apăsător și pleci la culcare
ești acum oficial
donator de organe

***

nu recunosc anotimpul acesta
pe strada pustie
un faun ostenit
culege frunze de
laur
orele albe mi se scurg printre
degete orele negre îmi intră în
oase trecutul
o fotografie
veche cu ramă
uzată

și fețe
blurate
undeva
un copil așezat pe prispă
visează să crească mare
cât nucul din livada bunicilor
mușcă dintr-un măr roșu
în miezul lui
viermele
neadormit
ascunde un sâmbure de îndoială
deasupra
cerul se tulbură
e prima oară când simte
chemarea toamnei

Așteptând un tren

ANA CRISTINA MARGU

Capitolul 1

Într-o epocă în care trenurile nu mai sunt folosite de nimeni, un vechi tren încă oprește zilnic în gara orașului X, la ora 14:15. Peronul, pe care timpul și-a lăsat puternic amprenta, este pustiu și acoperit de buruieni. Cu toate acestea, un vechi ceas încă ticăie liniștit. Clara Deveraux, o femeie excentrică, la 58 de ani, ce poartă un turban violet și o rochie elegantă, din dantelă, este cunoscută în oraș pentru stilul ei de viață neobișnuit și mai ales pentru pasiunea pe care a dezvoltat-o pentru trenuri.

Zilele în care trenurile erau pline de călători, acum îi par Clarei doar niște amintiri îndepărtate. Și totuși, nu renunță la ritualul ei zilnic. Așteaptă zilnic trenul, la fel cum o făcea și pe vremea în care oamenii foloseau acest mijloc de transport. Pe atunci, de fiecare dată când trenul sosea în gară, iar călătorii urcau sau coborau din el, Clara îi studia cu atenție și le inventa biografii fascinante, imaginându-și viețile, poveștile și destinele lor. Chiar dacă acum trenul sosește gol, fără niciun călător în el, ea stă acolo, pe peron, imaginându-și cum din el coboară anumiți călători cu valize în mână, în timp ce alții urcă.

Își aminti de discuțiile pe care le purta în mintea ei cu acei călători. Fiecare dintre ei avea o poveste de spus, propriile secrete și visuri. Își imagina cum domnul în costum în dungii era de fapt un spion internațional, cum tânăra cu părul răvășit scria în secret un roman, cum bătrâna cu ochelari rotunzi își căuta dragostea pierdută în tinerețe. Clara își aminti și de domnul în costum gri, ce părea întotdeauna preocupat, și de tânăra cu părul răvășit, ce părea pierdută în niște gânduri adânci. În mintea ei, fiecare dintre acei călători anonimi avea un nume, un trecut și un viitor.

Acum, în mijlocul toamnei, cerul e acoperit de nori grei și cade o ploaie rece și mărunță. Vântul bate puternic, făcând frunzele uscate parcă să danseze pe peron. Clara stă pe o bancă, zgribulită de frig. Cu toate acestea, e hotărâtă să nu plece până când trenul nu va sosi. Simte că, dacă ar pleca, ar pierde ceva important, esențial pentru existența ei. Vremea se înrăutățește. Trenul întârzie. Clara își înfășură mai strâns șalul în jurul umerilor. Privirea îi rămase fixată pe linia orizontului, de unde știe că trebuie să se ivească trenul. Ploaia se întetește, dar Clara nu se mișcă. Își întoarse privirea spre vechiul ceas al gării. Acele par să se miște mai încet ca de obicei, iar timpul să se dilate. Știe că trenul va veni în cele din urmă, chiar dacă ar trebui să-l aștepte o viață întreagă. E singura constantă în viața ei, singura legătură cu trecutul și cu poveștile pe care încă le poate crea.

Fiecare minut de întârziere pare să se prelungească la infinit. Încercă să-și încălzească mâinile în buzunarele paltonului, dar frigul pătrunzător i-a amorțit degetele. Fără să-și dea seama de ce, își aminti de doamna cu pălăria albastră, o femeie pe care o văzuse odată în tren, cu ani în urmă. Clara îi inventase o poveste tristă, despre o iubire pierdută.

Pe măsură ce ploaia se transformă în averse, începu să-și facă griji că trenul nu va mai veni. Dar refuză să se miște de pe bancă. E hotărâtă să rămână acolo până când îl va vedea alunecând pe șine.

Cu fiecare minut care trece, își amintește și de alte personaje pe care le inventase de-a lungul anilor. Fiecare avea o viață plină de evenimente, de secrete și visuri neîmplinite. Se simte ca și cum ar fi gardianul acestor povești, păstrându-le mereu vii în imaginația ei.

Într-un târziu, silueta atât de familiară ochilor ei apăru la orizont. Scârțâitul roților îi aduse o mare ușurare. E precum o melodie pe care o adoră. Se ridică de pe bancă și se apropie de marginea peronului, privind cum trenul se apropie încet, parcă mai lent decât de obicei.

Capitolul 2

Trenul vechi și ruginit opri, cu un scârțâit prelung, ca un oftat de ușurare după o lungă călătorie. Clara simți cum inima îi bate mai repede în piept. Așteptase acest moment toată ziua, înfruntând frigul și ploaia. Se ridică de pe bancă și se apropie de marginea peronului. În aer plutește un miros de metal încins și umezeală.

Cu ochii închiși, își lăsă imaginația să zboare și începu să-și creeze personaje, unul câte unul, fiecare cu povestea și destinul său.

Ușile trenului se deschiseră și, spre surprinderea ei, din vagoane începură să coboare oameni reali. Un bărbat de afaceri căruia i se citește pe chip oboseala, cu o valiză din piele, fu primul care apăru. E un om care a muncit toată viața pentru a-și construi un imperiu financiar. În spatele chipului său dur, se ascunde un suflet trist și neliniștit.

— Bună ziua, doamnă Clara. Sunt Richard Fenton, spuse el, cu o voce gravă.

Clara simți un fior de uimire trecându-i prin corp. Înainte să poată reacționa, și alți călători începură să coboare. O femeie elegantă, purtând o rochie de seară și bijuterii strălucitoare, se apropie, cu grație.

— Eu sunt Emilia Valois, declară ea, cu o voce melodioasă.

Doi copii aleargă zglopii pe peron, ținând în mână câte o jucărie de pluș.

— Eu sunt Tommy! strigă băiatul, zâmbind larg.

— Și eu sunt Lily! interveni fetița, arătându-i Clarei ursulețul ei de pluș.

Un bătrân înțelept, cu barbă lungă și albă, coborî și el din tren, sprijinindu-se într-un baston frumos sculptat.

— Harold Whitmore, la dispoziția dumneavoastră, spuse el, înclinându-se ușor în fața Clarei.

O artistă boemă, cu haine pătate de vopsea, veni și ea spre Clara. E o femeie cu o energie creativă debordantă, pe nume Georgiana.

— Georgiana Blake, încântată, spuse ea, oferindu-i Clarei un zâmbet larg și luminos.

Un inventator excentric, cu o cutie plină de unelte, un om plin de idei și invenții neobișnuite, veni și se prezintă și el.

— Albert Moore, spuse el, vă rog să-mi scuzați întârzierea!

O poetă tânără, cu un carnet de notițe în mână, se apropie de Clara. E o tânără sensibilă și plină de imaginație.

— Sylvia Hart, murmură ea, aproape șoptit, cu un zâmbet timid, în timp ce-i întin- dea mâna.

O cântăreață de operă, o femeie cu o prezență impunătoare, cu o voce puternică și captivantă, coborî agale din tren și veni către Clara.

— Maria Bellini, spuse ea, cu o voce sonoră, care umplu peronul. Clara, sunt încân- tată să te cunosc!

În cele din urmă, se apropie de Clara un cuplu vârstnic, ținându-se de mână. Bătrânul are o privire blândă, iar femeia zâmbește.

— Noi suntem Walter și Rose Thompson, spuse femeia, cu o voce caldă.

În același timp, Clara observă alți călători, de această dată urcând în tren. Își făceau loc printre cei care coborau, iar trenul părea să fie plin până la refuz. Clara îi privi pe aceștia cum urcă și le observă chipurile zâmbitoare. Trenul începu să se pună în mișcare și, pe măsură ce se îndepărta, călătorii care urcaseră începură să-i facă cu mâna de la geamuri. Printre aceștia, se află un tânăr artist plastic, o femeie în vârstă ce urcase în tren cu o valiză mică și elegantă în mână, și un bărbat în uniformă militară. Clara le făcu și ea cu mâna, cu ochii plini de lacrimi și un zâmbet melancolic pe buze. Simte o conexiune profundă cu toți acești oameni, chiar dacă îi văzuse doar în imaginația sa.

Cei care coborâseră din tren începură să se adune în jurul ei. Clara îi privi cu ochi mari, încă incapabilă să-și revină din șoc. Fiecare dintre ei are destule bagaje, iar oboseala și foamea li se citesc pe chipuri.

— Clara, trebuie să ne duci acasă. Ne e frig și suntem obosiți, spuse Richard, încercând să-și încălzească mâinile în buzunarele paltonului.

— Da, suntem epuizați după această călătorie lungă, adăugă Emilia, frecându-și brațele, cu un gest elegant.

Clara începu să simtă panica crescându-i în piept. Nu are idee cum să-i ajute sau ce să facă. Fără să-și dea seama, făcu câțiva pași înapoi, gândindu-se că ar trebui să fugă din fața acestei situații incredibile.

— Clara, așteaptă! Nu ne poți lăsa aici! strigă Tommy, ținându-și sora de mână. Clara simți cum picioarele i se înmoaie și cum frisoanele îi cuprind întregul corp.

Într-o clipă de disperare, o luă la fugă de-a dreptul, de-a lungul peronului. Își simte inima bătându-i să-i spargă pieptul și cum respirația i se accelerează. E depășită de situație, se întâmplă ceva la care nu se așteptase, ceva ce nu i se mai întâmplase niciodată, și doar făcea zilnic același lucru, aștepta trenul și își imagina fel și fel de călători. Doar că aceia nu fuseseră vreodată mai mult decât niște personaje imaginare și, ca orice personaj imaginar, în final dispărea din mintea ei. Își imaginase de sute de ori fel și fel de oameni ce coborau sau urcau în tren, dar acum era diferit. Era real.

Toți acei călători, cât se poate de reali, cu bagajele în mâini, începură să alerge în urma ei, gâfâind și strigând-o disperati.

— Clara, te rugăm, așteaptă! Nu avem unde să mergem!, strigă Richard, epuizat. Emilia, încercând să-și țină poala rochiei elegante și în același timp să alerge, țipa în urma Clarei:

— Clara, te implor, ne e frig și foame! Trebuie să ne așteptați, să ne duci acasă. Dar Clara continuă să alerge, din ce în ce mai disperată, gata să-și dea sufletul.

Harold, ajutându-se de baston, făcea mari eforturi să țină pasul, respirând din ce în ce mai greu.

— Clara, trebuie să ne ajuți. Nu ne lăsa aici! Te implor!

Copiii, Tommy și Lily, aleargă și ei în urma Clarei, ținându-se de mână și plângând:

— Clara, te rugăm, nu ne lăsa!, se smiorcăiră aceștia.

Dar Clara continuă să alerge, simțind cum fiecare strigăt îi sporește panica. Își în- toarse capul pentru o clipă și văzu chipurile disperate ale personajelor sale. Realitatea pare să se deformeze în jurul ei, iar totul a devenit o mare nebunie. Îi aude cum o strigă, cum gâfâie de atâta efort și le aude pașii apropiindu-se, călcând prin băltoace și noroi.

În cele din urmă, Clara se opri brusc, neputincioasă, în mijlocul peronului. Respiră sacadat. Ochii ei, măriți de spaimă, parcă imploră milă.

Personajele ei o ajunseră din urmă, înconjurând-o. Richard îi puse o mâna pe umăr, încercând să o calmeze.

— Clara, te rog. Avem nevoie de tine, spuse el, încercând o conexiune vizuală.

— Clara, ești responsabilă pentru noi, interveni Emilia, pe un ton plin de reproș.

— Nu trebuie să-ți fie frică. Suntem aici pentru că tu ne-ai chemat. Unde crezi că fugi? interveni Harold, ușor răstit.

Clara, tremurând și cu ochii plini de lacrimi, realizează că nu are de ales. E depășită de situație, dar, în același timp, în adâncul sufletului ei, începu să simtă o responsabilitate față de aceste creații ale imaginației sale.

— Bine, bine, spuse ea, cu mult calm. Veniți cu mine. Haideți să mergem acasă și să vedem ce pot face pentru fiecare dintre voi.

Personajele create de ea păreau și mai reale acum. Privirile tuturor par pline de așteptare. Clara îi conduse prin orașul pustiu, cu inima bătându-i nebunește în piept.

Încearcă să-și păstreze calmul, dar, în adâncul sufletului său, știe că viața ei nu va mai fi niciodată la fel.

Capitolul 3

Ajunși în fața blocului, Clara deschise ușa grea de metal și îi invită pe toți să urce. Zgomotul tocurilor Emiliei răsună pe scările înguste, acompaniat de râsetele și alergăturile copiilor Tommy și Lily. Walter și Rose urcă încet, ținându-se de mână, în timp ce Albert Moore discută aprins cu Harold despre ultima sa invenție, gesticulând energic.

Scările blocului se umplură de zgomote și voci, iar vecinii, vădit deranjați de atâta agitație, ieșiră din apartamente, cu chipurile nedumerite. O bătrână cu o privire aspră se uită urât la Clara și la grupul ei gălăgios de prieteni.

— Ce se întâmplă aici, Clara? întrebă ea, cu o voce pițigăiată. Clara încercă să zâmbească și să pară calmă.

— Sunt doar niște prieteni, doamnă Greaves, spuse ea, rapid. Îmi pare rău pentru zgomot.

Un bărbat în pijamale, cu un aer confuz, se uită întrebător la grupul pestriț.

— Clara, cine sunt toți acești oameni? întrebă el, scărpinându-se după ceafă.

Clara nu apucă să răspundă. Din gâtul Mariei Bellini, cântăreața de operă, izbucni o melodie puternică, ce răsună în tot blocul.

În acel moment, o tânără mamă care cobora scările, își luă repede fetița în brațe, privindu-i pe toți cu suspiciune.

— Mami, cine sunt acești oameni? întrebă copila, agățându-se de gâtul mamei sale.

— Nu știu, iubito. Să mergem, răspunse ea, trecând pe lângă grup cu pași grăbiți.

Clara se simte din ce în ce mai incomod, dar luptă să-și păstreze zâmbetul forțat pe buze. Ajunși în fața apartamentului său, deschise ușa și îi invită pe toți înăuntru. Apartamentul cu trei camere pare brusc prea mic pentru această mulțime de oameni. Fiecare colț avea să fie ocupat de un personaj, fiecare cu povestea și cerințele lui.

Richard Fenton intră primul, privind în jur cu o expresie critică pe chip.

— Clara, unde este biroul meu? Am nevoie să mă ocup de niște afaceri urgente, spuse el, cu o voce gravă.

Emilia Valois, elegantă și impunătoare, se îndreptă direct spre baie.

— Clara, unde este baia? Trebuie să mă reîmprospătez. Am nevoie de o baie cu spu- mă și uleiuri esențiale, spuse ea, pe un ton autoritar.

Copiii, Tommy și Lily, începură să alerge prin apartament, râzând și căutând jucării.

— Clara, unde ne sunt jucăriile? strigă Tommy, scotocind prin sertare.

— Vreau un ursuleț nou! adăugă Lily, aruncând pernele de pe canapea în căutarea jucăriilor.

Harold Whitmore, cu bastonul în mână, se așeză pe un scaun, obosit după urcatul scărilor.

— Clara, am nevoie de liniște. Trebuie să meditez, spuse el, închizând ochii și inspi- rând adânc.

Georgina Blake, artista boemă, se uită pe fereastră, căutând un loc potrivit pentru a-și instala șevaletul.

— Clara, am nevoie de lumină naturală pentru a picta. Unde este cea mai bună cameră pentru asta? întrebă ea, ușor îngrijorată.

Albert Moore, își deschise cutia plină de unelte.

— Clara, unde pot să-mi instalez laboratorul? Am niște idei extraordinare, pe care trebuie să le pun în practică imediat, spuse el, privind în jur pentru a găsi un spațiu adecvat.

Sylvia Hart, tânăra poetă, se așeză într-un colț cu carnetul de notițe într-o mână.

— Clara, am nevoie de mai multă inspirație. Ai cumva niște muzică relaxantă? întrebă ea, începând să scrie frenetic.

Maria Bellini se îndreptă spre centrul camerei de zi, inspirând adânc și pregătindu-se să cânte.

— Clara, unde pot să exersez fără să deranjez pe nimeni? întrebă ea, și, fără să aștepte un răspuns, începu să-și încălzească vocea.

Walter și Rose Thompson se așezară pe canapea, oboșiți după o lungă călătorie.

— Clara, avem nevoie de un loc confortabil pentru a ne odihni. Unde este dormitorul? întrebă Rose, zâmbind blând.

Clara se simte copleșită de cerințele și nevoile fiecăruia. Apartamentul ei mic a devenit un haos total, fiecare colț fiind ocupat de cineva care vrea ceva. În timp ce încearcă să răspundă fiecărei cereri, se simte din ce în ce mai depășită.

— Richard, nu am un birou, dar poți folosi masa din sufragerie. Emilia, baia este pe hol, prima ușă pe stânga. Copiii, jucăriile sunt în dulapul din colț. Harold, te rog, încearcă să te relaxezi pe fotoliu. Georgiana, camera din față are multă lumină naturală. Albert, poți folosi masa din bucătărie pentru uneltele tale. Sylvia, am un radio vechi, sper că-ți va fi de ajutor. Maria, te rog, nu cânta prea tare! Walter și Rose, dormitorul este la capătul holului, spuse Clara, încercând să fie cât mai calmă și organizată.

În mijlocul acestui haos, Clara încearcă să găsească un moment de liniște pentru ea însăși. Se așeză pe marginea patului, simțind cum inima îi bate nebunește. Își dădu seama că viața ei a devenit o poveste pe care nu o mai poate controla, iar personajele ei, imaginare, acum au devenit mai reale decât ar fi crezut vreodată posibil.

Pe măsură ce timpul trece, zgomotele din apartament devin din ce în ce mai intense. Clara își masă tâmplile, încercând să găsească o soluție pentru acest haos neașteptat. Realitatea ei fusese invadată de propria imaginație, iar acum trebuie să facă față acestei noi realități, să învețe să trăiască alături de personajele pe care le-a creat.

Fiecare colț al casei sale freamătă de viață, fiecare cameră e ocupată de cineva care aduce cu sine o poveste unică și fascinantă. Clara știe că viața ei a luat o turnură surprinzătoare, dar, în același timp, simte o curiozitate și o fascinație profundă pentru această nouă experiență.

Inspirând adânc, se ridică și se pregăti să înfrunte haosul, anticipând că fiecare zi îi va aduce noi provocări și aventuri.

Capitolul 4

După mai multe zile de gălăgie și haos în apartamentul Clarei, vecinii începură să fie de-a dreptul deranjați. Clara, copleșită de cerințele interminabile ale personajelor ei,

încerca să facă față haosului care îi acaparase viața. Doar că acum problema nu mai era doar a ei.

O bătaie puternică în ușă îi întrerupse fluxul gândurilor. Își strânse halatul în jurul ei și deschise ușa. În fața ușii s-a postat o femeie încruntată, cu brațele încrucișate.

— Clara, ce se întâmplă aici? strigă aceasta. E prea mult zgomot! Avem copii mici și nici ei, nici noi, nu mai putem dormi!

Clara încercă să-și păstreze calmul. Simte ca pe niște cuțite ce i se înfig în carne privirile pătrunzătoare ale vecinilor care se adunaseră pe coridor.

— Îmi pare rău, doamnă Smith. Încercăm să ne organizăm. Vă rog să aveți puțină răbdare, spuse ea, pe un ton împăciuitor.

Richard se apropie de ușă și își scoase pălăria, adoptând o atitudine oficială.

— Bună ziua, doamnă. Mă numesc Richard Fenton și sunt un om de afaceri important. Vă asigur că vom încerca să reducem zgomotul, spuse el, zâmbind fals.

Doamna Smith îl privi neîncrezătoare, dar, înainte să poată răspunde, un alt vecin se apropie, furios.

— Îmi pare rău, dar e prea mult pentru noi! interveni domnul Brown. Dacă nu înce- tați cu gălăgia, voi chema poliția!

Georgiana, care are pete de vopsea pe față, se apropie de ușă, cu pensula în mână.

— Oh, haideți, domnule Brown, nu fiți așa de rigid. Arta cere sacrificii, spuse ea, fluturând pensula în aer.

— Sacrificii? Sacrificii?! Avem nevoie de liniște! strigă domnul Brown, pornind furi- os spre apartamentul său.

Pe măsură ce tensiunea creștea, Maria Bellini începu să cânte în sufragerie, umplând coridorul cu o arie dramatică. Vocile vecinilor se suprapuneau peste notele înalte ale cântăreței, creând un haos auditiv.

Clara se simți copleșită. Încearcă să vorbească, dar nimeni nu o ascultă. În cele din urmă, se auzi un strigăt ascuțit din spatele grupului. E doamna Greaves, bătrâna care locuiește la etajul superior.

— Clara! Strigă ea, agățându-se de balustradă. Dacă nu se face liniște, chemăm po- liția! Să știi că nu glumim!

Clara simți cum o apucă durerea de cap. Își trecu mâinile prin păr, încercând să găsească o soluție. Richard, observând starea ei, interveni din nou.

— Doamnă Greaves, vă rog să ne înțelegeți. Suntem într-o situație temporară, spuse el, fără însă a o convinge pe bătrâna vecină.

Tommy și Lily, simțind tensiunea, se agătară de mâinile Clarei.

— Clara, te rog, fă ceva, șopti Tommy, cu ochii mari și speriați. Clara își înghiți lacrimile și încercă să-și recapete calmul.

— Ascultați, vă promit că vom face tot posibilul să reducem zgomotul. Vă rog să aveți puțină răbdare, spuse ea, privind umilă în ochii fiecărui vecin.

În acel moment, Walter și Rose Thompson apărură la ușă. Rose își dădu seama de tensiunea din aer și interveni cu vocea ei blândă.

— Dragi vecini, știm că este greu. Dar vă promitem că vom încerca să fim mai li- niștiți. Suntem doar niște călători care au nevoie de un loc pentru a se odihni, spuse ea, strângând mâna lui Walter.

Vecinii murmurau nemulțumiți, dar prezența caldă a lui Rose părea să-i liniștească puțin. Clara profită de acest moment și continuă.

— Mulțumesc, Rose. Promitem că vom găsi o soluție cât mai repede. Vă rog, încă puțină răbdare, spuse Clara, cu vocea tremurândă.

Domnul Brown bombăni ceva, dar pare să fie mai puțin furios. Doamna Smith oftă și ridică din umeri, iar doamna Greaves clătină din cap, nemulțumită, dar cedând în cele din urmă.

Vecinii se întoarseră treptat în apartamentele lor. Clara închise ușa și se rezemă de ea, simțindu-se epuizată. În spatele ei, haosul continua. Richard vorbea aprins la telefon, Emilia își pregătea baia, Georgiana picta pe un perete, iar Maria cânta fără oprire.

— Cum am ajuns aici? murmură Clara pentru sine, simțind cum lacrimile îi inundă ochii.

Sylvia Hart se apropie de ea, cu carnetul de notițe în mână.

— Clara, uneori, haosul poate inspira cea mai frumoasă poezie, spuse ea, zâmbind timid.

Clara privi în ochii Sylviei și simți o ușoară alinare. Poate că, în mijlocul acestui haos, se afla ceva frumos și unic. Dar cum să gestioneze toate acestea, era încă o întrebare fără răspuns.

Cu un oftat adânc, se îndreaptă spre sufragerie, pregătindu-se să facă față unei noi zile pline de provocări.

Capitolul 5

Haosul nu doar că nu încetase, dar se amplifică pe zi ce trece. În ciuda eforturilor Clarei de a menține ordinea, personajele ei deveneau din ce în ce mai zgomotoase și pretențioase. Vecinii, exasperați, anunțară în cele din urmă poliția. Două mașini de poliție sosiră în fața blocului, iar doi ofițeri coborâră din ele. Urcară hotărâți scările, apoi bătură puternic la ușa Clarei.

— Poliția, deschideți! strigă de pe casa scării unul dintre ofițerii de poliție.

Clara deschise ușa, speriată, dar încercând să pară cât mai calmă. Inima îi bate nebu- nește. În spatele ei, apartamentul e în continuare un furnicar de activitate.

— Bună ziua, domnilor ofițeri. Cu ce vă pot ajuta? întrebă ea, cu un zâmbet forțat.

— Am primit plângeri de la vecinii dumneavoastră în legătură cu zgomotul excesiv. Vrem să verificăm apartamentul, spuse unul dintre ofițeri, încercând să-și facă loc prin mulțimea de locatari.

Clara se dădu la o parte. Ofițerii pătrunseră în apartament. Începură să inspecteze fiecare cameră, dar, cu toată strădania, nu găsiră nimic în neregulă.

— Doamnă, nu este nimeni aici, spuse unul dintre ofițeri, privindu-o cu suspiciune. Și totuși, vecinii dumneavoastră s-au plâns că zgomotul ce răzbate din apartamentul dumneavoastră a devenit insuportabil.

Clara îi privi cu ochi mari, sperând că reușise să păstreze aparențele.

— Vă asigur că voi face tot posibilul să reduc zgomotul, răspunse ea, simțind cum tensiunea din sufletul ei se risipește. Probabil vecinii au exagerat puțin. Sunt doar eu aici.

Ofițerii însă continuară să inspecteze apartamentul, intrând în fiecare cameră, scoto- cind fiecare colțișor, fără însă a găsi pe cineva.

— Vecinii dumneavoastră au raportat că se aude și muzică la volum maxim, spuse celălalt ofițer, aruncând o privire spre vechiul radio pe care Clara îl ținea într-un colț. Poate că ar trebui să fiți mai atentă cu volumul.

Clara dădu afirmativ din cap, încercând să-și mascheze nervozitatea.

— Da, desigur. Voi fi mai atentă. Îmi pare sincer rău pentru deranj.

Ofițerii se uitară nedumeriți unul la altul, total derutați și încă nesiguri dacă să crea- dă sau nu povestea ei. În cele din urmă, se pregătiră să iasă din apartament.

— Ne cerem scuze pentru această intruziune, se scuză unul dintre ofițerii de poliție.

— Nu-i nimic, domnilor ofițeri, spuse Clara, zâmbind ușurată. Ofițerii ieșiră. Clara închise ușa în urma lor.

Pe casa scării, vecinii Clarei așteptau cu nerăbdare să afle ce sancțiune a primit aceas- ta și dacă toți acei oameni, care le perturbă liniștea, aveau să fie evacuați din apartament.

— Ați rezolvat problema? Întrebă cu o anume satisfacție în glas doamna Greaves.

— N-am găsit nimic în neregulă, spuse unul dintre ofițeri.

— Da, nu se află nimeni altcineva în apartament, cu excepția proprietarei, confirmă cel de-al doilea ofițer de poliție.

— Imposibil!, se pronunță unul dintre vecini. De câteva zile clădirea asta a devenit un infern!

— Avem copii care nu mai pot dormi!, se plânse o tânără mămică.

— În acest apartament se petrece ceva necurat! opină doamna Greaves, apoi își făcu cruce.

— După cum deja v-am informat, nu am găsit nicio neregulă. Vă asigurăm că ne- am dat toată silința, spuse politicoșul unul dintre ofițerii de poliție.

— După cum v-a informat colegul meu, în acest apartament nu pare să se petreacă nimic din ceea ce ați reclamat, spuse celălalt, pe un ton grav.

Ofițerii începură să coboare scările. Un murmur de dezamăgire trecu rapid prin mulțime, apoi se intensifică atât de mult, încât Clara, de-a dreptul deranjată din cauza gălăgiei, deschise ușa și le ceru tuturor, pe un ton imperativ, să facă liniște.

Patru poezii de dragoste din lirica franceza în traducerea lui Nicolae Mușă

NICOLAE MUȘA

Cu siguranță, nu era femeie (Certes, elle n'était pas femme)

de VICTOR HUGO - din vol. *Toute la lyre*

Avea ceva terestru și divin
O domnișoară încă, nicidecum femeie
Dorințele mi s-au aprins ca din senin
Un foc al dragostei iscat dintr-o
scânteie.

Îmi accepta amorul plin de
flame Ea se risca un pic, ne
tutuiam
Și parcă aveam totul sau n-aveam
Când mă lăsa și-o sărutam pe
palme.

Având o dăruire înaltă și senină
Știa cum să rămână și sclavă și
regină Și-efortul ei părea atât de
mic
Când totul îmi dădea și nu pierdea nimic.

Când era goală și culcată-n pat
În abandonul ei sublim, părea un vârful de
munte Și-așa cum cerul mângâie un pisc
înalt
Lumina dragostei o mângâia pe frunte.

Și-atunci când goală se
plimba Părea că-mprăstie
lumină, Așa cum aurora
răspândea
La poli, lumina ei divină.

Chiar și acum, când înceta de-a fi
virgină Îi rămânea întreaga ei
candoare,
Din ochii mari, albaștri, izvora lumină
Deși pășea, eu cred c-ar fi putut să

Contemplațiile*vol 1, Altădată**cartea 1, Sufletul în floare*

VIII

de Victor Hugo

Atunci când vrei, tu mă faci tânăr sau bătrân
- Ești precum soarele ce pleacă și preface
Superba boltă într-o tristă carapace
Pe care numai norii grei rămân.

Sunt clipe când splendorii tale se cuvin
Elogii: ai puritatea florilor de crin!
Și-apoi sunt altele când văzul meu nu
știe Dac-a zărit un crin sau o ființă vie;

Când îmi surâzi tot eul meu tresare
Și-atunci când în mulțime zici „bonjour”, cu voce
tare și numai mie, la ureche-un: „Te iubesc!”
Mă simt deodată mai înalt și mă mândresc.

Frumoșii ochi ai tăi îmi dau reflexe și mă schimbă
Cuvintele pe buze mi se plimbă
În ritmuri noi și dintr-o dată cânt!
Sunt oare tânăr iar? Cu siguranță
sunt!

Dar iată vine-o zi când mâna ta din mâna mea
retrasă Mă chinuie ca o enigmă și m-apasă,
Când mă întreb ce rău am săvârșit - ce s-a ales cu armonia
noastră Când în rumoarea din salon îmi spui un rece
dumneavoastră
Și mă privești cu aer trist și supărat
- În acea zi am sufletul diminuat.

Mă simt atunci bătrân și aplecat de
spate Și aud la ușă iarna cum îmi bate
Și ca un lup ce intră-n
vizuină Eu mă retrag în
camera vecină Mâhnit, de
parc-aș fi în doliu;
Lumina lui decembrie ca un liņțoliu
Mi-așează peste față riduri mari - poteci;
Ieri, fericit, aveam treizeci de ani - azi... am șaizeci...

Prima seară
(Première
soirée) de Arthur
Rimbaud

Era acum aproape goală
Și la fereastră, marii arbori, indiscreți
Își aruncau și ei veșmântul lor ca pe o
țoală Prin curtea largă, neglijenți.

Și așezată în fotoliul mare
Cu mâinile unite, se-
ntindea În timp ce
delicatele picioare
Le tot mișca, atât de fine, pe podea.

O tot priveam și-o rază galbenă de soare
Venise parcă în al său surâs
Și precum ceara dintr-o
lumânare, La fel și ea, pe sânul
roz s-a scurs...

În timp ce-i sărutam glezna cea
fină Am auzit un dulce râs brutal
Ce n-a durat decât pu in, lăsând să
vinăț Un râs drăguț, cu rezonanțe de
cristal.

Picioarele și le ascunse sub cămașă
Și-mi zise într-o doară: „— Vrei să te
oprești?!” Și... dintr-o dată râse pe nepusă
masă...
„— Tu te porți de parc-ai fi la tine acasă...”

Și buzele ce de dorințe erau
pline Le-am pus apoi pe ochii ei
cei dulci
Mi-a zis cu glas șoptit: „— Tu știi cam tot și nu prea te
încurci Și faci din ce în ce mai bine!...”

— Eu domnule ți-aș zice două lucruri...”
Dar buzele mi-au coborât pe sân
Și, după un prelung sărut, cuvintele-i
rămân Ca raza soarelui, pe sfârcuri...

Și-acum, când ea era aproape
goală Afară, marii arbori,
indiscreți
Își aruncau frunzișul lor ca pe o
țoală Chiar prin fereastră,
neglijenți...

Vaza spartă
(Le vase
brisé)

de Sully Prudhomme

Un vas atins din neîndemânare
În care o verbină răspândea miros
suav A fost crăpat, și-acuma floarea
moare...
Nu s-a știut ce s-a-ntâmplat, n-a fost nimica grav.

Căci nici un zgomot nu se auzi -
Dar crăpătura cea lejeră din
cristal S-a tot mărit în fiecare zi
Și a condus la un destin fatal...

Când, picătură după
picătură Din vază apa a
fugit
Și nimeni nu s-a îngrijit
De lipsa apei, de
spărtură...

La fel se-ntâmplă cu persoana ce-o
iubim Să ne atingă inima fără să vrea
Și să se fisureze-ncet și ea,
Pierzându-se amorul ei
sublim.

O inimă, ea poate să-și
ascundă În piept o rană
delicată...
Dar... și fisura ei atât de fină dar
profundă Va fi fatală... ca la vaza spartă.

DUMITRU ZAMFIRA

Amăgiri nocturne

Este o noapte de
argint Și luna își arată
plinul.
Tresar... ceva îmi bate-n
geam. O, da... e doar
smochinul!

Greierii cântă trist, cu ton mai
jos, În suflet adăncindu-mi
chinul.
Aud o șoaptă, venind ușor cu
vântul. O, da... e doar smochinul!

Se rup în vreascuri plopii,
Viile în nisipuri își varsă
vinul.
Anii grei îmi bat nebun în geam
Și nu mai e... smochinul!

Ești, deci poți!

Tu ești noaptea
Unei liniștite
poteci, Ești izvorul
ascuns
Al tuturor fântânilor seci.

Tu ești lumina
Din stinsul
felinar
Ce se va aprinde tainic
În luna lui gustar.

Poți fi o biserică
Și toate cele
sfinte, Poți învia
o stâncă
Și morții din morminte.

Vara care se topește

Salcâmii înfloresc a doua
oară În vara asta fără de
sfârșit,
Izvoarele se ascund în străfunduri
Ca slutul ce își ascunde fața când iese la cerșit.

Ne amăgim că stelele sunt
fluturi Eliberați în mii de
perseide, Vopsim apusuri mov
pe alba casă
Cu geamuri deschise ce nimeni nu le-nchide.

Un câine bleg în curte mai păzește
Liniștea ce vine din adânc în fiecare
noapte, Iar vântul fierbinte, ce bate din
sahare,
Ne lovește tainic cu gânduri închise cu lacăte de șoapte.

Gând diluvian

Este sublima bucurie
Să te plimbi prin ploaie,
Prin aburii ce se ridică din pământ
Sau prin torențele ce curg pe străzi șiroaie.

Ploaia ne spală gândurile de praf și
zgură, Întinerim cu veacuri și devenim
mai buni, Vedem cerul senin și
transformăm
În bine blestemele celor străbuni.

Să plouă a toamnă peste noi,
Eterne himerice paparude,
Ce așteptăm goi ca pomii desfrunziți,
Să ne îmbrace vântul și ploaia să ne
ude.

Casa fără mama

Deschid lacătul ruginit de la poarta veche,
Câinele mă latră: ce mult i-am lipsit!
Papucii mamei sunt pe prag pereche,
Numai mama, mama nu știe c-am venit.

A plecat în vară pe potecile reci,
De atunci sunt fulgere și repezite ploi.
Nu mai sunt drumuri sau punți pe care să le
treci Și nu găsește calea venirii înapoi.

Casa a rămas ca o gară pustie
Pe unde mai trecem, ca liliiecii-n
noapte, Să mai mâncăm un strugure
din vie
Și vântul prin geamuri să bată lin cu șoapte.

Închid lacătul ruginit de la poarta veche,
Câinele mă ceartă cu-n răgușit lătrat,
Papucii mamei sunt pe prag pereche
Și nici ea nu mai știe că-n vară a plecat!

Solfegiu de toamnă

Ai văzut vreodată toamna?
Cum pomii acoperă cerul cu stele
căzătoare, Iar după căzutul zbor se așează
în scorburi Ca în iernanatice, calde
dormitoare.

Ai văzut vreodată toamna?
Când se strânge vinul în strugurii din vii,
Pârâul cântă amar un cântec prin pietre,
Un cântec din viață, pe care tu n-ai cum să-l știi.

Schiță pe fond galben

Toamna plânge cu galbene frunze
Pe drumul de sacâz și cu adânci urme,
Timpul se dilată în putrede cutii
Eliberând secunde în nesfârșite turme.

Mai este și luna galbenă,
rotundă, Înfiptă statornic în
aracii din vii, Ce aruncă cu aur
pe giulgiul nopții
Îngălbenite stele pe care nu le mai știi.

GRIGORE CURCANU

Definire

Sufletul poetului,
cine îl știe?
Doar foșnetul
umbrelor din noaptea
de vis,
el este
totdeauna altar
necuprins,
o barcă de nuferi
pe calea pustie.

el face din beznă
cetăți de lumină,
din lacrimi
fierbinți, estuare
de lotuși,
un arhipleag de
iubiri și totuși,
e anonimul
de serviciu pe tină.

de la geam
cu astre
venite să-l
vadă,
o lume celestă îi pune tiare,
deși e firul de iarbă în toamne
precare, pomul cu roade
părăsit în livadă.

e o linie
între nadir și zenit,
un amurg sângieriu
ce plânge când pleacă,
izvorul ce nici după moarte nu
seacă, își duce prin slove
o cruce de-argint.

Azi și mâine

nu știu cum pot să te pictez atât de
des mereu mai schimb câte o
nuanță
cu pana dintr-un ieri
sau dintr-un mâine
pun sufletul pe șevaletul alb
din călimara mov eu scot atât de multe
grații cuvintele-s culori și lacrimă și
pâine

la ochii tăi lucrez destule nopți
cu zoaiele la geamuri printre
stele
când cerul pleacă obosit de la
fereastră iar mi te alint cu slove
dulci
și tot așa
de cade geană peste geană
din echinocți în echinocți

nu știu cum să te pictez mai
bine să fie sinonimul mai
perfect
când nu mai pot mă furizez în mine
mă feresc de toți
într-un azi sau într-un mâine
mai defect

Ecoul

de câte ori îmi ascult propriul
ecou să nu mai știu
cum se înmulțesc pisici
birmaneze mă bandajez
cu sunete venite
din anii
când buze îmi fredonau doine

când urzeam pe mosorul timpului odiseea juvenilă

mă afund în mine
să nu mai văd
cum salcia își leapădă ultima
frunză galbenă cu nuanțe de
sânge
atât de tristă
ca o înmormântare de idoli

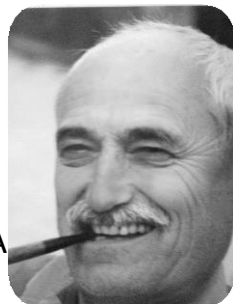
îmi ascult foșnetul inimii
ca o toamnă
ca o toacă la schit
în mâinile albe ale maicii cu ochii de jad
anii mei
îi văd înfloriți a doua oară
în merii de la marginea drumului

ca să nu simt
cum plânge pădurea
mă aciuez
în sufletul meu
cu rizomi de primăvară
acolo învăț abecedarul tăcerii absolute

ca să nu mă cunosc
mă învelesc
cu podoabele serafimilor
ca să te pot iubi
te caut dincolo de mine
unde aripile noastre încolțesc în nisipuri

Cronica revistelor... nr. 4 (14) 2024

MIHAI MUSTĂȚEA

Sunt toți copacii încărcăți de frunză,
clipa muniția de toamnă e întregă,
și-n prăbușirea prea adânc ascunsă
o mână tristă s-a decis să tragă.

Un singur gest mai trebuie în
abia legată de un fir subțire,
și păsările lumii cu aripa
mai țin acest frunzar în năruire.

.....
Cocoși și găște, rândunici și rațe,
se duc de-aici, să nu cumva să
vadă cum noi cu toate frunzele
în brațe ne pregătim de cea
dintâi zăpadă

Adrian Păunescu-*Toamna ca revanșă...*

În avancronică, patru evenimente...

1) Mai stați pe pământ un timp.
Între dințatele roți/ale Carului
Mare.

Priveam munții
și ne hrăneam cu această priveliște.
În timp ce roțile
stelelor ne măcinau
mărunt
ca să fim/ușori la plecare.

Gabriela Melinescu - Îngerul ne-a adus o veste bună.

Nu, nu! Vestea n-a fost bună, ea îndoliază cultura română. La înger, s-a ridicat, marți, 15 octombrie, Gabriela Melinescu, una dintre cele mai cunoscute și apreciate scriitoare din România. S-a urcat la Ceruri, chemată poate de vocea care-i amintea an de an... „A venit toamna/ acoperă-mi inima cu ceva/cu umbra unui copac/sau mai bine cu umbra ta...”

În anii '70, între Nichita Stănescu și Gabriela Melinescu a fost o iubire mistuitoare. Nichita Stănescu mărturisește: „Am avut și eu o mare iubire totală, dusă, nu până la capăt, ci până în pânzele albe ale capătului. Faptul că ne iubeam ca disperății și eram în stare de orice unul pentru altul a făcut din relația mea cu Gabriela o poveste de dragoste irepetabilă.”

„Dar cine a fost Gabriela Melinescu? „... a făcut parte din generația de aur de scriitori care a reînviat poezia ce murise în perioada stalinistă. [...]Pe lângă talent și frumusețe, avea o inteligență artistică ce a făcut-o să scrie cărți speciale.” -Mircea Dinescu. Debutază cu volumul de poezii *Ceremonie de iarnă* (1965), făcând parte din primul val al generației 60, publicată în faimoasa colecție *Lucefărul*: Nichita Stănescu (1960), Cezar Baltag (1960), Ilie Constantin (1960), Constanța Buzea (1963), Ion Alexandru (1964), Marin Sorescu (1964), Adrian Păunescu (1965). Toți aceștia scriu de-acum versuri în Ceruri și le citesc în cenaclu cu îngerii.

2) Revista *Vatra* a împlinit 130 de ani de la prima apariție. Este una dintre cele mai longevive și importante reviste de cultură din România. Primul număr a apărut la București, de la 1 ianuarie 1894. La conducerea ei s-au aflat I. L. Caragiale, Ioan Slavici și George Coșbuc. Vivat, crescat, floreat...!

3) La Satu Mare, în aceste zile se desfășoară *Zilele culturale Poesis*, ediția a XXXIV-a, în organizarea echipei de la revista *Poesis*, fondator și redactor-șef George Vulturescu.

4) Joia, în prima jumătate a lunii octombrie, este ziua tradițională în care se anunță câștigătorul *Premiului Nobel pentru Literatură*. Joi, 10 octombrie, anul acesta, Academia Suedeză Regală de Științe a făcut public numele celei mai recente laureate: Han Kang. *Nobelul pentru Literatură* câștigat de Han Kang a fost o surpriză pentru toată lumea, și pentru ea însăși. Casele de pariuri o plasau pe autoarea din Coreea de Sud pe la mijlocul listei de 81 de autori, cu o cotă de 33/1, mai puțin încurajatoare decât cele ocupate de Can Xue (10/1), Haruki Murakami (14/1), Margaret Atwood (16/1) și mulți alții (inclusiv Mircea Cărtărescu, cu 25/1).

Pe de altă parte, Han era mai cunoscută decât multe nume de pe lista aia de nobelizați. Romanul *Vegetariana*, publicat în Coreea de Sud în 2007 cu un succes inițial modest, devenise un fenomen global, după ce fusese tradus în engleză și luase în 2016 *Premiul Man Booker International*. Până și în România, Han este prezentă cu trei titluri, publicate la *Editura Art*. Dar surpriza rămâne. La 54 de ani, Han Kang (născută în 1970) este încă prea tânără pentru standardele *Nobelului*. Premiile din ultimii șapte ani au alternat autorii cu autoarele. Juriul își anunțase intenția de a premia autori cât mai diverși geografic și cultural. Așa că anul acesta era probabil ca premiul să fie acordat 1) unei scriitoare 2) din Asia sau Africa. N-a ajuns în China la Can Xue, a ajuns în Coreea de Sud, la Han Kang - "pentru proza ei de mare intensitate poetică, în care sunt înfățișate traume istorice și care expune fragilitatea vieții umane." Prima scriitoare sud-coreeană laureată a *Premiului Nobel*-și, de fapt, prima scriitoare provenită din Asia-, Han Kang este cea de-a optsprezecea femeie care primește acest premiu.

Cu mâna am tras prima revistă *România literară*, nr.38. Rememorarea lui Nicolae

Manolescu a trecut la un alt nivel. Sunt reproduse articole din numere anterioare ale revistei. Aici recitim *povestirea și romanul*, dar și *Craii de Curtea-Veche, din nou la modă*. Despre modul în care corectitudinea politică manipulează și falsifică literatura am mai discutat. Alexandru Călinescu este mirat, și noi, de *adaptarea* unor texte celebre ale basmelor în: *basmе de tip nou*. *Formula* „povești de adormit copii” este anacronică. Poveștile trebuie, dimpotrivă, să-i țină treji și să-i pregătească pentru intrarea în lumea nouă. Este rândul lui Dosoftei să intre în vizorul lui Vasile Spiridon în rubrica sa de istorie literară: *cometa din zodia cancerului*. Mitropolitul Dosoftei a fost mult mai mult

decât „deplin călugăr și cucernic, și blând ca un miel”, așa cum îl considera Ion Neculce. Dosoftei reține atenția posterității, și la patru sute de ani de la naștere, și prin harul poetic întemeietor de limbă. Dialogul lui Cristian Pătrășconiu cu Teodor Baconschi pleacă de la o carte a celui din urmă, în care se răspunde la „ce e averea buneii educații și cum poate fi sporită”. Constantin Geambașu, la centenar, scrie medalionul: *Zbigniew Herbert-poet al compătimirii (1924-1998)*. Cităm: „Prea bătrân pentru a mai purta arma și a lupta cu alții-/din generozitate mi s-a desemnat rolul secundar de cronicar...” Pe Ioan Stanomir îl bântuie: *Demonii și neliniștea rusă*. Citim revista și rămânem neliniștiți și gânditori...

În editorialul *Estivale*, revista *Steaua* Ovidiu Pecican încrucișează condeiul (nu... spada), cu Ion Simuț, având oareșce polițe de plătit. După acest duel nu știm dacă s-a stins ecoul disputei sau el va continua... *Dintr-o haltă părăsită...*, Cassian Maria Spiridon pleacă în versuri: „în călcâiul lui Ahile simt durerea cumulată din loviturile primite în lungi anchete însoțite de bastoane/ cu înțelegerea Nirvanei mi le-am asumat...” *Cronica literară: În ce direcție este capătul drumului*, Victor Cubleșan cu o busolă critică plimbată prin *Siberia de la capătul drumului*, romanul scriitorului vâlcean Traian Dobrinescu, află povestea (noului) afaceristului român,... povestea modului în care s-a născut lumea pe care o pipăim astăzi. Este o carte care se citește ușor, plăcut și care este una dintre cele mai bune lecturi despre transformarea lumii comuniste. O carte de citit despre lumea noastră. Din *creuzet-ul Alex Ștefănescu din citate*, Hanna Bota extrage „Din volumul *Convorbiri cu Alex Ștefănescu* iese la suprafață nu doar criticul literar, nu doar literatul, nu *specialistul*, ci omul care, prin sinceritatea lui dezarmantă, își face imediat loc în inima cititorului.” Roxana Daniela Ajder, cu splendide acuarele, face ilustrația acestui număr.

Convorbiri literare, nr.9, la *Atitudini*, ni-l prezintă pe Cassian Maria Spiridon și no-

tațiile sale competente la opera teoretică a lui G. Călinescu. Aici glose la: *Poezia realelor și Universul liric*. Dacă prin *Poezia realelor* pornește de la o „răfuială” cu mentorul Junimii, pentru a-și argumenta călătoria critică întru înțelegerea tipologiei oamenilor creatori români, cu *universul poeziei* rămâne în atmosfera rarefiată a spiritului, oferind învățături celor care, fermecați de Muză, aspiră a se exprima liric, dacă sunt binecuvântați cu har, de a deveni astfel, cum rostește Kavafis, locuitori ai orașului ideilor. Surprinzător de actual și de tâlcuri este dialogul cu profesorul la Sorbona, Traian Sandu: *Ceaușescu, un dictator ambiguu*. La *Ancheta revistei*: Actualitatea junimismului, răspunde Iulian Boldea, care afirmă răspicat: „Lupta contra formelor fără fond își păstrează și azi actualitatea, în epoca în care trăim, a disoluției criteriilor, a inflației de semnificație și confuziei valorilor, o epocă în care direcția estetică pare pusă în umbră de relativismul accentuat al erei postmoderne.” Suntem atenți la considerațiile lui Mircea Martin, sub titlul: *Pledoarie pentru o comunitate intelectuală*. Reproducem un pasaj: „Preopinientul nostru nu trebuie să devină inamicul nostru și nici, cu atât mai puțin, inamic public. Nu e deloc obligatoriu ca adversarii noștri de idei să fie, cu toții, naivi sau neinformați sau neaveniți, dacă chiar nu ticăloși. Polemicile se sfârșesc, nu o dată, la noi, din păcate, cu demonizarea reciprocă a preopinienților. Comunitatea intelectuală poate constitui *cadru* în care cea mai acerbă politică să fie condusă astfel încât să se mențină în limitele civilizației și decenței, evitându-se atacurile la persoană, acuzațiile imunde, limbajul vulgar. Dincolo de idiosincrazii, de orgolii înfierbântate, de luări de poziție ce par incompatibile, trebuie să rămână respectul pentru idei și pentru cuvântul scris sau rostit, trebuie să rămână *respectul pentru celălalt* ca mod

de manifestare a respectului față de sine."Nobile idei, frumoasă pledoarie! Dar în zadar... *Aidoma unor corăbii* sunt gândurile lui Gheorghe Grigurcu. Theodor Codreanu revine cu al doilea episod: *Grigore Vieru și ontologia poetică a dorului*. Decupăm: "Întoarcerea la Eminescu este a fiului răătăcitor, fiindcă orice intelectual român se califică sau se descalfică prin raportare față de Eminescu. Grigore Vieru observă «nu noi suntem hărăziți a-l judeca pe Eminescu ci invers: **Eminescu să ne judece!**»" Un spirit înnoitor al Universității ieșene și al revistei *Viața românească* a fost *Mihai Ralea*. Este medalionul lui Mircea Popa. Gheorghe Cliveti publică un nou serial: *Sfârșitul tragic al lui N. Iorga și reaprinderea disputei dintre "tradiționaliști" și „moderniști” literari pe timpul anilor 1941-1948* (I). Pentru Daniel Cristea-Enache *Marele histrion* este Mihai Ursachi și poezia sa. O mostră: "Era un castel înecat în verdeață, /pe porțile negre sculptat un dragon/părănd că de întotdeauna veghează/să nu intre lume străină în donjon./Veneam de departe, albastru derviș, /și ostenit după șirul de ani, /purtam pe veșmânt și pe frunte înscrise/versete din Pali și psalmi din Coran." La comentarii critice, Adrian Dinu Rachieru pune pe cântar: *Dinastia Păunescu*, iar la proză, Vasile Spiridon îl așază sub faldurile subconștientului pe *Petru Dumitriu*. Constantin Coroiu anunță trecerea a 125 de ani de la naștere *Papa Hemingway în Cuba*, a marelui prozator. Aceeași excelentă *COMPRESA REVISTELOR* încheie această mereu remarcabilă revistă.

În *Contemporanul*, Nicolae Breban cu *Revoluția anticulturală* continuă confesiunile adunate sub titlul: *Confesiuni violente*. Avangarda editorială lansează pe Ioan-Aurel Pop cu *Mișcarea de Unire cu România*. *Recurs*-volumul de critică literară- este scris de Adrian Dinu Rachieru. Din judecata critică a autorului citim *Reevaluări echidistante*, articolul Constantinei Raveca Buleu.

Daniel Cristea-Enache, în cronică: *Poeme complexe*, consideră un eveniment editorial apariția antologiei *O sută și una de poezii*, de Gabriela Melinescu. Cronică literară a lui Marius Miheț radiografiază patru scriitori: *De la Murakami la Pessoa*.

Patru recitiri. La Polemice, Constantin Toader privește la: *Orele astrale ale revoluției woke*. Citim curioși Corespondență din Țara Sfântă de la Teșu Solomovici: *Iuliu Maniu - "Drept între Popoare"?* Remarcăm ținuta academică a publicației. *Luceafărul de dimineață*, nr. 8, are, pe prima și ultima pagină, reproduceri din pictu-

rile lui Henri de Toulouse-Lautrec și un medalion scris de Aurel Maria Baros. Gheorghe Glodeanu prezintă: *Mircea Eliade, Opere* (I); în continuare, Iulian Boldea citește versurile lui Virgil Mazilescu și relevă din poezia acestuia: *Reveria ca insurgență*. Virgil Mazilescu a fost un poet de o discreție absolută, a spus puțin despre poezia altora și nu s-a referit aproape deloc la propria poezie. Poezia lui este o diagramă a ezitării între contrarii: între viață și text, între vis și realitate. Gabriela Didin-Stroe detectează, ca un fizician, la Rebreanu: *Dezintegrarea personajelor*. Anastasia Dumitru face o sinteză a prezenței lui: *Ovidiu, în legendele populare dobrogene*. Ovidiu Pecican ne surprinde cu o inedită viziune a unei: *Posada. Ideologie maghiară (noiembrie 1330)*.

Curtea de Argeș, nr.8, are, ca de obicei, o ținută de gală: ilustrații, hârtie și articole. Numărul debutează cu eseul academicianului Gheorghe Păun: *Frontierele științei*, din care reproducem: „Mai întâi, există inevitabile limite ale creșterii... Previzunile pesimiste nu s-au confirmat ad litteram, dar crize succesive au existat și stau mereu la orizont. Aici mă gândesc la ceva mai general, organic, dacă-mi este permis să folosesc un termen eminescian. Îmbătrânire. Declin. Domenii care se epuizează. Dacă nu apar domenii noi,

compensatoare, apare stagnarea. Stagnarea în sinea ei nu este nici bună, nici rea, doar că în siajul ei vine viitorul și ne cere să ne plătim datoriile.” Cum se plătesc datoriile, ne luminează în același număr Dan D. Farcaș, în eseu *Personalități pentru neuitare*.

O privire la *Orizont* întâlnește, pe coperta-pagină, portretul lui Vladimir Tismăneanu și titlul *Despre aventura ideilor*. Cornel Ungureanu îi urează lui *Viorel Marineasa-80*. *Despre aventura ideilor* este dialogul lui Cristian Pătrășconiu cu Vladimir Tismăneanu. Bătălii pentru mințile oamenilor au existat totdeauna. Minte umană este un depozit de idei, dar nu unul mort, ci un depozit viu, un muzeu viu. Un interviu vioi de trei pagini. Ancheta realizată de același Cristian Pătrășconiu testează pe repondenți: *Visător/realist?* Nu poate trece nesemnalată cartea *Originile romantismului*, autor Isaiah Berlin, din prezentarea: *Prelegeri defnitorii*, de Alexandru Oravițan. Îl citim atent pe Dan C. Mihăilescu în: *Christian Crăciun dinadins pentru Nichita*. Venise, cam demult, vremea unei reinterpretări în exegeza lui Nichita Stănescu. Cu: *Sublima necumințenie*, Radu Pavel Gheo ajunge la șase episoade din exegeza poeziei lui Alexandru Macedonski. Terminăm lectura cu *Tur de orizont și Cronica mărunță*.

Popas și la *Ramuri*, nr.9. Editorialul lui Gabriel Coșoveanu atacă o temă stringentă: *Omul nou și intelectual-perpetuă beligerantă?* La răzlețe, Gheorghe Grigurcu ne destăinuie *Viciul care ne îndeamnă lectura (I)*, în *Lunga vară fierbinte* a lui Nicolae Prelipeanu. La focus, Cristian Pătrășconiu citește la foc automat zece cărți de la Humanitas Fiction. Cronica literară a Gabrielei Gheorghisor are sub lupă, în *Paradisul într-o ceașcă de cafea*, volumul: *Cealaltă cafea. Odă: notificare despre împăcarea sufletului cu trupul*, de Ioan Radu Văcărescu și cartea lui Radu Florescu: *Ritualuri de îmbătrânire a sufletului*, în *Le mal de vivre*. Un studiu elaborat, la gambitul lecturii, cu o bibliografie adecvată, găsim sub pana lui Gabriel Nedelea: *Etape în defnirea statutului intelectualului român în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*. Gabriela Pășarin comentează: *Jocul de-a statuia*, de Günter Grass, în: *Statui vivante-reprezentări subiective*.

Editorialul lui Nicolae Prelipeanu, din *Viața Românească*, nr.9, intitulat: *De la Cui îi pasă la Cui prodest* are ca temă un subiect îngrijorător al actualității literare-excesul de laude al unor autori de comentarii critice, eicomentează scrieri modeste ori chiar penibile: ”Or, gata obișnuiți cu aceste triste performanțe, câți dintre cei care scriu reușesc să se abțină de la compunerea unor ditirambi nemotivați de obiectul căruia îi sunt dedicați, însă motivați, în afara lui, de interese străine vreunei valori reale? În gazetele construite pe principiul micului grup care trebuie să se afirme, fautede mieux, vorba ceea, de obicei prin provincii, veți întâlni poeți mai mari decât Nichita Stănescu, critici mai mari decât

G. Călinescu sau E. Lovinescu, prozatori mai mari decât Marin Preda sau Nicolae Breban și așa mai departe.” Semnalăm în sumarul revistei extinsul eseu al lui Bogdan Lefter, care răspunde la întrebarea: *Ce fel de critic a fost Nicolae Manolescu?* E o admirabilă descriere a acestui mare critic al literaturii noastre postbelice. Cităm: ”În ce privește «mitul» unui Nicolae Manolescu adulat de lumea literară și de publicul intelectual, mărturia mea nu-l confirmă: e o proiecție retrospectivă. Scrisul său era atașant, nu impozant. Și la fel se prezenta și omul, firesc, deschis, zâmbitor, comunicativ (până la un punct-însă nu-mi propun să psihologizez mai mult aici...). Între-pe de o parte-prețuire, recunoaștere, admirație și-pe de alta-adulație e o diferență! Cititorii-parteneri pe care Manolescu a știut să și-i cultive i-au putut parcurge cronicile și toată opera cu încântare, cu delicii, dar nu în

extaz, adică fără discernământ.”Alexa Visarion, cu lumea teatrului său, rescrie *Scrisoarea pierdută*, printr-un comentariu provocat de Victor Pandolfi, care, la capitolul *Caragiale și teatrul românesc, în Istoria teatrului universal*, scrie:”...viziunea lui Caragiale despre lume este făcută dintr-un amestec de dispreț și compătimire, îmbinate cu o doză de du- ioșie, dublate de o nevoie intransigentă de judecată morală.”Prin 1984, Alexa Visarion așternuse niște rânduri și gânduri despre *Adevărul lui Cațavencu*, astă dată scrie despre *Cetățeanul Turmentat*. Hulit și aplaudat, contestat și aclamat, neînțeleș decât în parte, întotdeauna sursa unor polemici aprinse, acest titan al literaturii române și-a încifrat întreaga operă într-o complexă ambiguitate de valențe. Dincolo de întâmplări și fapte, dincolo de cuvinte și situații, Caragiale naște cea mai *burlesc-violentă-tragic-absurdă* dintre comediile românești. Nu evităm studiul lui Liviu Bordaș:*Mircea Eliade și contemporanii săi-Adrian Păunescu*;poemele lui Marian Drăghici, cronicile semnate de Pavel Aretzu, Mircea V. Ciobanu, Christian Crăciun, Gheorghe Grigurcu, Ion Pop, Tudorel Urian, Rodica Grigore și Liviu Ioan Stoiciu cu *Revista revistelor*.

Ultimul popas la revista *Apostrof*, din septembrie, care dedică o pagină lui *Avram Iancu-Bicentenarul nașterii*. Pentru aducere aminte reproducem rânduri din Keith Huchins:”El nu a căutat niciodată libertatea pentru poporul său în detrimentul altui popor [...], el s-a unit cu poporul său și a devenit conducătorul lui și, făcând aceasta, el a realizat în persoana sa o remarcabilă sinteză a inteligenței și idealismului și a forței aspre a umanității ultragiante.” (*Avram Iancu și revoluția europeană de la 1848*, 1987) și Octavian Goga: 1) ”E prima noastră afirmare a ideii de libertate politică, cea dintâi campanie ostășească în războiul de neatarnare.” 2) ”Zeci de ani s-a plimbat mortul viu pe poienile dintre brazi, peste morminte unde dormeau lăncierii lui. Desculț, zdrențos, ca un rege Lear rătăcea Craiul Munților, cea mai înfricoșată icoană a dărăpănării unui popor chinat. Pe la târguri sau pe câte o culme de deal se ivea făptura lui pribeagă. Moșii alergau la el să-i atingă genunchii ca pe niște moaște și zdrențele lui ca o binecuvântare. Avram Iancu scotea un fluier de cireș și cânta marșul lui:*Astăzi cu bucurie românilor veniți, Pe Iancu în câmpie cu toții îl însoțiți!... Țăranii știaș cântecul atât de bine. În cadențele lui bătuseră pe hatmani și zdrobiseră odinioară legiunea cu chivărele cu cap de mort. Ca un cor din tragediile lui Sofocle înconjurau pe titanul căzut și plângeau...Într-o zi l-au găsit mort pe o bancă, cu fața întoarsă spre cer și l-au îngropat sub gorunul lui Horea la Tebea, cu o piatră albă la căpătâi, într-o groapă împrejmușă cu zăbrele sărace... Gorunul îl plouă de atunci cu frunze, țăranii îl cântă în balade la coarnele plugului, iar istoria noastră învață din religia lui...» (*Avram Iancu*, 1930)*

Bine ar fi să
învețe! Mihai
Mustășea

